UNIVERSITÄTS
BIBLIOTHEK
WUPPERTAL

BERGISCHE
UNIVERSITÄT
WUPPERTAL

Universitätsbibliothek Wuppertal

Xenophontis, Philosophi Et Imperatoris Clarissimi, Qvae Exstant Opera

Xenophon

Francofurti, 1596

Liber septimus

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.
Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

urn:nbn:de:hbz:468-1-331

Visual Library

A εἰ μὲν οὖν ἄλλο τι καλῶς ἐστρατήγησεν, οὐ ψέγω. ἐκεῖνα μέντοι, ἃ ἐν τῷ χρόνῳ ἐκείνῳ ἔπραξε, πάντα εὑρίσκω τὰ μὲν μάτην, τὰ δὲ καὶ ἀσυμφόρως πεπραγμένα αὐτῷ. ἐπιχειρήσας μὲν γὰρ φυλάττειν ἐπὶ τῷ ὀνείῳ, ὅπως μὴ † δύνωνται οἱ βοιωτοὶ ἀπελθεῖν οἴκαδε, παρέλιπεν ἀφύλακτον τὴν καλλίστην παρὰ κεγχρέας πάροδον. μαθεῖν δὲ βουλόμενος, εἰ παρεληλυθότες εἶεν οἱ Θηβαῖοι τὸ ὄνειον, ἔπεμψε σκοποὺς τούς τε ἀθηναίων ἱππέας, καὶ τοὺς κορινθίων ἅπαντας. καίτοι ἰδεῖν μὲν οὐδὲν B ἧττον ὀλίγοι τῶν πολλῶν ἱκανοί· † καὶ εἰ δέοι ἀποχωρεῖν, πολὺ ῥᾷον τοῖς ὀλίγοις, ἢ τοῖς πολλοῖς καὶ ὁδοῦ εὐπόρου τυχεῖν, καὶ καθ' ἡσυχίαν ἀποχωρῆσαι. † τὸ δὲ πολλούς τε προσάγειν, καὶ ἥττονας τῶν ἐναντίων, πῶς οὐ πολλὴ ἀφροσύνη; καὶ γὰρ δὴ ἅτε ἐπὶ πολὺ παραταξάμενοι χωρίον οἱ ἱππεῖς, διὰ τὸ πολλοὶ εἶναι, ἐπεὶ ἔδει ἀποχωρεῖν, πολλῶν καὶ χαλεπῶν χωρίων ἐπελάβοντο. ὥστε οὐκ † ἐλάττους ἀπώλοντο εἴκοσιν ἱππέων. καὶ τότε μὲν οἱ Θηβαῖοι ὅπως ἐ- C βούλοντο ἀπῆλθον.

δύναιντο — *εἰ δὲ δέοι* — *τοὺς δὲ* — *ἔλαττον*

A Enimuero non eſt quod equidem vituperem, ſi alias præclare ſe imperatorio in munere geſſit. ea quidem certe, quæ in hoc tempore fecit, omnia partim temere, partim nullo cum fructu ab eo geſta fuiſſe reperio. Nam dum in Oneo cum præſidio eſſet, ne Bœoti redire domum poſſent: tranſitum longe commodiſſimum iuxta Cenchreas incuſtoditum reliquit. Idem quum certior fieri cuperet, an Thebani Oneum tranſiiſſent: equites vniuerſos tum Athenienſium, tum Corinthio- B rum, ſpeculatum miſit. Atqui pauci æque aliquid, ac multi, videre poſſunt: ac ſi pedem referre neceſſe ſit, multo facilius pauci, quam plures, tum viam idoneam reperire, tum quiete diſcedere poſſunt. At multos adducere, neque tamen hoſtibus pares, qui non ingens dementia ſit? Nam quum equites illi amplum ſpatium acie ſua occuparent, quia multi erant; vbi referre pedem cogebantur, ad multa, eaque difficilia loca ſe recipiebant. Ita factum, vt non pauciores viginti equitibus interirent. Ac tum quidem Thebani ex animi C ſententia diſceſſere.

Iphicrates imperitus dux.

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ.

XENOPHONTIS HISTORIARVM GRAECARVM LIBER SEPTIMVS.

Τῷ δὲ ὑστεραίῳ ἔτει λακεδαιμονίων καὶ τῶν συμμάχων πρέσβεις ἦλθον αὐτοκράτορες ἀθήναζε, βουλευσόμενοι καθ' ὅ, τι ἡ συμμαχία ἔσοιτο λακεδαιμονίοις καὶ ἀθηναίοις. λεγόντων δὲ πολλῶν μὲν ξένων, πολλῶν δὲ ἀθηναίων, ὡς δέοι ἐπὶ τοῖς ἴσοις καὶ ὁμοίοις τὴν συμμαχίαν εἶναι, † Προκλῆς Φλιά- D σιος εἶπε τὸν λόγον τόνδε. Ἐπειδὴ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἀγαθὸν ὑμῖν † ἔδοξε λακεδαιμονίους φίλους ποιεῖσθαι, δοκεῖ μοι χρῆναι σκοπεῖν τοῦτο, ὅπως ἡ φιλία ὅτι πλεῖστον χρόνον συμμενεῖ.

Πατροκλῆς — *ἔδοξεν εἶναι λακ.*

Anno inſequenti Lacedæmoniorum, ſociorúmque legati, ampliſſima cum poteſtate Athenas venere; deliberaturi, quonam pacto ſocietas inter Lacedæmonios & Athenienſes iniri poſſet. Quumque multi tum exteri, tum Athenienſes, oportere condiciones ſocietatis æquas ac pa- D res eſſe dicerent; † Procles Phliaſius hanc orationem habuit. Quando vobis, Athenienſes, ex vſu eſſe viſum fuit, Lacedæmonios in amicitiam recipi: conſiderandum mihi videtur, quo pacto quam diutiſſime ſit hæc amicitia duratura.

Olymp. 102. an. 3. — *Patrocles. recte. ſic ſupra.*

A Quamobrem si ea ratione, quæ parti vtrique plurimum expediet, fœdus inibimus: consentaneum est, nos maxime in eo persstituros. Enimuero ceteris in rebus prope consentimus, tantum de principatu restat quod consideremus. At vero senatus iam ante censuit auctoritate sua, maris imperium vobis deberi; terræ vero, Lacedæmoniis. Quæ mihi quoq; non tam ab humana, quam diuina natura fortunaq; distincta videntur. Primum enim, locum habetis a natura comparatum ad hoc longe pulcherrime. B Nam oppida plurima, quæ mari carere nequeunt, vrbi vestræ vicina sunt; eaq; vniuersa reipublicæ vestrę potentia cedunt. Præterea portus vobis sunt, absq; quibus naualium copiarum nullus est vsus. Multæ item vobis triremes sunt, ac patrita vobis est comparandæ classis cura. Iam artes ad hæc necessariæ, proprie vestræ sunt: & vsu atque experientia maritimarum rerum lõge ceteros excellitis. Nam maxima pars vestrum ex iis victitat. quo fit, vti dum res priuatas curatis, simul etiam maritimorum certaminum vsum consequamini. C Adde, quod nusquam maior triremium copia, quam a vobis, prodeat: quæ res non parum ad principatum momenti adfert. Nam ad eum, qui iam antea potens est, lubenter omnes se conferunt. Deniq; diuinitus hac in parte quædam vobis est concessa felicitas. Nam quum plurimis, eisque maximis certaminibus in mari defuncti sitis: tamen in paucis admodum successu caruistis in plurimis re prospere gesta. Quamobrem consentaneum est, etiam socios lubentissime vobiscum pericula subire. D Iam maritimæ rei curam inprimis ad vos, & necessario quidem pertinere, velim ex hoc perpendatis. Gesserunt aduersus vos aliquando bellum multis annis Lacedæmonij, & quãquam agro vestro potirentur; nihilo tamen magis idcirco vos perdere funditus potuerunt. Verum vbi tamdem aliquando Deus hoc eis concessit, vt etiam mari rerum potirentur: tum scilicet in eorum potestatem protinus venistis. De quo iam perspicue patet, totam salutem vestram a mari pendere. E Quum igitur ita comparatæ res vestræ sint, quinam vobis expediat, permittere Lacedæmoniis, vt mari rerum potiantur? Illi nimirum primum ipsi fatentur, se rei nauticæ imperitiores vobis esse. Deinde non par vtrisque periculum maritimis in certaminibus est propositum,

A ἐὰν οὖν ᾗ ἑκατέροις μάλιστα συνοίσει ταύτῃ καὶ τὰς συνθήκας ποιησώμεθα, οὕτω κατά γε τὸ εἰκὸς μάλιστα συμμένοιμεν ἄν. τὰ μὲν οὖν ἄλλα † συνωμολόγηται σχεδὸν, περὶ δὲ τῆς ἡγεμονίας νῦν ἡ σκέψις. τῇ μὲν οὖν βουλῇ προβεβούλευται, ὑμετέραν μὲν εἶναι τὴν κατὰ θάλατταν, Λακεδαιμονίων δὲ, τὴν κατὰ γῆν. ἐμοὶ δὲ καὶ αὐτῷ δοκεῖ ταῦτα οὐκ ἀνθρωπίνῃ μᾶλλον, ἢ θείᾳ φύσει τε καὶ τύχῃ διαιρεῖσθαι. πρῶτον μὲν γὰρ τόπον ἔχετε κάλλιστα πεφυκότα πρὸς τοῦτο. B πλεῖσται γὰρ πόλεις τῶν δεομένων τῆς θαλάττης περὶ τὴν ὑμετέραν πόλιν οἰκοῦσι, καὶ αὗται πᾶσαι ἀσθενέστεραι τῆς ὑμετέρας. πρὸς τούτοις δὲ λιμένας ἔχετε, ὧν ἄνευ οὐχ οἷόν τε ναυτικῇ δυνάμει χρῆσθαι. ἔτι δὲ, τριήρεις κέκτησθε πολλάς, καὶ πάτριον ὑμῖν ἐστι ναυτικὸν ἐπικτᾶσθαι. ἀλλὰ μὴν τάς γε τέχνας τὰς περὶ ταῦτα πάσας οἰκείας ἔχετε. καὶ μὴν ἐμπειρίᾳ γε πολὺ τῶν ἄλλων προέχετε περὶ τὰ ναυτικά. ὁ γὰρ βίος τοῖς πλείστοις ὑμῶν C ἀπὸ τῆς θαλάττης. ὥστε τῶν ἰδίων ἐπιμελούμενοι, ἅμα καὶ τῶν κατὰ θάλατταν ἀγώνων ἔμπειροι γίγνεσθε. ἔτι δὲ καὶ τόδε, οὐδαμόθεν ἂν τριήρεις πλείους ἀθρόαι ἐκπλεύσειαν, ἢ παρ' ὑμῶν. ἔστι δὲ τοῦτο οὐκ ἐλάχιστον πρὸς ἡγεμονίαν. πρὸς γὰρ † τὸ πρῶτον ἰσχυρὸν γιγνόμενον ἥδιστα πάντες συλλέγονται. ἔτι δὲ καὶ ἀπὸ τῶν θεῶν δέδοται ὑμῖν εὐτυχεῖν ἐν τούτῳ. πλείστους γὰρ, καὶ μεγίστους ἀγῶνας ἠγωνισμένοι κατὰ θάλατταν, ἐλάχιστα μὲν ἀποτετυχήκα- D τε, πλεῖστα δὲ κατωρθώκατε. εἰκὸς οὖν καὶ τοὺς συμμάχους μεθ' ὑμῶν ἂν ἥδιστα τούτου τοῦ κινδύνου μετέχειν. ὡς δὲ δὴ καὶ ἀναγκαία καὶ προσήκουσα ὑμῖν αὕτη ἡ ἐπιμέλεια, ἐκ τῶνδε ἐνθυμήθητε. Λακεδαιμόνιοι ὑμῖν ἐπολέμουν τέ ποτε πολλὰ ἔτη, καὶ κρατοῦντες τῆς χώρας, οὐδὲν προὔκοπτον εἰς τὸ ἀπολέσαι ὑμᾶς. ἐπεὶ δὲ ὁ θεὸς ἔδωκέ ποτε αὐτοῖς κατὰ θάλατταν ἐπικρατῆσαι, εὐθὺς ὑπ' ἐκείνοις παντελῶς ἐγένεσθε. οὐκοῦν εὔδηλον ἐν τού- E τοις ἐστὶν, ὅτι ἐκ τῆς θαλάττης ἅπασα ὑμῖν ἤρτηται σωτηρία. οὕτως οὖν πεφυκότων, πῶς ἂν ἔχοι καλῶς ὑμῖν, Λακεδαιμονίοις ἐπιτρέψαι κατὰ θάλατταν ἡγεῖσθαι; οἳ πρῶτα μὲν καὶ αὐτοὶ ὁμολογοῦσιν ἀπειρότεροι ὑμῶν τούτου τοῦ ἔργου εἶναι. ἔπειτα δ' οὐ περὶ τῶν ἴσων ὁ κίνδυνός ἐστιν ἐν τοῖς κατὰ θάλατταν ἀγῶσιν,

ἀλλ'

σχεδὸν ἢ συνωμολόγηται,

περὶ

τὸ πρῶτον ἰσχυρὸν

A ἀλλ' ἐκείνοις μὲν περὶ τῶν ἐν ταῖς τριήρεσι μόνον ἀνθρώπων, ὑμῖν δὲ καὶ περὶ παίδων, καὶ γυναικῶν, καὶ ὅλης τῆς πόλεως. καὶ τὰ μὲν δὴ ὑμέτερα, οὕτως ἔχει· τὰ δὲ δὴ τῶν † Λακεδαιμονίων, ὧδε. πρῶτον μὲν γὰρ, οἰκοῦσιν ἐν μεσογαίᾳ· ὥστε τῆς γῆς κρατοῦντες, καὶ εἰ θαλάττης εἴργοιντο, δύναιντ' ἂν καλῶς διαζῆν. ἐγνωκότες οὖν καὶ αὐτοὶ ταῦτα, εὐθὺς ἐκ παίδων πρὸς τὸν κατὰ γῆν πόλεμον τὴν ἄσκησιν ποιοῦνται. καὶ ὃ πλείστου δ' ἄξιον, τὸ πείθεσθαι τοῖς ἄρχουσιν, οὗτοι μὲν κράτιστοι κατὰ γῆν, ὑμεῖς δὲ κατὰ θάλατταν. ἔπειτα δὲ ὥσπερ ὑμεῖς ναυτικά, οὕτως αὖ † ἐκεῖνοι καὶ κατὰ γῆν πλεῖστοι καὶ τάχιστ' ἐξέλθοιεν. ὥστε πρὸς * τούτοις αὖ εἰκὸς τοὺς συμμάχους εὐθαρσεστάτους προσιέναι. ἔτι δὲ καὶ ὁ θεὸς δέδωκεν αὐτοῖς, ὥσπερ ὑμῖν κατὰ θάλατταν εὐτυχεῖν, οὕτως ἐκείνοις κατὰ γῆν. πλείστους γὰρ αὖ οὗτοι ἀγῶνας ἐν τῇ γῇ ἠγωνισμένοι, ἐλάχιστα μὲν ἐσφαλμένοι εἰσί, πλεῖστα δὲ κατωρθωκότες. ὡς δὲ καὶ ἀναγκαία οὐδὲν ἧττον αὐτοῖς ἡ κατὰ γῆν ἐπιμέλεια, ἢ ὑμῖν ἡ κατὰ θάλατταν, ἐκ τῶν ἔργων ἔξεστι γνῶναι. ὑμεῖς γὰρ τούτοις πολλὰ ἔτη πολεμοῦντες, καὶ πολλάκις καταναυμαχοῦντες, οὐδὲν προὔργου ἐποιεῖτε πρὸς τὸ τούτους καταπολεμῆσαι. ἐπεὶ δὲ ἅπαξ ἡττήθησαν ἐν τῇ γῇ, εὐθὺς καὶ περὶ παίδων, καὶ περὶ γυναικῶν, καὶ περὶ ὅλης τῆς πόλεως ὁ κίνδυνος αὐτοῖς ἐγένετο. πῶς οὖν οὐ τούτοις αὖ δεινὸν, ἄλλοις μὲν ἐπιτρέπειν, κατὰ γῆν † ἡγεῖσθαι, αὐτοὺς δὲ ἄριστα τῶν κατὰ γῆν ἐπιμελεῖσθαι; ἐγὼ μὲν οὖν ὥσπερ τῇ βουλῇ προβεβούλευται, ταῦτα εἴρηκά τε, καὶ συμφορώτατα ἡγοῦμαι ἀμφοῖν εἶναι. ὑμεῖς δὲ εὐτυχοῖτε, τὰ κράτιστα πᾶσιν ἡμῖν βουλευσάμενοι. ὁ μὲν ταῦτ' εἶπεν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι, καὶ οἱ τῶν Λακεδαιμονίων † συμπαρόντες, ἐπῄνεσαν ἀμφότεροι ἰσχυρῶς τὸν λόγον αὐτοῦ. Κηφισόδοτος δὲ παρελθὼν, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἔφη, οὐκ αἰσθάνεσθε ἐξαπατώμενοι, ἀλλ' ἐὰν ἀκούσητέ μου, ἐγὼ ὑμῖν αὐτίκα μάλα ἐπιδείξω. ἤδη γὰρ ἡγήσεσθε κατὰ θάλατταν. Λακεδαιμόνιοι δὲ ὑμῖν ἐὰν συμμαχῶσι, δῆλον ὅτι πέμψουσι τοὺς μὲν τριηράρχους Λακεδαιμονίους, καὶ ἴσως τοὺς ἐπιβάτας· οἱ δὲ ναῦται δηλονότι ἔσονται ἢ εἵλωτες, ἢ μι-

λακεδαιμονίων ἐπισκέψασθε, πρῶτον

ἐκεῖνοι κατὰ γῆν καὶ πλεῖστοι

* τούτους

ἡγεῖσθαι αὐτοὺς, ἄριστα

παρόντες

A sed illis quidem agitur de iis hominibus tantum, quibus triremes complentur: vobis vero de liberis, vxoribus, ciuitate vniuersa. Atque hæc vestrarum est rerum condicio. Lacedæmoniorum vero, talis. Primum mediterraneam regionem incolunt. quo fit, vt tametsi mari arceantur, nihilo minus vitam agere periucunde possint idcirco, quod terra potiantur. Quæ quum & ipsi intelligant, statim a pueris ad ea se bella consuefaciunt, quæ terra geruntur. Et quæ quidem res maximi est mo-
B menti, nimirum vt magistratibus pareatur: in hoc ipsi præcipue terra præstant, vos mari. Deinde quemadmodum vos maritimas, sic illi terrestres copias amplissimas quamcelerrime possunt educere: quo fit, vt itidem ad ipsos accedere socios magna cum fiducia consentaneum sit. Præterea Deus ipsis hoc concessit, vt quemadmodum vos mari, sic illi terra felices sint. Nam & ipsi quum pugnas terra plurimas pugnauerint, quam minimum tamen fine suo frustrati sunt, plurimis in-
C terim rebus præclare gestis. Iam non minus terrestrium rerum procurationem ad ipsos necessario spectare, quam maritimarum ad vos pertineat: id ex ipsis rebus gestis animaduertere licet. Nam quum vos multis annis aduersus hos bellum gereretis, ac sæpenumero naualibus prœliis cum eis congrederemini: nihil tamen efficiebatis in debellandis his, quod operæ pretium foret. Verum posteaquam semel terra victi fuerunt, confestim & de liberis, & vxoribus, & tota republica sunt periclitati. Qui ergo non graue sit iis, permittere
D aliis, vt terra rerum potiantur, quum ipsi præclarissime res terra gerendas procurare possint? Equidem vt ante senatus auctor censuit, ita hæc exposui, maximeq; rebus vtrimque vestris expedire arbitror. Vobis autem prospera precor omnia, statuentibus id, quod omnibus nobis ex vsu maxime fuerit. Hæc eius fuit oratio, quæ quum non solum Atheniensibus, sed etiam Lacedæmoniis, qui aderant, mirifice probaretur; Cephisodotus, progressus in medium: Non animaduertitis, inquit, circumueniri
E vos Athenienses. Quod si me audieritis, mox fraudem vobis indicabo. Nimirū mari vos duces eritis. Iā si Lacedæmonij vobis auxilia suppeditabunt, nimirum Lacedæmonios triremium præfectos mittent, ac fortassis etiā classiarios milites. Nautæ vero vel helotes & serui erūt scilicet, vel mer-

cenarij. Quapropter vos quidem his imperabitis. Contra, quum vos ad expeditionem aliquam terrestrem Lacedæmonij euocabunt, nimirum equites vestros, ac grauis armaturæ pedites mittetis. Ea ratione vestri fiunt illi duces, vos eorum, qui seruitutem illis seruiunt, hominesque sunt nullius pretij. Tu vero, inquit, Lacedæmonie Timocrates, responde mihi: non aiebas modo, venire te, vt condicionibus æquis ac paribus societatem hanc nobiscum ineas? Equidem, ait ille, hoc dixi. Et Cephisodotus: An igitur, inquit, esse quidquam possit æquius, quam si vicissim vtriq; classis duces simus, itemq; vicissim pedestrium copiarum: ac vt vos, si quid est commodi maris in imperio, eius æque participes sitis, ac nos illius, quod terrestri est in imperio? Posteaquam hæc Athenienses audiissent, aliam in sententiam adducti sunt; ac decreuerunt, alternis quinis diebus vtrosq; ducum officio fungi debere. Quum autem vtriq; coniŭctis tum suis, tum sociorum viribus, Corinthum venissent ad gerendum aduersus hostes bellum; visum est Oneum communi præsidio teneri debere. Itaq; vbi iam Thebani cum sociis aduentarent, instructa suorum acie custodiebant alius aliã Onei partem; Lacedæmonij vero cum Pellenensibus ea loca, quæ oppugnationi maxime paterent. Thebani, eorumq; socij, quum XXX stadiorum interuallo ab excubias agẽtibus abessent castra in planicie muniebant. Deinde temporis inita ratione, quo progrediendo confecturos se reliquum viæ spatium existimabant: primo diluculo versus Lacedæmoniorum excubias pergũt. Non fefellit eos tempus, sed illo momento Lacedæmonios ac Pellenenses inuadunt, quo nocturnarum excubiarum finis erat, ac de stramentis illi surgebant, vbi cubabant singuli. Tum vero adgressi eos Thebani, cædebant imparatos parati; incompositos, ordinati. Posteaquam ij, qui salui euaserant, proximum in collem se recepissent: poterat Lacedæmoniorum polemarchus sumtis secum sociorum grauis armaturæ peditibus, quot quidem vellet, totidemque cetratis, locum eum tenere, quod etiam commeatus eo deportari tuto e Cenchreis potuisset, nec tamen id fecit: sed quum vehementer anxij Thebani essent, quo pacto vel de loco Sicyonem versus spectante descenderent, vel rursus discederent: indutias ipse pactus, quæ plurimorum iudicio potius ex Thebanorum, quam ipsius erant commodo, ita deinde discessit, ac suos abduxit.

Atheniensium ac Lacedæmoniorum aduersus Thebanos societas.

A προσφόροι. οὐκοῦν ὑμεῖς μὲν τούτων ἡγήσεσθε, οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ὅταν παραγγείλωσιν ὑμῖν κατὰ γῆν στρατείαν, δῆλον ὅτι πέμψετε τοὺς ἱππέας καὶ τοὺς ὁπλίτας. οὐκοῦν οὕτως ἐκεῖνοι μὲν ὑμῶν [αὐτῶν * γίγνονται] ἡγεμόνες, ὑμεῖς δὲ τῶν ἐκείνων δούλων καὶ ἐλαχίστου ἀξίων. ἀπόκριναι δέ μοι, ἔφη, ὦ Λακεδαιμόνιε Τιμόκρατες, οὐκ ἄρτι ἔλεγες, ὡς ἐπὶ τοῖς ἴσοις καὶ ὁμοίοις ἥκεις τὴν συμμαχίαν ποιούμενος; εἶπον ταῦτα. ἔστιν οὖν, ἔφη ὁ Κηφισόδοτος, ἰσαίτερόν τι, ἢ ἐν μέρει μὲν B ἑκατέρους ἡγεῖσθαι τοῦ ναυτικοῦ, ἐν μέρει δὲ τοῦ πεζοῦ, καὶ ὑμᾶς τε εἴ τι ἀγαθόν ἐστιν ἐν τῇ κατὰ θάλατταν ἀρχῇ, † τούτου μετέχειν, καὶ ἡμᾶς ἐν τῇ κατὰ γῆν; τούτων ἀκούσαντες ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι, μετεπείσθησαν, καὶ ἐψηφίσαντο κατὰ πενθήμερον ἑκατέρους ἡγεῖσθαι. στρατευομένων δ' ἀμφοτέρων αὐτῶν καὶ τῶν συμμάχων εἰς Κόρινθον, ἔδοξε † κοινῇ φυλάττειν τὸ Ὄνειον. κοινῶς καὶ ἐπεὶ ἐπορεύοντο οἱ Θηβαῖοι καὶ οἱ σύμμαχοι, παραταξάμενοι ἐφύλαττον ἄλλος ἄλλοθεν τοῦ Ὀνείου, Λακεδαιμόνιοι δὲ καὶ Πελληνεῖς C κατὰ τὸ ἐπιμαχώτατον. οἱ δὲ Θηβαῖοι καὶ οἱ σύμμαχοι ἐπεὶ ἀπεῖχον τῶν φυλαττόντων τριάκοντα στάδια, κατεστρατοπεδεύσαντο ἐν τῷ πεδίῳ. συντεκμηράμενοι δέ, ἡνίκ' ἂν ᾤοντο ὁρμηθέντες κατανύσαι, ἅμα κνέφα πρὸς τὴν τῶν Λακεδαιμονίων φυλακὴν ἐπορεύοντο. καὶ μέντοι οὐκ ἐψεύσθησαν τῆς ὥρας, ἀλλ' † ἐπιπίπτουσι τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς Πελληνεῦσιν, ἐμπίπτουσι ἡνίκα αἱ μὲν νυκτεριναὶ φυλακαὶ ἤδη ἔληγον, ἐκ δὲ τῶν στιβάδων ἀνίσταντο, ὅπου † ἐδεῖτο ἔκειτο D ἕκαστος. ἐνταῦθα οἱ Θηβαῖοι προσπεσόντες ἔπαιον παρεσκευασμένοι ἀπαρασκευάστους, καὶ συντεταγμένοι ἀσυντάκτους. ὡς δὲ οἱ σωθέντες ἐκ τοῦ πράγματος ἀπέφυγον ἐπὶ τὸν ἐγγύτατα λόφον, ἐξὸν τῷ Λακεδαιμονίων πολεμάρχῳ λαβόντι ὁπόσους μὲν ἐβούλετο τῶν συμμάχων ὁπλίτας, ὁπόσους δὲ πελταστάς, κατέχειν τὸ χωρίον, (καὶ γὰρ τὰ ἐπιτήδεια ἐξῆν ἀσφαλῶς ἐκ Κεγχρεῶν κομίζεσθαι) οὐκ ἐποίησε ταῦτα, ἀλλὰ μάλα ἀπορούντων E τῶν Θηβαίων, πῶς χρὴ ἐκ τοῦ πρὸς Σικυῶνα βλέποντος καταβῆναι, ἢ πάλιν ἀπελθεῖν, σπονδὰς ποιησάμενος, ὡς τοῖς πλείστοις ἐδόκει, πρὸς Θηβαίων μᾶλλον ἢ πρὸς ἑαυτῶν, οὕτως ἀπῆλθε, καὶ τοὺς μεθ' αὑτοῦ ἀπήγαγεν.

οἱ δὲ

οἱ δὲ θηβαῖοι ἀσφαλῶς καταβάντες, καὶ συμμίξαντες τοῖς ἑαυτῶν συμμάχοις ἀρκάσι τε, καὶ ἀργείοις, καὶ ἠλείοις, εὐθὺς μὲν προσέβαλλον πρὸς σικυῶνα, καὶ πελλήνην· στρατευσάμενοι δὲ εἰς ἐπίδαυρον, ἐδῄωσαν αὐτῶν πᾶσαν τὴν χώραν. ἀναχωροῦντες δὲ ἐκεῖθεν μάλα πάντων ὑπεροπτικῶς τῶν ἐναντίων, ὡς ἐγένοντο ἐγγὺς τοῦ τῶν κορινθίων ἄστεος, δρόμῳ ἐφέροντο πρὸς τὰς πύλας ἐπὶ φλιοῦντα ἰόντι [ὁρώσας,* ὡς, εἰ ἀνεῳγμέναι τύχοιεν, εἰσπεσούμενοι. ἐκβοηθήσαντες δέ τινες ψιλοὶ ἐκ τῆς πόλεως, ἀπαντῶσι τῶν θηβαίων τοῖς ἐπιλέκτοις, οὐδὲ τέτταρα πλέθρα ἀπέχουσι τοῦ τείχους· καὶ ἀναβάντες ἐπὶ τὰ μνήματα, καὶ τὰ ὑπερέχοντα χωρία, βάλλοντες καὶ ἀκοντίζοντες ἀποκτείνουσι τῶν πρώτων καὶ μάλα συχνούς, καὶ τρεψάμενοι ἐδίωκον ὡς τρία ἢ τέτταρα στάδια. τούτου δὲ γενομένου, οἱ κορίνθιοι τοὺς νεκροὺς πρὸς τὸ τεῖχος ἑλκύσαντες, καὶ ὑποσπόνδους ἀποδόντες, τρόπαιον ἔστησαν. καὶ ταύτῃ μὲν δὴ ἀνεθάρρησαν οἱ τῶν λακεδαιμονίων σύμμαχοι. ἅμα τε δὴ πεπραγμένων τούτων, καταπλεῖ λακεδαιμονίοις ἡ παρὰ Διονυσίου βοήθεια, τριήρεις πλέον ἢ εἴκοσιν. ἦγον δὲ κελτούς τε καὶ ἴβηρας, καὶ ἱππέας ὡς πεντήκοντα. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ οἱ θηβαῖοί τε, καὶ οἱ ἄλλοι αὐτῶν σύμμαχοι, διαταξάμενοι, καὶ ἐμπλήσαντες τὸ πεδίον μέχρι τῆς θαλάττης, καὶ μέχρι τῶν ἐχομένων τῆς πόλεως γηλόφων, ἔφθειρον εἴ τι χρήσιμον ἦν ἐν τῷ πεδίῳ. καὶ οἱ μὲν τῶν ἀθηναίων καὶ οἱ τῶν κορινθίων ἱππεῖς οὐ μάλα ἐπλησίαζον τῷ στρατεύματι, ὁρῶντες ἰσχυρὰ καὶ πολλὰ τὰ ἀντίπαλα. οἱ δὲ παρὰ τοῦ Διονυσίου ἱππεῖς, ὅσοιπερ ἦσαν, οὗτοι διεσκεδασμένοι ἄλλος ἄλλῃ παραθέοντες, ἠκόντιζόν τε προσελαύνοντες, καὶ ἐπεὶ ὥρμων πρὸς αὐτούς, ἀνεχώρουν, καὶ πάλιν ἀναστρέφοντες ἠκόντιζον. καὶ ταῦτα ἅμα ποιοῦντες, κατέβαινον ἀπὸ τῶν ἵππων, καὶ ἀνεπαύοντο. εἰ δὲ καταβεβηκόσιν ἐπελαύνοιέν τινες, εὐπετῶς ἀναπηδῶντες ἀνεχώρουν. εἰ δ᾽ αὖ τινες διώξαιεν αὐτοὺς πολὺ ἀπὸ τοῦ στρατεύματος, τούτους, ὁπότε ἀποχωροῖεν, ἐπικείμενοι καὶ ἀκοντίζοντες, δεινὰ εἰργάζοντο, καὶ πᾶν τὸ στράτευμα ἠνάγκαζον ἑαυτῶν ἕνεκα καὶ προϊέναι, καὶ ἀναχωρεῖν. μετὰ ταῦτα μέντοι θηβαῖοι μείναντες οὐ πολλὰς ἡμέρας, ἀπῆλθον οἴκαδε, καὶ οἱ ἄλλοι δὲ ἕκαστος οἴκαδε.

A Thebani tuto descendentes, posteaquam se cum sociis suis, Arcadibus, Argiuis, Eleis coniunxissent: confestim ad oppugnandas Sicyonem ac Pellenem pergunt. Quumque Epidaurum cum exercitu petiissent, omnem Epidauriorum agrum populati sunt. Inde pedem referentes summo cum omnium hostium contemtu, quum prope iam ab vrbe Corinthiorum abessent: cursu petebant portas, quæ Phliuntem ducunt, irrupturi in eas, si forte apertas offenderent. Verum vbi quidam velites ex vrbe procurrissent ad ferendum opem suis, delectis illi Thebanis fiunt obuij, qui iam ne I V quidem plethris a mœnibus abessent. Itaque monumenta, editaque loca quum conscendissent; feriendo iaculandoque bene multos ex primis occidunt, ac in fugam versos fere ad tria quatuorue stadia persequuntur. Id quum accidisset, mortuorum cadauera Corinthij propius ad murum tracta per indutias reddunt, ac tropæum statuunt: recreatis hoc pacto nonnihil Lacedæmoniorum sociis. Simul atque gesta hæc fuissent, auxilia Lacedæmoniis a Dionysio missa, nimirum plures quam X X triremes, adpellebant. Eæ Celtas & Hispanos cum quinquaginta ferme equitibus aduehebant. Postridie Thebani, ceterique horum socij, acie instructa, quum planiciem vsque ad mare, contiguosque vrbis tumulos, compleuissent: quidquid erat in ea, quod vsui posset esse, vastabant. Atheniensium quidem, ac Corinthiorum equites non admodum prope ad hostium accedebant castra, quod illorum robur ac multitudinem conspicerent. Verum missi a Dionysio equites, tametsi pauci numero, hinc inde palati, atque alius alibi irruentes, adactis equis emittebant in hostem iacula: quo ipsos inuadente, pedem referebant, rursumque conuersi hastas iaciebant. Atque interim, dum hæc facerent, etiam de equis descendentes, quiescendo se recreabant. Quod si quidam in eos adactis equis pergerent, posteaquam ab eis descenderant: agiliter illis vicissim conscensis, discedebant. At si qui rursus eos, longe ab exercitu suo progressi, persequerentur: illos pedem relaturos adorti iaculis grauiter vulnerabant, adeoq; copias vniuersas sua caussa mouere se, ac vicissim pedem referre cogebant. Secundum hæc Thebani quum istic dies non multos mansissent, domum redierunt, idem ceteris quoq; facientibus.

Marginal letters: B, C, D, E (beside the Greek column at the corresponding passages).

Plut. Agesil. p. 1123.

Celtæ & Hispani mittuntur in subsidium Lacedæmoniis.

Tum vero missi a Dionysio milites Sicyonem inuadunt, ac Sicyonios in campo commissa pugna vincunt, eorumq; prope LXX occidunt. Quin & Deras oppidum vi capiunt. Atque his quidem rebus gestis, auxiliares a Dionysio primum missæ copiæ Syracusas nauigarunt. Ceterum Thebani, omnesque alij, qui a Lacedæmoniorum fide discesserant, ad hoc vsque tempus magno animorum consensu tum gerebant omnia, tum expeditiones suscipiebant, in quibus Thebani duces erant. Verum exortus est Lycomedes quidam, Mantineus, genere nulli secundus, opibus pollens, atque etiam ceteroquin ambitiosus. Hic Arcadum animos erexit, quum solis ipsis patriam esse Peloponesum diceret, quippe qui soli essent indigenæ; Arcadumque nationem inter alias Græcas amplissimam esse, ac habere corpora laborum patientissima. Eosdem viros fortissimos esse demonstrabat iis argumentis, quod quum copiis auxiliaribus alicui opus sit, nullos Arcadibus præferat. Præterea neque Lacedæmonios absque ipsis vmquam Athenas inuasisse, neque iam Thebanos sine Arcadum copiis Lacedæmonem petere. Quamobrem si sapitis, inquit, desinetis alios, euocantes vos aliquo, sequi. Nam antehac Lacedæmonios sequuti, eosdem amplificastis. Nunc quoque Thebanos si sequamini temere, ac non alternatim & ipsi ducum munere fungi postulabitis: fortassis eos paullo post experiemini alios quosdam Lacedæmonios esse. Hæc quum audirent Arcades, inflati Lycomedem mirifice amplecti, solum hunc virum esse dicere: adeoque duces deligere, quos ipse iuberet. Præterea rerum ex euentu sumebant animos Arcades. Nam quo tempore Argiui Epidauriorum fines ingressi sunt, atque exitu a mercenario Chabriæ milite, Atheniensibus & Corinthiis prohibiti: pressis admodum suppetias ferentes, obsidione Argiuos liberabant, quamquam non homines tantum, sed etiam loca aduersa experirentur. Iidem cum copiis Asinen Laconicæ oppidum profecti, præsidium Lacedæmoniorum fuderunt: & Geranore Spartano polemarcho interfecto, suburbium quoque Atheniensium diripuere. Quocumq; item pergere cum exercitu vellent, non eos nox, non hiems, non viæ longitudo, non montes aditu difficiles ab instituto re-

Lycomedes Mantineus.

A ἐκ δὲ τούτου ἐμβάλλουσιν οἱ παρὰ Διονυσίου εἰς Σικυῶνα, καὶ μάχῃ μὲν νικῶσι τοὺς Σικυωνίους ἐν τῷ πεδίῳ, καὶ ἀπέκτειναν περὶ ἑβδομήκοντα· † Δέρας δὲ τεῖχος κατὰ κράτος αἱροῦσι. καὶ ἡ μὲν παρὰ Διονυσίου προτέρη βοήθεια † τοιαῦτα πράξασα ἀπέπλευσεν εἰς Συρακούσας. Θηβαῖοι δὲ, καὶ πάντες οἱ ἀποστάντες ἀπὸ Λακεδαιμονίων, μέχρι μὲν τούτου τοῦ χρόνου ὁμοθυμαδὸν καὶ ἔπραττον καὶ ἐστρατεύοντο, ἡγουμένων τῶν Θηβαίων. γιγνόμενος B δέ τις Λυκομήδης Μαντινεὺς, † γένει τε οὐδενὸς ἐνδεὴς, χρήμασί τε προήκων, καὶ ἄλλως φιλότιμος, οὗτος ἐνέπλησε φρονήματος τοὺς Ἀρκάδας, λέγων· ὡς μόνοις μὲν αὐτοῖς πατρὶς Πελοπόννησος εἴη, (μόνοι γὰρ αὐτόχθονες ἐν αὐτῇ οἰκοῖεν) πλεῖστον δὲ φῦλον τῶν Ἑλληνικῶν τὸ Ἀρκαδικὸν εἴη, καὶ σώματα ἐγκρατέστατα ἔχοι. καὶ ἀλκιμωτάτους δὲ αὐτοὺς ἀπεδείκνυε, τεκμήρια παρεχόμενος, ὡς ἐπικούρων ὁπότε δεηθεῖέν τινες, οὐδένας ᾑροῦντο ἀντ' C Ἀρκάδων. ἔτι δὲ οὔτε Λακεδαιμονίους ἄνευ σφῶν πώποτε ἐμβαλεῖν ἐς τὰς Ἀθήνας, οὔτε νῦν Θηβαίους ἐλθεῖν ἄνευ Ἀρκάδων ἐς Λακεδαίμονα. ἂν οὖν σωφρονῆτε, τοῦ ἀκολουθεῖν, ὅποι ἄν τις παρακαλῇ, φείσεσθε· ὡς πρότερόν τε Λακεδαιμονίοις ἀκολουθοῦντες, ἐκείνους ηὐξήσατε. νῦν δὲ ἂν Θηβαίοις εἰκῇ ἀκολουθῆτε, καὶ μὴ κατὰ μέρος ἀξιῶτε ἡγεῖσθαι, ἴσως τάχα τούτους ἄλλους Λακεδαιμονίους εὑρήσετε. οἱ μὲν δὴ Ἀρκάδες ταῦτ' ἀ- D κούοντες, ἀνεφυσῶντό τε, καὶ ὑπερεφίλουν τὸν Λυκομήδην, καὶ μόνον ἄνδρα ἡγοῦντο. ὥστε ἄρχοντας ἔταττον, οὓς ἐκεῖνος κελεύοι. καὶ ἐκ τῶν συμβαινόντων δὲ ἔργων ἐμεγαλύνοντο οἱ Ἀρκάδες. ἐμβαλόντων μὲν γὰρ εἰς Ἐπίδαυρον τῶν Ἀργείων, καὶ ἀποκλεισθέντων τῆς ἐξόδου ὑπό τε τῶν μετὰ Χαβρίου ξένων καὶ Ἀθηναίων καὶ Κορινθίων, βοηθήσαντες μάλα πολιορκουμένους ἐξελύσαντο τοὺς Ἀργείους, οὐ μόνον τοῖς ἀνδράσιν ἀλλὰ καὶ τοῖς χωρίοις πο- E λεμίοις χρώμενοι. στρατευσάμενοι δὲ καὶ εἰς Ἀσίνην τῆς Λακωνικῆς, ἐνίκησάν τε τὴν τῶν Λακεδαιμονίων φρουρὰν, καὶ τὸν Γεράνορα πολέμαρχον Σπαρτιάτην γεγενημένον ἀπέκτειναν, καὶ τὸ προάστειον τῶν Ἀσιναίων ἐπόρθησαν. ὅπου δὲ βουληθεῖεν ἐξελθεῖν, οὐ νὺξ, οὐ χειμὼν, οὐ μῆκος ὁδοῦ, οὐκ ὄρη δύσβατα ἀπεκώλυεν

γέαι

ταῦτα

γένος

ἐκώλυεν αὐτούς. ὥστε ἔν γε τῷ χρόνῳ ἐκείνῳ πολὺ ᾤοντο κράτιστοι εἶναι. οἱ μὲν δὴ θηβαῖοι διὰ ταῦτα ὑποφθόνως, καὶ οὐκέτι φιλικῶς εἶχον πρὸς τοὺς ἀρκάδας. οἱ γε μὴν ἠλεῖοι ἐπεὶ ἀπαιτοῦντες τὰς πόλεις τοὺς ἀρκάδας, ἃς ὑπὸ λακεδαιμονίων ἀφῃρέθησαν, ἔγνωσαν αὐτοὺς τοὺς μὲν ἑαυτῶν λόγους ἐν οὐδενὶ λόγῳ ποιουμένους, τοὺς δὲ τριφυλίους, καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ἀπὸ σφῶν ἀποστάντας, περὶ παντὸς ποιουμένους, ὅτι ἀρκάδες ἔφασαν εἶναι· ἐκ τούτων αὖ καὶ οἱ ἠλεῖοι δυσμενῶς εἶχον πρὸς αὐτούς. οὕτως δὲ ἑκάστων ἐφ' ἑαυτοῖς μέγα φρονούντων τῶν συμμάχων, ἔρχεται Φιλίσκος ἀβυδηνὸς παρὰ Ἀριοβαρζάνους, χρήματα ἔχων πολλά. καὶ πρῶτα μὲν εἰς δελφοὺς συνήγαγε περὶ εἰρήνης θηβαίους, καὶ τοὺς συμμάχους, καὶ τοὺς λακεδαιμονίους. ἐκεῖ δὲ ἐλθόντες, τῷ μὲν θεῷ οὐδὲν ἐκοινώσαντο, ὅπως ἂν ἡ εἰρήνη γένοιτο, αὐτοὶ δὲ ἐβουλεύοντο. ἐπεὶ δὲ οὐ συνεχώρουν οἱ θηβαῖοι μεσσήνην ὑπὸ λακεδαιμονίοις εἶναι, ξενικὸν πολὺ συνέλεγεν ὁ Φιλίσκος, ὅπως πολεμοίη μετὰ λακεδαιμονίων. τούτων δὲ πραττομένων, ἀφικνεῖται καὶ ἡ παρὰ Διονυσίου δευτέρα βοήθεια. λεγόντων δὲ ἀθηναίων μὲν, ὡς χρεὼν εἴη αὐτοὺς εἰς θετταλίαν τἀναντία † θηβαίους ...., λακεδαιμονίων δὲ, ὡς εἰς τὴν λακωνικὴν, ταῦτα ἐν τοῖς συμμάχοις ἐνίκησεν. ἐπεὶ δὲ περιέπλευσαν οἱ παρὰ Διονυσίου εἰς λακεδαίμονα, λαβὼν αὐτοὺς ὁ Ἀρχίδαμος, μετὰ τῶν πολιτικῶν ἐστρατεύετο. καὶ † καρύας μὲν ἐξαιρεῖ κατὰ κράτος, καὶ ὅσους ζῶντας ἔλαβεν, ἀπέσφαξεν. ἐκεῖθεν δὲ εὐθὺς στρατευσάμενος εἰς παρρασίας τῆς ἀρκαδίας μετ' αὐτῶν, ἐδῄου τὴν χώραν. ἐπεὶ δ' ἐβοήθησαν οἱ ἀρκάδες καὶ οἱ ἀργεῖοι, ἐπαναχωρήσας ἐστρατοπεδεύσατο ἐν τοῖς ἐπὶ μιδέας γηλόφοις. ἐνταῦθα δ' ὄντος αὐτοῦ, Κισσίδας ὁ ἄρχων τῆς παρὰ Διονυσίου βοηθείας ἔλεγεν, ὅτι ἐξήκοι αὐτῷ ὁ χρόνος, ὃς ἦν εἰρημένος παραμένειν. καὶ ἅμα ταῦτ' ἔλεγε, καὶ ἀπῄει τὴν ἐπὶ σπάρτης. ἐπεὶ δὲ ἀποπορευόμενον † ἀπετέμνοντο αὐτὸν οἱ μεσσήνιοι ἐπὶ στενὸν τῆς ὁδοῦ, ἐνταῦθα δὴ ἔπεμπεν ἐπὶ τὸν Ἀρχίδαμον, καὶ βοηθεῖν ἐκέλευε. κἀκεῖνος μέντοι ἐβοήθει. ὡς δ' ἐγένοντο ἐν τῇ ἐπὶ † εὐκτρησίους ἐκτροπῇ, οἱ μὲν ἀρκάδες καὶ οἱ ἀργεῖοι προσέβαινον εἰς τὴν λάκαιναν καὶ οὗτοι,

θηβαίοις πέμπειν, λακεδ.

καρυάτας

ὑπετέμνοντο

† εὐτρησίους

A uocabant: quo fiebat, vti se illa tempestate præstare ceteris arbitrarentur. Ob has caussas Thebani subinuidebant eis, nec æquis erant in Arcades animis. Elei vero, quum repetentes ab Arcadibus eas ciuitates, quæ ipsis a Lacedæmoniis ademtæ fuerant, animaduerterent eos non solum quæ ab ipsis dicerentur flocci pendere; sed Triphylios etiam vna cum aliis, qui ab ipsorum fide defecerant, quod ij se Arcades esse profiterentur magnifacere: ceperunt & ipsi infestis esse erga Arcades a-
B nimis. Ita quum socij singuli suis rebus magnopere confiderent, Philiscus Abydenus magnis cum pecuniis ab Ariobarzane venit, ac primum Delphos pacis componendæ caussa, Thebanos, eorumque socios, & Lacedæmonios conuocat. Eo quum ventum esset, non illi quidem cum Apolline rem communicabant, quo pacto pax esset ineunda: sed ipsi inter se consultabant. Posteaquam Thebani non permitterent, vt Messene Lacedæmoniorum esset in potestate: magnas mercenariorum militum copias Philiscus cogebat,
C vti bello Lacedæmonios iuuaret. Dum hæc agerentur, aderant & alteræ summissæ a Dionysio Lacedæmoniis auxiliares copiæ. Quumque dicerent Athenienses, oportere ipsos in Thessaliam aduersus Thebanos mitti; Lacedæmonij vero, in Laconicam: vicit hæc in cœtu sociorum sententia. Posteaquam hi a Dionysio missi Lacedæmonem nauigassent, sumens eos secum Archidamus, itemque patriæ copias, ad bellum gerendum profectus Caryas vi cepit, & quotquot viuos nan-
D ctus est, interfecit. Inde recta deductis copiis ad oppidum Arcadiæ Parrasias, agrum illorum vastabat. Quumque Arcades & Argiui suppetias ferrent, pedem retulit, ac in tumulis Mideæ imminentibus castra metatus est. Heic quum subsisteret, Cissidas, auxiliarium copiarum a Dionysio missarum dux, aiebat præteriisse iam sibi tempus, quo adesse Lacedæmoniis iussus fuisset. Simul his dictis via, qua Spartam itur, discessit. Quum autem discedentem Messenij arta quadam
E in via interclusissent; mittit ad Archidamum, vtque suppetias sibi ferat, hortatur. Illo auxilij caussa aduolante, posteaquam ad diuerticulum, quod † Euctresios versus ducit, ventum esset: Arcades & Argiui Laconicam ingressi sunt, vt &

Philiscus pacem facere nititur.

Plut. Agesil. p. 1123.

Archidami expeditio. Plut. Agesil. p. 1123.

Eutresios

ipsum itinere, quo in patriam eundum erat, intercluderent. Verum Archidamus loco plano, vbi concurrunt viæ, quæ versus Euctresios & Mideam ducunt, aciem instruit, tamquam manus cum hoste conserturus. Proditum est etiam, ipsum ante cohortes progressum, huiusmodi verbis
» eos inflammasse: Modo, ciues, strenuos
» nosmet declarantes, rectis oculis suspicia-
» mus, posterisque patriam talem tradamus,
» qualem a maioribus accepimus. Desina-
» mus tamdem liberis, vxoribus, senioribus,
» hospitibus esse pudori, qui nos antehac su-
» pra Græcos omnes maxime suspiciebant.
His dictis, cælo sereno perhibent ei fulgura tonitruaque dextra contigisse. Præterea accidit, vt ad cornu dextrum delubrum & simulacrum Herculis esset, cuius ex posteris Archidamus esse ferebatur. Enimuero rebus hisce omnibus tantum ardoris audaciæque militibus iniectum fuisse perhibent, vt ducibus esset difficile cohibere milites, qui in hostem proruebant. Mox ducente Archidamo in hostes, pauci eorum ad telorum vsque ictum ipsos excipientes, interemti sunt: ceteri quum fugerent, magna ex parte vel ab equitibus, vel a Celtis sunt occisi. Commisso iam prœlio, quum tropæum statuisset; mox Demotelem præconem domum mittit, qui huius victoriæ magnitudinem, in qua Lacedæmonius occubuerat nemo", magna hostium multitudine interemta, nuntiaret. Proditum est autem, Spartanos, quum hæc audiissent, initio ab Agesilao", senioribus, Ephoris facto, collacrumasse vniuersos. Vsque adeo lacrumæ tum lætitiæ, tum dolori sunt communes. Neque multo minorem Thebani ac Elei voluptatem ex Arcadum aduersa fortuna, quam Lacedæmonij capiebant. Adeo iam fastum eorum ægre ferebant. Quum autem adsidue consultarent Thebani, qua ratione imperio Græciæ potirentur: arbitrabantur se, si Persarum ad regem aliquos mitterent, posse per hunc reliquis superiores euadere. Quamobrem conuocatis sociis sub specie, quasi etiam Euthycles Lacedæmonius apud regem esset: ad eumdem adscendunt ex Thebanis Pelopidas", ex Arcadibus Antiochus ille pancratij victor, ex Eleis Archidamus. Erat & .... Argiuus horum comes. Præterea his auditis, Athenienses quoq; Timagoram & Leontem miserunt.

Illustris Archidami victoria.

Lacrumæ gaudij significatio interdum.

" victo ἀδάκρυος pugna dicta. Plut. Agesil. p. 1123.
" Plut. ib.
" V. Plutarch. Pelopid. p. 535. 536.

A ὡς ἀποκλείσοντες αὐτὸν τῆς ἐπ' οἴκον ὁδοῦ. ὁ δὲ, † ὅπερ ἐστὶ χωρίον ἐπίπεδον, ἐν ταῖς συμβολαῖς τῆς τε εἰς εὐτρησίων καὶ τῆς ἐπὶ μιδέας ὁδοῦ, ἐνταῦθα ἐκβὰς παρετάξατο ὡς μαχούμενος. ἔφασαν δ' αὐτὸν καὶ πρὸ τῶν λόχων παριόντα, τοιάδε παρακελεύσασθαι· Ἄνδρες πολῖται, νῦν ἀγαθοὶ γενόμενοι ἀναβλέψωμεν ὀρθοῖς ὄμμασιν. ἀποδῶμεν τοῖς ἐπιγιγνομένοις τὴν πατρίδα, οἵανπερ παρὰ τῶν πατέρων παρελάβομεν. παυσώμεθα αἰσχυνόμενοι καὶ
B παῖδας, καὶ γυναῖκας, καὶ πρεσβυτέρους, καὶ ξένους, ἐν οἷς πρόσθεν γε πάντων τῶν ἑλλήνων περιβλεπτότατοι ἦμεν. τούτων δὲ ῥηθέντων, ἐξ αἰθρίας ἀστραπάς τε καὶ βροντὰς λέγουσιν αἰσίους αὐτῷ φανῆναι. συνέβη δὲ καὶ πρὸς τῷ δεξιῷ κέρατι τέμενός τε καὶ ἄγαλμα Ἡρακλέους, οὗ δὴ καὶ ἀπόγονος λέγεται εἶναι. τοιγαροῦν ἐκ τούτων πάντων οὕτω πολὺ μένος καὶ θάρσος τοῖς στρατιώταις φασὶν ἐμπεσεῖν, ὥστε ἔργον εἶναι τοῖς ἡγεμόσιν ἀνείργειν τοὺς στρα-
C τιώτας ὠθουμένους εἰς τὸ πρόσθεν. ἐπεὶ μέντοι ἡγεῖτο ὁ Ἀρχίδαμος, ὀλίγοι μὲν τῶν πολεμίων δεξάμενοι αὐτοὺς εἰς δόρυ, ἀπέθανον· οἱ δ' ἄλλοι, φεύγοντες ἔπιπτον, πολλοὶ μὲν ὑπὸ ἱππέων, πολλοὶ δὲ ὑπὸ τῶν κελτῶν. ὡς δὲ λήξας τῆς μάχης τρόπαιον ἐστήσατο, εὐθὺς ἔπεμψεν οἴκαδε ἀγγελοῦντα Δημοτέλη τὸν κήρυκα † τῆς τε νίκης τὸ μέγεθος, ὅτι λακεδαιμονίων μὲν οὐδεὶς τεθναίη, τῶν δὲ πολεμίων παμπληθεῖς. τοὺς μέντοι ἐν σπάρτῃ ἔ-
D φασαν ἀκούσαντας, ἀρξαμένους ἀπὸ Ἀγησιλάου, καὶ τῶν γερόντων, καὶ τῶν ἐφόρων, πάντας κλαίειν. οὕτω κοινόν τι ἄρα χαρᾷ καὶ λύπῃ δάκρυά ἐστιν. ἐπὶ μέντοι τῇ τῶν ἀρκάδων τύχῃ οὐ πολὺ ἧττον λακεδαιμονίων ἥσθησαν οἱ θηβαῖοί τε καὶ ἠλεῖοι. οὕτως ἤδη ἤχθοντο ἐπὶ τῷ φρονήματι αὐτῶν. συνεχῶς δὲ βουλευόμενοι οἱ θηβαῖοι, ὅπως ἂν τὴν ἡγεμονίαν λάβοιεν τῆς ἑλλάδος, ἐνόμισαν, εἰ πέμψαιεν πρὸς τὸν περσῶν βασιλέα, † πλεονεκτῆσαι
E ἄν τι ἐκείνῳ. καὶ ἐκ τούτου παρακαλέσαντες ἤδη τοὺς συμμάχους ἐπὶ προφάσει, ὅτι καὶ Εὐθυκλῆς ὁ λακεδαιμόνιος εἴη παρὰ βασιλεῖ, ἀναβαίνουσι θηβαίων μὲν Πελοπίδας, ἀρκάδων δὲ, Ἀντίοχος ὁ παγκρατιαστής, ἠλείων δὲ, Ἀρχίδαμος· † ἠκολούθει δὲ καὶ .... ἀργεῖος. καὶ οἱ ἀθηναῖοι δὲ ἀκούσαντες ταῦτα, † ἀντέπεμψαν Τιμαγόραν τε καὶ Λέοντα.

οὗπερ

τῆς δὲ νίκης

πλεονεκτῆσαι ἂν

ἠκολούθη

ἀνέπεμψαν

ἐπεὶ

A ἐπεὶ δ' ἐκεῖ ἐγένοντο, πολὺ ἐπλεονέκτει ὁ Πελοπίδας παρὰ τῷ Πέρσῃ. εἶχε γὰρ λέγειν, καὶ ὅτι μόνοι τῶν ἑλλήνων βασιλεῖ συνεμάχοντο ἐν πλαταιαῖς, καὶ ὅτι ὕστερον οὐδέποτε στρατεύσαιντο ἐπὶ βασιλέα, καὶ ὡς λακεδαιμόνιοι διὰ τοῦτο πολεμήσειαν αὐτοῖς, ὅτι οὐκ ἐθελήσαιεν μετ' Ἀγησιλάου ἐλθεῖν ἐπ' αὐτὸν, οὐδὲ θῦσαι ἐάσαιεν αὐτὸν ἐν αὐλίδι τῇ Ἀρτέμιδι, ἔνθαπερ ὅτε Ἀγαμέμνων εἰς τὴν ἀσίαν ἐξέπλει, θύσας εἷλε τὴν τροίαν. μέγα δὲ συνεβάλλοντο τῷ Πελοπίδᾳ εἰς τὸ τιμᾶσθαι, καὶ B ὅτι ἐνενικήκεσαν οἱ θηβαῖοι μάχῃ ἐν λεύκτροις, καὶ ὅτι πεπορθηκότες τὴν χώραν τῶν λακεδαιμονίων ἐφαίνοντο. ἔλεγε δὲ ὁ Πελοπίδας, ὅτι ἀργεῖοι, καὶ ἀρκάδες μάχῃ ἡττημένοι εἶεν ὑπὸ λακεδαιμονίων, ἐπεὶ αὐτοὶ οὐ παρεγένοντο. συνεμαρτύρει δ' αὐτῷ ταῦτα πάντα ὡς ἀληθῆ λέγοι ὁ Τιμαγόρας ἀθηναῖος, καὶ ἐτιμᾶτο † δεύτερα μετὰ τὸν Πελοπίδαν. ἐκ δὲ τούτου ἐρωτώμενος ὑπὸ βασιλέως ὁ Πελοπίδας, τί βούλοιτο ἑαυτῷ γραφῆναι, εἶπεν, ὅτι μεσσήνην τε αὐτόνομον εἶναι ἀπὸ λακεδαιμονίων, καὶ ἀθηναίους ἀνέλκειν τὰς ναῦς. εἰ δὲ ταῦτα μὴ πείθοιντο, στρατεύειν ἐπ' αὐτούς. εἴ τις δὲ πόλις μὴ ἐθέλοι ἀκολουθεῖν, ἐπὶ ταύτην πρῶτον ἰέναι. γραφέντων δὲ τούτων, καὶ ἀναγνωσθέντων τοῖς πρέσβεσιν, εἶπεν ὁ Λέων ἀκούοντος τοῦ βασιλέως· νὴ δία, ὦ ἀθηναῖοι, ὥρα γε ὑμῖν, ὡς ἔοικεν, ἄλλον τινὰ φίλον ἀντὶ βασιλέως ζητεῖν. ἐπεὶ δὲ ἀπήγγελλεν ὁ γραμματεὺς ἃ εἶπεν ὁ ἀθηναῖος, πάλιν D ἐξήνεγκε προσγεγραμμένα· εἰ δέ τι δικαιότερον τούτων γιγνώσκουσιν οἱ ἀθηναῖοι, ἰόντας πρὸς βασιλέα διδάσκειν. ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο οἱ πρέσβεις ἕκαστοι οἴκαδε, τὸν μὲν Τιμαγόραν ἀπέκτειναν οἱ ἀθηναῖοι, κατηγοροῦντος τοῦ Λέοντος, ὡς οὔτε συσκηνοῦν ἐθέλοι ἑαυτῷ, μετά τε Πελοπίδου πάντα βουλεύοιτο. τῶν δὲ ἄλλων πρέσβεων ὁ μὲν ἠλεῖος Ἀρχίδαμος, ὅτι προὐτίμησε τὴν ἦλιν πρὸ τῶν ἀρκάδων, ἐπῄνει τὰ τοῦ βασιλέως· ὁ δὲ Ἀντίοχος, ὅτι ἠλαττοῦτο τὸ E ἀρκαδικὸν, οὔτε τὰ δῶρα ἐδέξατο, † ἀπήγγελε πρὸς τοὺς μυρίους, ὅτι βασιλεὺς ἀρτοκόπους, καὶ ὀψοποιοὺς, καὶ οἰνοχόους, καὶ θυρωροὺς παμπληθεῖς ἔχοι, ἄνδρες δὲ, οἳ μάχοιντ' ἂν ἕλλησι, πάνυ ζητῶν, οὐκ ἂν ἔφη δύνασθαι ἰδεῖν.

Margin: † Δεύτερος — † ἀπήγγ.

Posteaquam ventum ad regem esset, longe plus ceteris Pelopidas apud eum valebat. Nam dicere poterat, solos ex Græcis Thebanos regi adfuisse in ea, quæ ad Platæas commissa fuisset, pugna. Eosdem ne deinceps quidem vmquam bellum regi fecisse, ac propterea bello vexatos a Lacedæmoniis fuisse, quod cum Agesilao militare aduersus regem noluissent. Præterea non permisisse se huic, vt Dianæ apud Aulidem sacrum faceret; quo loco Agamemnon facta re sacra in Asiam traiecisset, ac Troiam deinde cepisset. Magnum hoc quoque Pelopidæ momentum adferebat ad hoc, vt honore adficeretur, quod apud Leuctra Thebani victores exstitissent: & quod palam esset, eos agrum Lacedæmoniorum depopulatos. Addebat inter alia, prœlio victos a Lacedæmoniis esse Argiuos & Arcades propterea, quod Thebani eis non adfuissent. Atque hæc omnia vere ab eo dici, Timagoras Atheniensis testimonio suo confirmabat; idemque secundum honoris a Pelopida locum obtinebat. Postea interrogatus a rege Pelopidas, quid perscribi vellet: respondit, vt a Lacedæmoniorum potestate Messene immunis esset, ac vt Athenienses nauigia sua subducerent: ni parerent, bellum eis indicendum esse. Quod si qua ciuitas sequi recusaret, eam primam esse debere, quæ cum exercitu peteretur. Hæc perscripta quum essent, ac legatis lecta: Leon, audiente rege: Profecto, inquit, iam tempus est, Athenienses, vti quidem videtur, vt alium vobis amicum regis loco quæratis. Quum autem regi scriba renuntiasset, quid legatus Atheniensis dixisset rursum exposuit hæc, quæ fuissent adscripta: Quod si quid æquius Athenienses scirent, id missis ad regem oratoribus significarent. Posteaquam hi legati singuli domum rediissent, Timagoram Athenienses capite multarũt, accusante ipsum Leonte, quod ne quidem vti secum eodem contubernio voluisset, & omnia consilia cum Pelopida cõmunicasset. Ex reliquis oratoribus Archidamus Eleus regem prędicabat propterea, quod Eleos Arcadibus prætulisset. Antiochus vero, quod Arcadum nationis existimatio fuisset exigua, neq; munera recipiebat a rege, & renuntiabat *decies millibus, regem & panum, & obsoniorum artifices, & pocillatores, & ostiarios complures habere: sed viros, ait, qui aduersus Græcos dimicare possint, quamquam admodum quærerem, videre tamen non potui.

Margin notes: Pelopidæ apud regē Persicum auctoritas. — Plut. Pelopid. p. 536. 537. — Qui Arcadiæ præstant.

Præterea videri sibi, pecuniarum illam copiam ad inanem ostentationem comparatam esse. Nam & nobilem illam platanum auream ne cicadæ quidem vmbram præbere posse. Thebani, quum vrbes vniuersas ad audiendas regis literas conuocassent, easque Persa is, a quo adlatæ fuerant, indicato regis sigillo pellegisset: iubebant, vt omnes, quotquot amici esse vellent, in hanc sententiam regi ac ipsis iusiurandum præstarent. Verum legati vrbium respondebant, se missos esse non iuratum, sed auditum. Quod si sacramentum præstandum esset, ad vrbes ipsas mitterent, hortabantur. Addebat Lycomedes Arcas, ne conueniri quidem Thebis debere; sed istic, vbi bellum geratur. Ei quum Thebani succenserent, ac socios ab ipso corrumpi dicerent: ne quidem in concilio sedere voluit, sed discessit, sequentibus eum vniuersis Arcadum legatis. Posteaquam ij, qui conuenerant Thebis, iurare recusassent: ad vrbes ipsas Thebani legatos mittebant, & hortabantur, vt ex decreto regiarum litterarum iusiurandum præstarent. Simul arbitrabantur, vnamquamque ciuitatem veriturам, ne in regis & ipsorum odium incurreret. Verum vbi primum Corinthum venissent, ac restitissent Corinthij, neque se iuramenti cum rege communis egere respondissent: tum deinde sequutæ sunt hos & aliæ complures vrbes, inque sententiam eamdem responderunt. Hoc pacto instituta imperij adfectatio a Pelopida & Thebanis ad nihilum recidit. Quum autem rursus Epaminondas primum Achæos subiicere cogitaret vt eo magis tum Arcades, tum reliqui socij dicto audientes essent: suscipiendam esse hanc in Achaiam expeditionem statuit. Itaque Pisiam Argiuum, qui Argiuorum imperator erat, permouet; vt Oneum præoccuparet. Ille quum certior redditus esset, Oneum a Naucleo, qui conducticio Lacedæmoniorum militi præerat, & Atheniensi Timomacho negligenter custodiri: cum ɪɪᴄɪↄ grauis armaturæ peditibus collem, Cenchreis imminentem, noctu occupat, commeatu dierum ᴠɪɪ instructus. Interea Thebani domo profecti Oneum superant, & vniuersis cum sociorum copiis Achaiam, Epaminonda duce inuadunt.

Res ab Epaminonda gestæ.

A πρὸς δὲ τούτοις, καὶ ὃ τὴν χρημάτων πλῆθος †ἀλαζονείαν οἵ γε δοκεῖν εἶναι ἔφη. ἐπεὶ καὶ τὴν ὑμνουμένην ἂν χρυσῆν πλάτανον οὐχ ἱκανὴν ἔφη εἶναι τέττιγι σκιὰν παρέχειν. ὡς δὲ οἱ Θηβαῖοι ἐκάλεσαν ἀπὸ τῶν πόλεων ἁπασῶν ἀκουσομένους τῆς παρὰ βασιλέως ἐπιστολῆς, καὶ ὁ Πέρσης ὁ φέρων τὰ γράμματα, δείξας τὴν βασιλέως σφραγῖδα, ἀνέγνω τὰ γεγραμμένα, οἱ μὲν Θηβαῖοι ὀμνύναι ταῦτα ἐκέλευον βασιλεῖ καὶ ἑαυτοῖς τοὺς βουλο-

ἀλαζονείαι αὐτῷ δοκεῖν εἶναι ἔφη.

B μένους φίλους εἶναι· οἱ δὲ ἀπὸ τῶν πόλεων ἀπεκρίναντο, ὅτι οὐκ ὀμούμενοι, ἀλλὰ ἀκουσόμενοι πεμφθείησαν. εἰ δέ τι ὅρκων δέοιντο, πρὸς τὰς πόλεις πέμπειν ἐκέλευον. ὁ μέντοι Ἀρκὰς Λυκομήδης καὶ τοῦτο ἔλεγεν, ὅτι οὐδὲ τὸν σύλλογον ἐν Θήβαις δέοι εἶναι, ἀλλ' ἔνθα ἂν ᾖ ὁ πόλεμος. χαλεπαινόντων δὲ αὐτῷ τῶν Θηβαίων, καὶ λεγόντων, ὡς διαφθείροι τὸ συμμαχικὸν, οὐδὲ εἰς τὸ συνέδριον ἤθελε καθίζειν, ἀλλ' ἀπιὼν ᾤχετο, καὶ μετ' αὐτοῦ πάν-

C τες οἱ ἐξ Ἀρκαδίας πρέσβεις. ὡς δ' ἐν Θήβαις οὐκ ἤθελησαν οἱ συνεληλυθότες ὀμόσαι, ἔπεμπον οἱ Θηβαῖοι πρέσβεις ἐπὶ τὰς πόλεις, ὀμνύναι κελεύοντες ποιήσειν κατὰ τὰ βασιλέως γράμματα, νομίζοντες ὀκνήσειν μίαν ἑκάστην τῶν πόλεων ἀπεχθάνεσθαι ἅμα ἑαυτοῖς τε καὶ βασιλεῖ. ἐπεὶ μέντοι εἰς Κόρινθον πρῶτον αὐτῶν ἀφικομένων ὑπέστησαν οἱ Κορίνθιοι, καὶ ἀπεκρίναντο, ὅτι οὐδὲν δέοιντο πρὸς βασιλέα κοινῶν ὅρκων, ἐπηκολούθησαν καὶ ἄλλαι πολ-

D λαὶ πόλεις, κατὰ ταῦτα ἀποκρινόμεναι. καὶ αὕτη μὲν ἡ Πελοπίδου καὶ τῶν Θηβαίων τῆς ἀρχῆς περιβολὴ οὕτω διελύθη. αὖθις δ' Ἐπαμινώνδας βουληθεὶς τοὺς Ἀχαιοὺς προσαγαγέσθαι, ὅπως μᾶλλον σφίσι καὶ οἱ Ἀρκάδες καὶ οἱ ἄλλοι σύμμαχοι προσέχοιεν τὸν νοῦν, ἔγνωκε στρατευτέον εἶναι ἐπὶ τὴν Ἀχαΐαν. Πεισίαν οὖν τὸν Ἀργεῖον στρατηγοῦντα ἐν τῷ Ἄργει, πείθει προκαταλαβεῖν τὸ Ὄνειον. καὶ ὁ Πεισίας μέντοι καταμαθὼν ἀμελουμένην τὴν τοῦ Ὀνείου

E φυλακὴν ὑπό τε Ναυκλέους, ὃς ἦρχε τοῦ ξενικοῦ τοῦ Λακεδαιμονίων, καὶ ὑπὸ Τιμομάχου τοῦ Ἀθηναίου, καταλαμβάνει νύκτωρ μετὰ δισχιλίων ὁπλιτῶν τὸν ὑπὲρ Κεγχρειῶν λόφον, ἔχων ἑπτὰ ἡμερῶν ἐπιτήδεια. ἐν δὲ ταύταις ταῖς ἡμέραις ἐλθόντες οἱ Θηβαῖοι ὑπερβαίνουσι τὸ Ὄνειον, καὶ στρατεύουσι πάντες οἱ σύμμαχοι ἐπ' Ἀχαΐαν, ἡγουμένου Ἐπαμινώνδου.

A προσπεσόντων δ' αὐτῷ τῶν βελτίστων ἐκ τῆς Ἀχαΐας, ἐνδυναστεύει ὁ Ἐπαμινώνδας, ὥστε μὴ φυγαδεῦσαι τοὺς κρατίστους, μήτε πολιτείαν μεταστῆσαι, ἀλλὰ πιστὰ λαβὼν παρὰ τῶν Ἀχαιῶν, ἦ μὴν συμμάχους ἔσεσθαι, καὶ ἀκολουθήσειν, ὅπη ἂν Θηβαῖοι ἡγῶνται· καὶ οὕτως ἀπῆλθεν οἴκαδε. κατηγορούντων δὲ † αὐτοῦ (αὐτοῦ) τῶν τε Ἀρκάδων καὶ † τῶν ἀντιστασιωτῶν (τῶν στασιωτῶν), ὡς Λακεδαιμονίοις κατεσκευακὼς τὴν Ἀχαΐαν ἀπέλθοι, ἔδοξε Θηβαίοις πέμψαι ἁρμοστὰς εἰς τὰς Ἀχαΐδας πόλεις. B οἱ δ' ἐλθόντες τοὺς μὲν βελτίστους σὺν τῷ πλήθει ἐξέβαλον, δημοκρατίας δ' ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ κατέστησαν. οἱ μέντοι ἐκπεσόντες, συστάντες, ταχὺ ἐπὶ μίαν ἑκάστην τῶν πόλεων πορευόμενοι, ὄντες οὐκ ὀλίγοι, κατῆλθόν τε καὶ κατέσχον τὰς πόλεις. † ἐπεὶ (ἔπειτα) δὲ κατελθόντες οὐκέτι ἐμέσευον, ἀλλὰ προθύμως συνεμάχουν τοῖς Λακεδαιμονίοις. ἐπιέζοντο † μὲν γὰρ (μὲν οὖν) οἱ Ἀρκάδες ἔνθεν μὲν ὑπὸ Λακεδαιμονίων, ἔνθεν δὲ ὑπὸ Ἀχαιῶν. ἐν δὲ τῷ Σικυῶνι τὸ μὲν μέχρι τούτου κατὰ τοὺς Ἀχαιῶν νόμους ἡ πολιτεία ἦν. C ἐκ δὲ τούτου βουλόμενος ὁ Εὔφρων, ὥσπερ παρὰ τοῖς Λακεδαιμονίοις ἦν μέγιστος τῶν πολιτῶν, οὕτω καὶ παρὰ τοῖς ἐναντίοις αὐτῶν † πρωτεύειν (πρεσβεύειν), λέγει πρὸς τοὺς Ἀργείους καὶ τοὺς Ἀρκάδας, ὡς εἰ μὲν οἱ πλουσιώτατοι σαφῶς ἐγκρατεῖς ἔσοιντο τοῦ Σικυῶνος, ἀτεχνῶς ὅταν τύχῃ, πάλιν λακωνιεῖ ἡ πόλις· ἐὰν δὲ δημοκρατία γένηται, εὖ ἴστε, ἔφη, ὅτι διαμενεῖ ὑμῖν ἡ πόλις. ἐὰν οὖν μοι παραγένησθε, ἐγὼ ἔσομαι ὁ συγκαλῶν τὸν δῆμον, καὶ ἅμα ἐγὼ ὑμῖν ταύτην τὴν πίστιν D ἐμαυτοῦ † σώσω (δώσω), καὶ τὴν πόλιν βέβαιον ἐν τῇ συμμαχίᾳ παρέξω. ταῦτα δ', ἔφη, ἐγὼ πράττω εὖ ἴστε ὅτι πάλαι μὲν χαλεπῶς φέρων, ὥσπερ ὑμεῖς, τὸ φρόνημα τῶν Λακεδαιμονίων, ἄσμενος δ' ἂν τὴν δουλείαν ἀποφυγών. οἱ οὖν Ἀρκάδες καὶ οἱ Ἀργεῖοι ἡδέως ταῦτ' ἀκούοντες, παρεγένοντο αὐτῷ. ὁ δ' εὐθὺς ἐν τῇ ἀγορᾷ, παρόντων τῶν Ἀργείων καὶ τῶν Ἀρκάδων, συνεκάλει τὸν δῆμον, ὡς τῆς πολιτείας ἐσομένης ἐν τοῖς ἴσοις καὶ ὁμοίοις. E ἐπεὶ δὲ συνῆλθον, στρατηγοὺς ἐκέλευσεν ἑλέσθαι, οὕστινας αὐτοῖς δοκοίη. οἱ δ' αἱροῦνται αὐτόν τε τὸν Εὔφρονα, καὶ Ἱππόδαμον, καὶ Κλέανδρον, καὶ Ἀκρίσιον, καὶ Λύσανδρον. ὡς δὲ ταῦτα ἐπέπρακτο, καὶ ἐπὶ τὸ ξενικὸν καθίστησιν Ἀδέαν τὸν αὑτοῦ υἱόν, Λυσιμένην τὸν πρόσθεν ἄρχοντα ἀποστήσας.

Quumq; optimates per Achaiam ad ipsum deficerent, eam Epaminondas auctoritate vsurpabat, vt nec optimates in exsilium eiicerentur, nec reipublicę status immutaretur: sed tantum fide ab Achæis accepta, qua sancte policerentur, se socios futuros, & sequuturos, quocumq; Thebani ducerent, ita deinde domum discessit. Quum autem Arcades & ij, qui aduersæ factionis erant, Epaminondam accusarent, quod constituta ex vsu Lacedæmoniorum Achaia discessisset: visum est Thebanis præfectos ad vrbes Achaicas mittere. Illi quum aduenissent, optimatibus cum multitudine eiectis, statum popularem in Achaiam introducebant. Verum exsules collecti, quum non pauci essent, celeriter ad ciuitates singulas reuersi, eas recuperatas occupabant: quūq; iam ab exilio rediissent, non amplius medios se gerebant; sed alacriter opem Lacedæmoniis ferebant. Itaq; premebantur Arcades ex vna parte a Lacedęmoniis, ex altera ab Achæis. Ceterum Sicyone, ad hoc vsq; tempus, respublica secundum Achæorum leges administrabatur: verum quum Euphro cuperet itidem, vt apud Lacedæmonios auctoritate supra ciues ceteros summa erat, etiam apud ipsorum aduersarios primas obtinere: Argiuis & Arcadibus significat, si plane summa potestas Sicyone penes opulentissimos esset, nullo negotio rempublicā eam oblata saltim occasione rursus Lacedæmoniorum partes sequuturam. Sin popularis status introduceretur, certo, inquit, scitote; mansuram in fide. Quapropter si mihi adfueritis, equidem vobis populum conuocabo; simulq; tum meo nomine fidem vobis dabo, tum vt ciuitas ipsa constanter hac in societate persistat, efficiam. Atq; hæc, inquit, facio, quod iamdudum itidem, vt vos, Lacedæmoniorum arrogantiam iniquo animo feram, ac seruitute me lubens liberare cupiam. Ea quū Arcadibus & Argiuis auditu iucunda essent, præsto ei erant, Euphro statim in foro, pręsentibus Argiuis & Arcadibus, populum conuocat; administrādam rempublicam dictitans æquo ac pari iure. Posteaquam cōuenisset populus, iubet vti prætores legerent, quos ipsis visum esset. Illi Euphronem ipsum; cum Hippodamo, Cleandro, Acrisio, Lysandro deligunt. Quibus ita confectis, Adeam filium suum mercenariis copiis præficit, abrogato Lysimeni, qui antea pręfuerat iisdem, imperio.

Olymp. 102. an. 4.

Euphronis conatus.

Mox Euphron de quibusdam horum exterorum militum bene merendo, ipsi vt fidi essent efficiebat: & alios præterea conducebat, nullis neque publicis, neque sacris pecuniis parcens. Quotquot etiam in exsilium ageret propterea, quod Lacedæmoniorum partes sequerentur; eorum facultates quoque sibi vsurpabat. Præterea collegas partim fraude necabat, partim eiiciebat in exsilium. Quo factum, vt suam in potestatem redigeret omnia, palamque tyrannidem exerceret. Atque ad hæc vt socij conniuerent, vel largitionibus impetrabat, vel eo, quod impigre cum mercenariis copiis eos sequeretur, si quam illi expeditionem susciperent. Postea quam hæc ita successissent, & Argiui quidem Tricranum, in agro Phliasio supra fanum Iunonis situm, mœnibus cinxissent, Sicyonij vero in finibus eorum Thyamiam munirent: vehementer Phliasij premebantur, & commeatus inopia laborabant. Nihilominus constanter Lacedæmoniorum in societate persistebant.

Phliasiorum fides erga socios.

Enimuero quum eorum, quæ præclare magnis a rebuspublicis geruntur, omnes historici meminerint: equidem arbitror multo magis esse operæpretium, indicari ea, quæ exiguum aliquod oppidum & insignia, neque pauca numero gesserit. Inierant cum Lacedæmoniis amicitiam id temporis Phliasij, quum amplissima ipsorum esset potestas. Iidem adtritis Lacedæmoniorum in prœlio ad Leuctra viribus, quum plerique finitimi deficerent ab ipsorum fide: facerent idem serui omnes, qui Helotes dicuntur, omnesque socij, paucis exceptis: bellum aduersus eos mouerent, vt ita dicam, Græci vniuersi: in fide tamen perstiterunt. Quamquam etiam infestos sibi haberent Argiuos & Arcades, omnium in Peloponeso potentissimos: nihilominus opem eis tulerunt, & quidem sorte hoc illis obtigit, vt postremi omnium eorum, qui Lacedæmoniis coniunctim suppetias ferebant, Prasias se conferrent. Erat inter hos Corinthij, Epidaurij, Trœzenij, Hermionenses, Halienses, Sicyonij, & Pellenenses. Nimirum numquam a Lacedæmoniis defecerunt. Immo ne tunc quidem, quum relictis ipsis, mercenariorum militum ductor abiret cum iis, qui antecesserant, sese in itinere conuerterunt; sed mercede conducto Prasiis viæ duce, quum hostes iuxta Amyclas essent, vti quidem poterant penetrantes, Spartam venerunt. Lacedæmonij sane quum aliis eos honoribus ornarent, tum bouem etiam ipsis hospitalis doni loco miserunt.

A καὶ εὐθὺς μὲν τούτων τῶν ξένων ὁ Εὔφρων πιστούς τινας εὖ ποιῶν ἐποιήσατο, καὶ ἄλλους προσελάμβανεν, οὔτε τῶν δημοσίων, οὔτε τῶν ἱερῶν χρημάτων φειδόμενος. καὶ ὅσους δὲ ἐξέβαλεν ἐπὶ λακωνισμῷ, καὶ τοῖς τούτων χρήμασιν ἐχρῆτο. καὶ τῶν συναρχόντων δὲ τοὺς μὲν δόλῳ ἀπέκτεινε, τοὺς δὲ ἐξέβαλεν· ὥστε πάντα ὑφ' ἑαυτῷ ἐποιήσατο, καὶ σαφῶς τύραννος ἦν. ὅπως δὲ ταῦτα ἐπιτρέποιεν αὐτῷ οἱ ξύμμαχοι, τὰ μέν τοι καὶ χρήμασι B διεπράττετο, τὰ δὲ, καὶ εἴπου στρατεύοιντο, προθύμως ἔχων τὸ ξενικὸν συνηκολούθει. οὕτω δὲ τούτων προκεχωρηκότων, καὶ τῶν τε Ἀργείων ἐπιτετειχικότων ἐν τῷ Φλιασίῳ τὸ ὑπὲρ τοῦ ἡραίου † Τρίκρανον, καὶ τῶν Σικυωνίων ἐπὶ τοῖς ὁρίοις αὐτῶν τειχιζόντων τὴν Θυαμίαν, μάλα ἐπιέζοντο οἱ Φλιάσιοι, καὶ † ἐσπανίζοντο τῶν ἐπιτηδείων. ὅμως δὲ διεκαρτέρουν ἐν τῇ συμμαχίᾳ. ἀλλὰ γὰρ τῶν μὲν μεγάλων πόλεων εἴτι καλὸν ἔπραξαν, ἅ- C παντες οἱ συγγραφεῖς μέμνηνται· ἐμοὶ δὲ δοκεῖ καὶ εἴ τις μικρὰ πόλις οὖσα πολλὰ καὶ καλὰ ἔργα διαπέπρακται, ἔτι μᾶλλον ἄξιον εἶναι ἀποφαίνειν. Φλιάσιοι τοίνυν φίλοι μὲν ἐγένοντο Λακεδαιμονίοις, ὅτ' ἐκεῖνοι μέγιστοι ἦσαν. σφαλέντων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ ἐν Λεύκτροις μάχῃ, καὶ ἀποστάντων μὲν πολλῶν περιοίκων, ἀποστάντων δὲ πάντων τῶν εἱλώτων, ἔτι δὲ τῶν συμμάχων, πλὴν πάνυ ὀλίγων, ἐπιστρατευόντων δὲ αὐτοῖς, ὡς εἰπεῖν, πάντων D τῶν Ἑλλήνων, πιστοὶ διέμειναν· καὶ ἔχοντες πολεμίους τοὺς δυνατωτάτους τῶν ἐν Πελοποννήσῳ Ἀργείους καὶ Ἀρκάδας, ὅμως ἐβοήθησαν αὐτοῖς, καὶ διαβαίνειν τελευταῖοι λαχόντες εἰς Πρασιὰς τῶν συμβοηθησάντων. ἦσαν δὲ οὗτοι, Κορίνθιοι, Ἐπιδαύριοι, Τροιζήνιοι, Ἑρμιονεῖς, Ἁλιεῖς, Σικυώνιοι, καὶ Πελληνεῖς. οὐ γὰρ πώποτε ἀφέστασαν. ἀλλ' οὐδ' ἐπεὶ ὁ ξεναγὸς τοὺς προδιαβεβηκότας λαβὼν, ἀπολιπὼν αὐτοὺς ᾤχετο, οὐδὲ ὡς ἀπεστράφησαν, ἀλλ' ἡγεμόνα μι- E σθωσάμενοι ἐκ Πρασιῶν, ὄντων τῶν πολεμίων περὶ Ἀμύκλας, ὅπως ἐδύναντο διαδύντες ἐς Σπάρτην ἀφίκοντο. καὶ μὴν οἱ Λακεδαιμόνιοι ἄλλως τε ἐτίμων αὐτοὺς, καὶ βοῦν ξένια ἔπεμψαν.

† Τρικάρανον,
† ἐσιτίζοντο

ἐπεὶ δ' ἀναχωρησάντων τῶν πολεμίων ἐκ τῆς Λακεδαίμονος οἱ Ἀργεῖοι ὀργιζόμενοι τῇ τῶν Φλιασίων περὶ τοὺς Λακεδαιμονίους προθυμίᾳ, ἐνέβαλλον πανδημεὶ εἰς τὸν Φλιοῦντα, καὶ τὴν χώραν αὐτῶν ἐδῄουν, οὐδὲ ὣς ὑφίεντο· ἀλλὰ καὶ ἐπεὶ ἀπεχώρουν, φθείραντες ὅσα ἐδύναντο, ἐπεξελθόντες οἱ τῶν Φλιασίων ἱππεῖς ἐπηκολούθουν αὐτοῖς, καὶ ὀπισθοφυλακούντων τοῖς Ἀργείοις τῶν ἱππέων ἁπάντων καὶ λόχων τῶν μετ' αὐτοὺς τεταγμένων, ἐπιθέμενοι τούτοις ἑξήκοντα ὄντες, ἐτρέψαντο πάντας τοὺς ὄπισθεν φύλακας, καὶ ἀπέκτειναν μὲν ὀλίγους αὐτῶν, τρόπαιον μέντοι ἐστήσαντο, ὁρώντων τῶν Ἀργείων, οὐδὲν διαφέρον, ἢ εἰ πάντας ἀπεκτόνεσαν αὐτούς. αὖθις δὲ Λακεδαιμόνιοι μὲν καὶ οἱ σύμμαχοι ἐφρούρουν τὸ Ὄνειον, Θηβαῖοι δὲ προσῄεσαν ὡς ὑπερβησόμενοι. πορευομένων δὲ διὰ Νεμέας τῶν Ἠλείων καὶ Ἀρκάδων, ὅπως συμμίξαιεν τοῖς Θηβαίοις, προσσυνεῖχαν μὲν † λεγόντων Φλιασίων φυγάδες, ὡς εἰ θελήσαιεν ἐπιφανῆναι μόνον σφίσι, λάβοιεν ἂν Φλιοῦντα. ἐπεὶ δὲ ταῦτα συνωμολογήθη, τῆς νυκτὸς ὑπεκαθίζοντο ὑπ' αὐτῷ τῷ τείχει, κλίμακας ἔχοντες οἵ τε φυγάδες καὶ ἄλλοι μετ' αὐτῶν ὡς ἑξακόσιοι. ἐπεὶ δὲ οἱ μὲν σκοποὶ ἐσήμαινον ἀπὸ τοῦ † Τεικεράνου ὡς πολεμίων ἐπιόντων, ἡ δὲ πόλις τὸν νοῦν εἶχε πρὸς τούτοις, † ἐν δὲ τούτῳ οἱ προδιδόντες ἐσήμαινον τοῖς ὑποκαθημένοις ἀναβαίνειν. οἱ δ', ἀναβάντες, καὶ λαβόντες τῶν φρουρῶν τὰ ὅπλα ἔρημα, ἐδίωκον τοὺς ἡμεροφύλακας ὄντας δέκα. ἀφ' ἑκάστης δὲ τῆς † πεμπτάδος εἷς ἡμεροφύλαξ κατελείπετο. καὶ ἕνα μὲν ἔτι καθεύδοντα ἀπέκτειναν, ἄλλον δὲ καταφυγόντα πρὸς τὸ Ἡραῖον. φυγῇ δ' ἐξαλλομένων † ἀπὸ τοῦ τείχους εἰς τὸ ἄστυ, ὁρώντων τῶν ἡμεροφυλάκων, ἀναμφισβητήτως εἶχον οἱ ἀναβάντες τὴν ἀκρόπολιν. ἐπεὶ δὲ κραυγῆς † γενομένης εἰς τὴν πόλιν ἐβοήθουν οἱ πολῖται, τὸ μὲν πρῶτον ἐξελθόντες ἐκ τῆς ἀκροπόλεως οἱ πολέμιοι ἐμάχοντο ἐν τῷ πρόσθεν τῶν εἰς τὴν πόλιν φερουσῶν πυλῶν· ἔπειτα πολιορκούμενοι ὑπὸ τῶν προσβοηθούντων, ἐχώρουν πάλιν πρὸς τὴν ἀκρόπολιν. οἱ δὲ ὁπλῖται συνεισπίπτουσιν αὐτοῖς. τὸ μὲν οὖν μέσον τῆς ἀκροπόλεως εὐθὺς ἔρημον ἐγένετο.

λόγου τ

Τρικαράνου

ἐν δὴ

πεμπάδος male.

κατ'

ἀφικομένης

Post vbi hostibus Lacedæmone discedentibus Argiui, ob singularem erga Lacedæmonios beneuolentiam, Phliasiis succensentes, vniuersis cum reipublicæ copiis Phliuntis agrum ingressi essent, eumque populando vastassent: tamen ne sic quidem illi quidquam remisere. Quin etiam id temporis, quum Argiui finibus ipsorum excederent, vastatis rebus, quas quidem poterant, omnibus; egressi aduersus eos Phliasiorum equites, vestigiis ipsorum inhærebant. Quumque vniuersus Argiuorum equitatus, vna cum cohortibus, quæ collocatæ post equites fuerant, agmen extremum tutarentur: tamen hos adgressi LX omnino Phliasiorum equites, totum illud agminis extremi præsidium in fugam verterunt. Et quamuis paucos ex eis occiderent, tamen in Argiuorum conspectu tropæum excitarunt, quod erat perinde, ac si eos omnes interfecissent. Rursus quum Lacedæmonij, eorumque socij, præsidio tenerent Oneum, ac Thebani aduentarent, quasi qui superare Oneum vellent, pergentibus interim per Nemeam Eleis & Arcadibus, vt se cum Thebanis coniungerent: significabant eis Phliasiorum exsules, posse Phliuntem capi, si tantum se ostendissent. Posteaquam illi adsensi essent, noctu sub ipsis muris exsules & alij IↃC cum scalis delitescebant. Inde significantibus a † Tricrano speculatoribus, quod hostes aduentarent, quum in hos ciues intenti essent: interea proditores delitescentibus signum dant, vt adscenderent. Quapropter illi conscensis muris occupatisque custodum armis desertis, diurnos excubitores numero decem persequebantur. Nam de singulis quinionibus custos diurnus vnus relictus fuerat. Ex his vnum illi adhuc dormientem, alterum ad Iunonis fanum se recipientem, interfecere. Quum autem ab his fugæ studio de muro desiliretur in vrbem, spectãtibus diurnis excubitoribus; absq; controuersia tenebant iam arcem ij, qui adscenderant. Verũ excitato clamore, quũ ciues suis suppetias latum accurrerent; primum hostes ex arce prodeuntes ante portas, quæ in vrbem ducunt, dimicabant. Deinde obsessi ab iis, qui opem suis latum adfluebant, rursus arcem versus pedem referebãt. Heic Phliasiorum grauis armaturæ pedites vna cum ipsis in arcem irrumpunt. Itaque media pars arcis mox deserta relinquebatur,

al. Tricarano

& hostes muris ac turribus conscensis, ingressos telis ac iaculis feriebant. Illi vero de inferiore loco se defendebant, & ad scalas in murum ducentes, dimicabant. Posteaquam ciues nonnullas hinc & inde turres occupassent, insano more cum iis, qui adscenderant, congrediebantur. Illi quum ciuium audacia & dimicatione vrgerentur, in angustum cogebantur. Interim Arcades & Argiui vrbem cingebant, & de superiore loco murum arcis perfodiebant. Ciues, qui erant in arce, alij hostes in muro, alij extrinsecus adscendentes in ipsis scalis feriebant: alij aduersus eos, qui iam turres conscenderant, dimicabant: quumque reperissent in tabernaculis ignem, turres ipsas incendebant adlatis manipulis, qui forte ipsa ab arce demessi fuerant. Tum vero qui in turribus erant, flammam veriti desiliebant: qui autem in muris a ciuibus cæsi expellebantur. Posteaquam semel cepissent cedere, confestim arx tota deserta est ab hostibus, & equites vrbe sunt egressi. Quos vbi conspexissent hostes, scalis & cadaueribus interfectorum, atque etiam nonnullis adhuc viuis, qui crura fregerant, relictis discedebant. Perierunt ex hostibus, qui vel intus pugnauerant, vel extra vrbem & arcem saltabant, non pauciores quam octoginta. Atque heic spectare erat viros salute parta seinuicem complectentes, mulieres vero potum adferentes, simulque præ gaudio lacrumantes. Denique cunctos, qui aderant, mistus lacrumis risus occupabat. Etiam sequenti anno Argiui & Arcades omnes Phliasiorum fines inuaserunt. Erat autem caussa, quamobrem semper Phliasios premerent, partim quod eis succenserent, partim quod essent loco inter vtrosque medio. Itaque perpetuo bona erant in spe, futurum, vt ob rerum necessariarum inopiam eos ad deditionem compellerent. Verum hac quoque in expeditione Phliasiorum equites ac delecti milites hostem in traiectu amnis vna cum Atheniensibus, qui aderãt, sunt adorti. Quumque victoria potiti essent, perfecerunt; vt hostis reliquo diei spatio sub cacumina montium se reciperet, quasi caueret, ne fœderatorum quorumdam fruges in planitie conculcaret.

Olymp. 103. an. 1. vide infra. p. 635.

A ἐπὶ δὲ τὸ τεῖχος καὶ τοὺς πύργους ἀναβάντες οἱ πολέμιοι ἔπαιον καὶ ἔβαλλον τοὺς ἔνδον. οἱ δὲ χαμόθεν ἠμύνοντο, καὶ κατὰ τὰς ἐπὶ τὸ τεῖχος φερούσας κλίμακας προσεμάχοντο. ἐπεὶ δὲ τῶν ἔνθεν καὶ ἔνθεν πύργων ἐκράτησάν τινων οἱ πολῖται, ὁμόσε δὴ ἐχώρουν ἀπονενοημένως τοῖς ἀναβεβηκόσιν. οἱ δὲ, ὠθούμενοι ὑπ᾽ αὐτῶν τῇ τόλμῃ τε καὶ τῇ μάχῃ, εἰς ἔλαττον συνειλοῦντο. ἐν δὲ τούτῳ καιρῷ οἱ μὲν Ἀρκάδες καὶ οἱ Ἀργεῖοι περὶ τὴν πόλιν B ἐκυκλοῦντο, καὶ κατὰ κεφαλὴν τὸ τεῖχος τῆς ἀκροπόλεως διώρυττον. τῶν δὲ ἔνδοθεν οἱ † μὲν ἐπὶ τὸ τεῖχος, οἱ δὲ καὶ ἔτι ἔξωθεν ἐπαναβαίνοντας ἐπὶ ταῖς κλίμαξιν ὄντας ἔπαιον, οἱ δὲ πρὸς τοὺς ἐπαναβεβηκότας αὐτῶν ἐπὶ τοὺς πύργους ἐμάχοντο, καὶ πῦρ εὑρόντες ἐν ταῖς σκηναῖς, ὑφῆπτον αὐτοὺς, προσφοροῦντες τῶν δραγμάτων, ἃ ἔτυχον ἐξ αὐτῆς τῆς ἀκροπόλεως τεθερισμένα. ἐνταῦθα δὴ οἱ μὲν ἀπὸ τῶν πύργων, τὴν φλόγα φοβούμενοι, ἐξήλ- C λοντο, οἱ δὲ ἐπὶ τῶν τειχῶν, ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν παιόμενοι, ἐξέπιπτον. ἐπεὶ δὲ ἅπαξ ἤρξαντο ὑπείκειν, ταχὺ δὴ πᾶσα ἡ ἀκρόπολις ἔρημος τῶν πολεμίων ἐγεγένητο, εὐθὺς δὲ καὶ οἱ ἱππεῖς ἐξήλαυνον. οἱ δὲ πολέμιοι ἰδόντες αὐτοὺς ἀπεχώρουν, καταλιπόντες τάς τε κλίμακας καὶ τοὺς νεκροὺς, ἐνίους δὲ καὶ ζῶντας ἀποκεχωλευμένους. ἀπέθανον δὲ τῶν πολεμίων οἵ τε ἔνδον μαχόμενοι, καὶ οἱ ἔξω † ἁλόμενοι, οὐκ ἐλάττους τῶν ὀγδοήκοντα. ἔν- D θα δὴ θεάσασθαι παρῆν ἐπὶ τῆς σωτηρίας τοὺς μὲν ἄνδρας δεξιουμένους ἀλλήλους, τὰς δὲ γυναῖκας πιεῖν τε φερούσας, καὶ ἅμα χαρᾷ δακρυούσας. πάντας δὲ τοὺς παρόντας τότε γε τῷ ὄντι κλαυσίγελως εἶχεν. ἐνέβαλον δὲ καὶ τῷ ὑστέρῳ ἔτει εἰς τὸν Φλιοῦντα οἵ τε Ἀργεῖοι καὶ οἱ Ἀρκάδες ἅπαντες. αἴτιον δ᾽ ἦν τοῦ ἐπικεῖσθαι αὐτοὺς ἀεὶ τοῖς Φλιασίοις, ὅτι ἅμα μὲν ὠργίζοντο αὐτοῖς, ἅμα δὲ ἐν μέσῳ εἶχον, καὶ ἐν ἐλπίδι ἦσαν ἀεὶ E διὰ τὴν ἀπορίαν τῶν ἐπιτηδείων παραστήσεσθαι αὐτούς. οἱ δὲ ἱππεῖς καὶ οἱ ἐπίλεκτοι τῶν Φλιασίων καὶ ἐν ταύτῃ τῇ ἐμβολῇ ἐπὶ τῇ διαβάσει τοῦ ποταμοῦ ἐπιτίθενται σὺν τοῖς παροῦσι τῶν Ἀθηναίων ἱππεῦσι· καὶ κρατήσαντες, ἐποίησαν τοὺς πολεμίους τὸ λοιπὸν τῆς ἡμέρας ὑπὸ τὰς ἀκρωρείας ὑποχωρεῖν, ὥσπερ ἀπὸ φιλίου καρποῦ τοῦ ἐν τῷ πεδίῳ φυλαττομένους, μὴ καταπατήσειαν.

† μὲ τοὺς ἐπὶ τοῦ τείχους

† ἁλλόμενοι

αὖθις

A αὖθις δέ ποτε ἐστράτευσεν ἐπὶ Φλιοῦντα ὁ ἐν σικυῶνι ἄρχων, θηβαίους ἄγων, οὕς τε αὐτὸς εἶχε φρουρούς, καὶ σικυωνίους, καὶ πελληνέας· (ἤδη γὰρ τότε ἠκολούθουν τοῖς θηβαίοις) καὶ Εὔφρων δὲ τοὺς αὑτοῦ ἔχων μισθοφόρους περὶ δισχιλίους συνεστρατεύετο. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι αὐτῶν διὰ τοῦ τρικαράνου κατέβαινον ἐπὶ τὸ ἥραιον, ὡς τὸ πεδίον φθεροῦντες· κατὰ δὲ τὰς εἰς κόρινθον φερούσας πύλας ἐπὶ τοῦ ἄκρου κατέλιπε σικυωνίους τε καὶ πελληνέας, ὅπως μὴ ταύτῃ περιελθόντες οἱ B φλιάσιοι κατὰ κεφαλὴν αὐτῶν γένοιντο ὑπὲρ τοῦ ἡραίου. ὡς δ᾽ ἔγνωσαν οἱ ἐκ τῆς πόλεως τοὺς πολεμίους ἐπὶ τὸ πεδίον ὡρμημένους, ἀντεξελθόντες οἵ τε ἱππεῖς καὶ οἱ ἐπίλεκτοι τῶν φλιασίων ἐμάχοντο, καὶ οὐκ εἴασαν εἰς τὸ πεδίον αὐτούς. καὶ τὸ μὲν πλεῖστον τῆς ἡμέρας ἐνταῦθα ἀκροβολιζόμενοι διῆγον, οἱ μὲν περὶ τὸν Εὔφρονα, ἐπιδιώκοντες μέχρι τοῦ ἱππασίμου, οἱ δὲ ἔνδοθεν, μέχρι τοῦ ἡραίου. ἐπεὶ δὲ † ὥρα ἐδόκει ἰέναι, ἀπήεσαν οἱ πολέμιοι κύ- C κλῳ τοῦ τρικαράνου. ὥστε † γὰρ τὴν σύντομον πρὸς τοὺς πελληνέας ἀφικέσθαι, ἡ πρὸ τοῦ τείχους φάραγξ εἶργε. μικρὸν δ᾽ αὐτοὺς πρὸς τὸ ὄρθιον προπέμψαντες οἱ φλιάσιοι, ἀποτρεπόμενοι ἵεντο τὴν παρὰ τὸ τεῖχος ἐπὶ τοὺς πελληνέας καὶ τοὺς μετ᾽ αὐτῶν. καὶ οἱ περὶ τὸν θηβαῖον δὲ αἰσθόμενοι τὴν σπουδὴν τῶν φλιασίων, ἡμιλλῶντο, ὅπως φθάσαιεν τοῖς πελληνεῦσι βοηθήσοντες. ἀφικόμενοι δὲ † πρότεροι οἱ ἱππεῖς ἐμβάλλουσι τοῖς πελ- D ληνεῦσι. δεξαμένων δὲ τὸ πρῶτον, ἐπαναχωρήσαντες, πάλιν σὺν τοῖς παραγεγενημένοις τῶν πεζῶν ἐνέβαλον, καὶ ἐκ χειρὸς ἐμάχοντο. καὶ ἐκ τούτου δὴ ἐγκλίνουσιν οἱ πολέμιοι, καὶ ἀποθνήσκουσι τῶν τε σικυωνίων τινὲς, καὶ τῶν πελληνέων μάλα πολλοὶ καὶ ἄνδρες ἀγαθοί. τούτων δὲ γενομένων, οἱ μὲν φλιάσιοι τρόπαιον ἵσαντο λαμπρὸν, παιανίζοντες, ὥσπερ εἰκός. οἱ δὲ περὶ τὸν θηβαῖον καὶ τὸν Εὔφρονα, περιεώρων ταῦτα, ὥσπερ ἐπὶ θέαν περιδεδραμηκότες. E τούτων δὲ πραχθέντων, οἱ μὲν ἐπὶ σικυῶνος ἀπῆλθον, οἱ δ᾽ εἰς τὸ ἄστυ ἀπεχώρησαν. καλὸν δὲ καὶ τοῦτο διεπράξαντο οἱ φλιάσιοι. τὸν γὰρ πελληνέα πρόξενον ζῶντα λαβόντες, καίπερ πάντων σπανιζόμενοι, ἀφῆκαν ἄνευ λύτρων.

[Margin: καιρὸς — γὰρ τὴν — πρότερον]

A Rursus & Sicyonis præfectus aduersus Phliasios bellum mouit, ducens secum Thebanos, & præsidiarios, quos habebat, & Sicyonios, & Pellenenses, qui iam id temporis Thebanos duces sequi solebant. Atque huic expeditioni aderat etiam Euphro, qui secum habebat stipendiarios milites plus minus IICIↃ. Ac tum alij quidem per Tricranum ad Iunonis fanum descendebant, quasi vastare vellent ea, quæ erant in campo. Verum iuxta portas, quæ Corinthum ducunt, in cacumine Sicyo- B nij ac Pellenenses relicti erant; ne hac Phliasij circumeuntes, supra fanum Iunonis altiorem locum occuparent. Posteaquam oppidani hostes planiciem ingressos animaduerterant, equites & delecti ex omni numero Phliasiorum aduersus eos prodeunt, ac pugnando prohibent, quo minus in planiciem descenderent. Maxima diei pars velitationibus est consumta, quum Euphronis milites hostem ad ea vsque loca persequerentur, quæ equitibus erant idonea: oppidani contra, vsque ad Iunonis fanum. Posteaquam tempus ab- C eundi esse putabant, abierunt hostes ita, vt Tricranum circumirent. Nam quo minus via breuiori contenderent ad Pellenenses, vallis ea, quæ ante castellum hoc erat, impediebat. Quumque Phliasij parumper eos vsque ad accliuia sequuti essent, conuerso itinere, iuxta castellum aduersus Pellenenses & alios, qui cum illis erant, pergunt. Ea Phliasiorum festinatione cognita, præfectus Thebanus cum suis contendebat, vt mature Pellenensibus opem ferret. Sed quia Phliasiorum equites D horum conatum anteceperant, Pellenenses adorti sunt. Illis hostem initio excipientibus, pedem Phliasij retulere; sumtisque secum peditibus, qui aduenerant, rursus in hostes perrexerunt, manumque conseruerunt. Tum vero terga dare hostes, ac Sicyonij quidam interfici, & Pellenenses, multi sane fortesque viri. His actis, Phliasij tropæum statuunt illustre; quum pæana, ceu par erat, canerent. Interim Thebani ducis & Euphronis milites hæc adspectabant vndique, quasi ad spectaculum circumcursitassent. Hinc Sicyonem ho- E stes se contulerũt, oppidani vero in vrbem. Etiam hoc præclare factum a Phliasiis, quod quum Pellenensem quemdam hospitem ciuitatis suæ publicum cepissent; tametsi rerum omnium inopia premerentur, nihilominus eũ sine pretio dimiserint.

Quis eos, qui talia perpetrant, non viros magnanimos & fortes dixerit? Eosdem magna constantia fidem amicis datam nō violasse, cuius est perspicuū. Nam quum prohiberentur, quo minus agri sui fructus perciperent; partim victum ex hostium agro petebant, partim eum Corinthi emebant, quum quidem non sine multis periculis ad forum illud irent, ac difficulter pretij copiam sibi pararent, difficulter inuenirent, qui pretium suppeditarent. Immo vix fideiussores pro iumentis dare poterant, quæ commeatum aduehererent. Deniq; summam ad rerum inopiam redacti, a Charete impetrāt, vt ab ipso deducerentur. Phliuntem vbi venissent, eumdem rogant, vti turbam inutilem secum Pellenen duceret, quam quidem istic reliquerunt. Deinde coemtis necessariis, oneratisque iumentis, quot quidem poterant, noctu discessere: non illi quidem ignorantes futurum, vt ab hoste insidiæ struerentur; sed arbitrati grauius esse rebus necessariis carere, quam dimicare. Itaque vna cum Charete progrediebantur. quumque incidissent in hostes, mox eos adoriri ceperunt; ac semet cohortati mutuo, tum hostes vrgebant ipsi, tum clamoribus Charetis opem implorabant. Victoria potiti, & hoste de via reiecto; cum omnibus, quæ secum vehebant, salui domum peruenere. Quia vero ea nocte vigilauerant, multam in lucem vsque dormiebant. Posteaquam deinde surrexisset Chares, accedunt ad eum equites, & ciues rebus gerendis maxime idonei, cum his verbis: Hodie tibi, Chares, pulcherrimum facinus patrandi offertur occasio. Nam Sicyonij castellum nostris in finibus exstruunt, & ad eam rem multorum quidem ædificatorum vtuntur opera, paucorum vero militum. Quapropter nos quidem equites, & robustissimi quique ciues, duces itineris erimus: tu vero si cum milite mercenario sequeris, fortassis rem confectam inuenies; fortassis hostes, si quidem te ostenderis, terga dare coges, vti factum apud Pellenen. Quod si quid esse difficultatis hac in re putas, quā proponimus, Deos per exta consulito. Arbitramur enim, Deos magis iussuros hæc te facere, quam nos. Hoc quidem certe, Chares, scire te volumus futurum, vt hac re patrata non solum munitionem hostibus ipse obieceris; sed etiam oppidum amicitia coniunctum incolume serues.

A θηναίους μὲν δὴ καὶ ἀλκίμους πῶς οὐκ ἄν τις φαίη εἶναι τοὺς τὰ τοιαῦτα διαπραττομένους; ὥς γε μὴν καὶ διὰ καρτερείας τοῖς φίλοις τὴν πίστιν διέσωζον, περιφανές· οἱ ἐπεὶ εἴργοντο τῶν ἐκ τῆς γῆς καρπῶν, ἔζων τὰ μὲν ἐκ τῆς πολεμίας λαμβάνοντες, τὰ δὲ ἐκ Κορίνθου ὠνούμενοι, διὰ πολλῶν κινδύνων ἐπὶ τὴν ἀγορὰν ἰόντες, χαλεπῶς μὲν τιμὴν πορίζοντες, χαλεπῶς δὲ τοὺς πορίζοντας διαπραττόμενοι, γλίσχρως δ' ἐγγυητὰς καθιστάντες τῶν ἀξόντων ὑποζυγίων. ἤδη δὲ B παντάπασιν ἀποροῦντες, Χάρητα διεπράξαντο σφίσι παραπέμψαι τὴν παραπομπήν. ἐπεὶ δὲ ἐν Φλιοῦντι ἐγένοντο, ἐδεήθησαν αὐτοῦ καὶ τοὺς ἀχρείους συνεκπέμψαι εἰς τὴν Πελλήνην. κἀκείνους μὲν ἐκεῖ κατέλιπον. ἀγοράσαντες δὲ, καὶ ἐπισκευασάμενοι ὁπόσα ἐδύναντο ὑποζύγια, νυκτὸς ἀπῄεσαν, οὐκ ἀγνοοῦντες, ὅτι ἐνεδρεύσοιντο ὑπὸ τῶν πολεμίων, ἀλλὰ νομίζοντες χαλεπώτερον εἶναι τοῦ μάχεσθαι, τὸ μὴ ἔχειν τὰ ἐπιτήδεια. C καὶ προῄεσαν μὲν οἱ Φλιάσιοι μετὰ Χάρητος. ἐπεὶ δὲ ἐνέτυχον τοῖς πολεμίοις, εὐθὺς ἔργου τε εἴχοντο, καὶ παρακελευσάμενοι ἀλλήλοις ἐνέκειντο, καὶ ἅμα Χάρητα ἐπιβοηθεῖν ἐβόων. νίκης δὲ γενομένης, καὶ ἐκβληθέντων ἐκ τῆς ὁδοῦ τῶν πολεμίων, οὕτω δὴ οἴκαδε καὶ ἑαυτοὺς, καὶ ἃ ἦγον ἀπέσωσαν. ὡς δὲ τὴν νύκτα ἠγρύπνησαν, ἐκάθευδον μέχρι πόῤῥω τῆς ἡμέρας. ἐπεὶ δὲ D ἀνέστη ὁ Χάρης, προσελθόντες οἱ ἱππεῖς καὶ οἱ χρησιμώτατοι τῶν πολιτῶν, ἔλεγον, ὦ Χάρης, ἔξεστί σοι τήμερον κάλλιστον ἔργον διαπράξασθαι. χωρίον γὰρ ἐπὶ τοῖς † ὁρίοις ἡμῖν οἱ Σικυώνιοι τειχίζουσιν, οἰκοδόμους μὲν πολλοὺς ἔχοντες, ὁπλίτας δὲ οὐ πάνυ πολλούς. ἡγησόμεθα μὲν οὖν ἡμεῖς οἱ ἱππεῖς καὶ τῶν πολιτῶν οἱ ἐῤῥωμενέστατοι· σὺ δὲ τὸ ξενικὸν ἔχων ἐὰν ἀκολουθῇς, ἴσως μὲν διαπεπραγμένα σοι καταλήψῃ, ἴσως δὲ E ἐπιφανεὶς † σὺ, ὥσπερ ἐν Πελλήνῃ, τροπὴν ποιήσεις. εἰ δέ τι δυσχερές σοι ἐστὶν ὧν λέγομεν, ἀνακοίνωσαι τοῖς θεοῖς θυόμενος. οἰόμεθα γὰρ ἔτι σε μᾶλλον ἡμῶν τοὺς θεοὺς ταῦτα πράττειν κελεύσειν. τοῦτο δὲ χρὴ ὦ Χάρης εὖ εἰδέναι, † ἐπιτειχικῶς ὅτι ἐὰν ταῦτα πράξῃς, τοῖς μὲν πολεμίοις † ἐπιτετυχηκὼς ἔσῃ, φιλίαν δὲ πόλιν διασεσωκώς. εὐκλεέ-

ὁρίοις

σὺ τροπὴν ὥσπερ ἐν Πελλήνῃ ποιήσεις.

ἐπιτειχικῶς H. Stephan.

εὐκλεέστατος δὲ ἐν τῇ πατρίδι ἔσῃ, ὀνομαστότατος δὲ καὶ ἐν τοῖς συμμάχοις καὶ πολεμίοις. ὁ μὲν δὴ Χάρης πεισθεὶς, ἐθύετο· τῶν δὲ Φλιασίων εὐθὺς μὲν οἱ ἱππεῖς τοὺς θώρακας ἐνεδύοντο, καὶ τοὺς ἵππους ἐχαλίνουν, οἱ δὲ ὁπλῖται ὅσα εἰς πεζὸν παρεσκευάζοντο. ἐπεὶ δὲ ἀναλαβόντες τὰ ὅπλα ἐπορεύοντο ἔνθα ἐθύετο, ἀπήντα αὐτοῖς ὁ Χάρης καὶ ὁ μάντις, καὶ ἔλεγον ὅτι καλὰ εἴη τὰ ἱερά. ἀλλὰ περιμένετε, ἔφασαν· ἤδη γὰρ καὶ ἡμεῖς ἔξιμεν. ὡς δὲ τάχιστα ἐκηρύχθη, θείᾳ τινὶ προθυμίᾳ καὶ οἱ μισθοφόροι ταχὺ ἐξέδραμον. ἐπεὶ δὲ Χάρης ἤρξατο πορεύεσθαι, προῄεσαν αὐτοῦ οἱ τῶν Φλιασίων ἱππεῖς καὶ πεζοί· καὶ οἱ μὲν πρῶτον ταχέως ἡγοῦντο, ἔπειτα δὲ ἐτρόχαζον· τέλος δὲ οἱ μὲν † ἱππεῖς ἤλαυνον, οἱ δὲ πεζοὶ κατὰ κράτος ἔθεον ὡς δυνατὸν ἐν τάξει, οἷς καὶ ὁ Χάρης σπουδῇ ἐπηκολούθει. ἦν μὲν οὖν τῆς ὥρας μικρὸν πρὸ δύντος ἡλίου. κατελάμβανον δὲ τοὺς ἐν τῷ τείχει πολεμίους, τοὺς μὲν, λουομένους, τοὺς δὲ, ὀψοποιουμένους, τοὺς δὲ, φυρῶντας, τοὺς δὲ, στιβάδας ποιουμένους. ὡς δὲ εἶδον τὴν σφοδρότητα τῆς ἐφόδου, εὐθὺς ἐκπλαγέντες ἔφυγον, καταλιπόντες τοῖς ἀγαθοῖς ἀνδράσι πάντα τὰ ἐπιτήδεια. κἀκεῖνοι μὲν ταῦτα δειπνήσαντες, καὶ οἴκοθεν ἄλλα ἐλθόντα, ὡς ἐπ' εὐτυχίᾳ σπείσαντες, καὶ παιανίσαντες, καὶ φυλακὰς καταστησάμενοι, κατέδαρθον. οἱ δὲ Κορίνθιοι, ἀφικομένου τῆς νυκτὸς ἀγγέλου περὶ τῆς Θυαμίας, μάλα φιλικῶς κηρύξαντες τὰ ζεύγη καὶ τὰ ὑποζύγια πάντα, καὶ σίτου γεμίσαντες, εἰς τὸν Φλιοῦντα παρήγαγον· καὶ ἕως περιετειχίζετο τὸ τεῖχος, ἑκάστης ἡμέρας παραπομπαὶ ἐγίγνοντο. περὶ μὲν δὴ Φλιασίων, ὡς καὶ πιστοὶ τοῖς φίλοις ἐγένοντο, καὶ ἄλκιμοι διετέλεσαν ἐν τῷ πολέμῳ, καὶ ὡς πάντων σπανίζοντες ἐν τῇ συμμαχίᾳ διέμενον, εἴρηται. σχεδὸν δέ τι περὶ τοῦτον τὸν χρόνον Αἰνέας Στυμφάλιος, γεγενημένος στρατηγὸς τῶν Ἀρκάδων, νομίσας οὐκ ἀνεκτῶς ἔχειν τὰ ἐν τῇ Σικυῶνι, ἀναβὰς σὺν τῷ ἑαυτοῦ στρατεύματι εἰς τὴν ἀκρόπολιν, συγκαλεῖ τῶν Σικυωνίων τῶν τε ἔνδον ὄντων τοὺς κρατίστους, καὶ τοὺς ἄνευ δόγματος ἐκπεπτωκότας μετεπέμπετο. φοβηθεὶς δὲ ταῦτα ὁ Εὔφρων, καταφεύγει εἰς τὸν λιμένα τῶν Σικυωνίων, καὶ μεταπεμψάμενος Πασίμηλον ἐκ Κορίνθου,

ἱππεῖς κατὰ κράτος ἤλαυνον, οἱ δὲ, π. ἔθεον

A Præterea clariſſimum in patria nomen conſequeris, & tam apud hoſtes, quam ſocios eris celeberrimus. Hac oratione permotus Chares, rem ſacram faciebat. Interim Phliaſiorum equites confeſtim loricas induebant, & frænabant equos: graui armatura parante omnia, quæ peditibus eſſent neceſſaria. Poſteaquam ſumtis armis eum ad locum pergerent, vbi Chares exta conſulebat: occurrit eis cum hariolo Chares, & vterque perlitatum aiebat. Ac vos quidem, inquiunt, exſpectate parum-
B per, dum nos quoque vobiſcum exeamus. Re celerrime denuntiata, diuina quadam alacritate animorum etiam ſtipendiarij milites excurrebant. Poſteaquam proficiſcendi Chares initium feciſſet, præcedebant equites peditesque Phliaſiorum: qui primo quidem celeriter eos ducebant, deinde curſitabant; tamdem equites † totis viribus prouehebantur, ac pedites currebant, vti quidem poterant, non perturbatis ordinibus. Sequebatur hos Chares properanter. Et fiebant hæc
C paullo ante ſolem occidentem. Itaque hoſtes in caſtello reperiunt partim ſe lauantes, partim parantes obſonia, partim panes, nonnullis etiam lectos ſternentibus. Hi quum Phliaſios vehementi cum impetu irruere viderent, mox perterriti fugiunt, ac viris fortibus commeatum omnem relinquunt. Quapropter illi tum iis veſcuntur, tum aliis, quæ adlata domo fuerant: factaque ob rem proſpere geſtam libatione, ac pæane abſoluto, conſtitutis excubiis, dant ſe quieti. Corinthij noctu de Thyamia certiores facti, perhumaniter
D iuſſis per præconem colligi vehiculis ac iumentis omnibus, iiſque frumento oneratis; Phliuntem ea deducunt, & quam quidem diu circumdatum munitionibus hoſtium erat oppidum, cottidie commeatum eo deducentibus ſuis mittebant. Atque hactenus de Phliaſiis, quod fœderatorum in fide perſtiterint, toto illo bello fortiter ſe geſſerint, denique rerum omnium inopia preſſi nihilominus in ſocietate permanſerint, diximus. Ceterum hoc fere tempore Æneas Stymphalius, Arca-
E dum prætor, quum quæ Sicyone fierent, minime toleranda duceret: cum copiis in arcem adſcendens, conuocabat prǣſtantiſſimos quoſq; Sicyoniorum, qui in vrbe erant, itemq; ſine decreto publico proſcriptos arceſſebat. Ea re perterritus Euphro, in portum Sicyoniorum ſe conferebat, ac Paſimelum Corintho ad ſe euocans,

† Lectio marginis.

Æneas Stymphalius tyrannidem Euphronis euertit.

per eum Lacedæmoniis portum tradebat, A rursumq; ad societatem illorum redibat, ac se Lacedæmoniorum in fide perstitisse profitebatur. Nam quo tempore per suffragia quæsitum Sicyone fuisset, num ab eorum fide discedendum esset: cum paucis se, id minime faciendum, censuisse aiebat. Postea quum in eos, a quibus proditus fuerat, animaduertere voluisset: popularem se statum constituisse dicebat. Adeoq; nunc, inquit, omnes illi, qui vos Lacedæmonios deseruere, per me adhuc exsulant. Quapropter si mea id fuisset in potestate, vniuersa cum vrbe ad vos defecissem. Nunc quem occupaui portum, vobis tradidi. Audiebant hæc ex eo complures, sed quam multi fidem ei haberent, non admodum patet. Quia vero mentionem eorum, quæ Euphro designauit, facere cepi: quæ restant, cõtinuare lubet. Quum Sicyone dissiderent inter se optimates ac populus, Euphro secũ Athenis ducto mercenario milite, in patriam rediit. Itaq; vrbem, vna cum populo sua in potestate habebat; præfectus vero Thebanus, arcem. Quum autem intelligeret, non posse se, quam diu a Thebanis arx teneretur, vrbem sua in potestate retinere: coacta pecunia, Thebas profectus est, per eas Thebanis persuasurus, vt optimatibus eiectis, vrbem sibi restituerent. Verum ij, qui prius acti ab eo fuerant in exsilium, cognito ipsius itinere ac instituto; & ipsi Thebas aduersus eum profecti sunt. Quumq; familiariter eum cum magistratibus versari viderent, veriti ne, quæ vellet, impetraret: adito quidam ex eis periculo, in arce hominem iugulant, quo tempore istic Thebani magistratus & senatus considebant. Mox illi, qui erant in magistratu, ad senatum cædis auctores introducunt, » eumq; verbis hisce compellant: Viros hosce, ciues, qui Euphronem interemere, capitis arcessimus. Videmus enim, modestos » homines nihil nec iniustæ, nec impiæ rei » designare: quum improbi flagitiose quidem illi agere soleant, verum id nihilominus clam esse cupiant. At hi tantum omnes » homines audacia scelereq; superarunt, vt » haud procul a magistratibus, & vobis ipsis, penes quos morte multandi, vel absoluendi potestas summa est, arbitratu » proprio hunc occiderint. Quamobrem si » extremo hi supplicio non adficientur, quis » in vrbem venire audebit? quid erit ciuitas, » si cuiuis licebit occidere prius, quam significarit, quamobrem huc quisq; veniat?

Euphro interficitur.

A διὰ τούτου παραδίδωσι τὸν λιμένα τοῖς Λακεδαιμονίοις· καὶ ἐν ταύτῃ αὖ τῇ συμμαχίᾳ ἀνεστρέφετο, λέγων ὡς Λακεδαιμονίοις διατελοίη πιστὸς ὤν. ὅτε γὰρ ψῆφος ἐδίδοτο ἐν τῇ πόλει εἰ δοκοίη ἀφίστασθαι, μετ' ὀλίγων ἀποψηφίσασθαι ἔφη. ἔπειτα δὲ τοὺς προδόντας ἑαυτὸν τιμωρήσασθαι βουλόμενος, δῆμον καταστῆσαι. καὶ νῦν, ἔφη, φεύγουσιν ὑπ' ἐμοῦ πάντες οἱ ὑμᾶς προδιδόντες. εἰ μὲν οὖν ἐδυνάσθην ἐγώ, ὅλην ἂν ἔχων τὴν πόλιν πρὸς ὑμᾶς B ἀπέστην· νῦν δὲ οὗ ἐγκρατὴς ἐγενόμην, τὸν λιμένα παραδέδωκα ὑμῖν. ἠκροῶντο μὲν δὴ αὐτοῦ πολλοὶ ταῦτα· ὁπόσοι δὲ ἐπείθοντο, οὐ πάνυ κατάδηλον. ἀλλὰ γὰρ ἐπείπερ ἠρξάμην, διατελέσαι βούλομαι τὰ περὶ τοῦ Εὔφρονος. στασιασάντων γὰρ ἐν τῷ Σικυῶνι τῶν τε βελτίστων καὶ τοῦ δήμου, λαβὼν ὁ Εὔφρων Ἀθήνηθεν ξενικὸν πάλιν κατέρχεται. καὶ τοῦ μὲν ἄστεος ἐκράτει σὺν τῷ δήμῳ, Θηβαίου δὲ ἁρμοστοῦ τὴν ἀκρόπολιν ἔχοντος, ἐπεὶ ἔγνω οὐκ ἂν δυνάμενος, C τῶν Θηβαίων ἐχόντων τὴν ἀκρόπολιν, τῆς πόλεως κρατεῖν, συσκευασάμενος χρήματα, ᾤχετο ὡς τούτοις πείσων Θηβαίους ἐκβαλεῖν μὲν τοὺς κρατίστους, παραδοῦναι δ' αὐτῷ πάλιν τὴν πόλιν. αἰσθόμενοι δ' οἱ πρόσθεν φυγάδες τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, καὶ τὴν παρασκευήν, ἀντεπορεύοντο εἰς τὰς Θήβας. ὡς δὲ ἑώρων αὐτὸν οἰκείως τοῖς ἄρχουσι συνόντα, φοβηθέντες μή πως διαπράξαιτο ἃ βούλεται, παρεκινδύνευσάν τινες, καὶ ἀποσφάττουσιν αὐτὸν ἐν τῇ ἀκροπόλει, τῶν τε ἀρ- D χόντων καὶ τῆς βουλῆς συγκαθημένων. οἱ μέντοι ἄρχοντες τοὺς ποιήσαντας εἰσῆγον εἰς τὴν βουλήν, καὶ ἔλεγον τάδε· Ἄνδρες πολῖται, ἡμεῖς τοὺς τουσὶ τοὺς Εὔφρονα ἀποκτείναντας διώκομεν περὶ θανάτου, ὁρῶντες ὅτι οἱ μὲν σώφρονες οὐδὲν δήπου ἄδικον οὐδὲ ἀνόσιον ποιοῦσιν· οἱ δὲ πονηροὶ ποιοῦσι μέν, λανθάνειν δ' [ὅμως * πειρῶνται. οὗτοι δὲ τοσοῦτον πάντας ἀνθρώπους ὑπερβεβλήκασι τόλμῃ τε καὶ μιαρίᾳ, ὥστε παρ' αὐτάς τε τὰς ἀρχάς, καὶ παρ' αὐτοὺς ὑμᾶς E τοὺς κυρίους οὕστινας δεῖ ἀποθνῄσκειν, καὶ οὕστινας μή, αὐτογνωμονήσαντες, ἀπέκτειναν τὸν ἄνδρα. εἰ οὖν οὗτοι μὴ δώσουσι τὴν ἐσχάτην δίκην, τίς ποτε πρὸς τὴν πόλιν θαρρῶν πορεύσεται; τί δὲ ἔσται ἡ πόλις, εἰ ἐξέσται τῷ βουλομένῳ ἀποκτείνειν πρὶν δηλῶσαι, ὅτου ἕνεκα ἥκοι ἕκαστος;

ἡμεῖς

ἡμεῖς μὲν τούτους διώκομεν ὡς ἀνοσιωτάτους, καὶ ἀνομωτάτους, καὶ πλεῖστον δὴ ὑπεριδόντας τῆς πόλεως. ὑμεῖς δὲ ἀκηκοότες, ὁποίας τινὸς ὑμῖν δοκοῦσιν ἄξιοι εἶναι δίκης, ταύτην αὐτοῖς ἐπίθετε. οἱ μὲν ἄρχοντες τοιαῦτα εἶπον. τῶν δὲ ἀποκτεινάντων οἱ μὲν ἄλλοι ἠρνοῦντο μὴ αὐτόχειρες † γενέσθαι· εἷς δὲ ὡμολογήκει, καὶ τῆς ἀπολογίας ὧδέ πως ἤρχετο· Ἀλλ' ὑπεριδεῖν μὲν, ὦ Θηβαῖοι, οὐ δυνατὸν ὑμῶν ἀνδρί, ὃς εἰδείη κυρίους μὲν ὄντας ὅ, τι βούλεσθε αὐτῷ χρῆσθαι. τίνι μέντοι πιστεύων ἐνθάδε ἀπέκτεινα τὸν ἄνδρα, εὖ ἴστε, ὅτι πρῶτον μὲν, τῷ νομίζειν † δίκαια ποιεῖν. ἔπειτα δὲ, τῷ ὑμᾶς ὀρθῶς γνώσεσθαι. ᾔδειν γὰρ, ὅτι καὶ ὑμεῖς τοὺς περὶ Ἀρχίαν καὶ Ὑπάτην, οὓς ἐλάβετε Εὔφρονι ὅμοια πεποιηκότας, οὐ ψῆφον ἀνεμείνατε, ἀλλ' ὁπότε πρῶτον ἐδυνάσθητε, ἐτιμωρήσασθε· νομίζοντες, τῶν τε περιφανῶς ἀνοσίων, καὶ τῶν φανερῶς προδοτῶν, καὶ τυραννεῖν ἐπιχειρούντων, ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων θάνατον κατεγνῶσθαι. οὐκοῦν καὶ Εὔφρων ἔνοχος πᾶσι τούτοις ἦν. παραλαβὼν μὲν γὰρ τὰ ἱερὰ † μετὰ καὶ χρυσῶν τούτων καὶ ἀργυρῶν ἀναθημάτων, κενὰ πάντων ἀπέδειξε. προδότης γε μὴν τίς ἂν περιφανέστερος Εὔφρονος εἴη; ὃς φιλαίτατος μὲν ὢν Λακεδαιμονίοις, ὑμᾶς εἵλετο ἀντ' ἐκείνων. πιστὰ δὲ δοὺς καὶ λαβὼν παρ' ὑμῶν, πάλιν προὔδωκεν ὑμᾶς, καὶ παρέδωκε τοῖς ἐναντίοις τὸν λιμένα. καὶ μὴν πῶς οὐκ ἀπροφασίστως τύραννος ἦν, ὃς δούλους οὐ μόνον ἐλευθέρους, ἀλλὰ καὶ πολίτας ἐποίει; ἀπεκτίννυε δὲ, καὶ ἐφυγάδευε, καὶ χρήματα ἀφῃρεῖτο οὐ τοὺς ἀδικοῦντας, ἀλλ' οὓς αὐτῷ ἐδόκει. οὗτοι δὴ ἦσαν οἱ βέλτιστοι. αὖθις δὲ μετὰ τῶν ἐναντιωτάτων ὑμῖν Ἀθηναίων κατελθὼν [εἰς τὴν πόλιν*], ἐναντία μὲν ἔθετο τῷ παρ' ὑμῶν ἁρμοστῇ τὰ ὅπλα. ἐπεὶ δ' ἐκεῖνον οὐκ ἐδυνάσθη ἐκ τῆς † πόλεως ἐκβαλεῖν, συσκευασάμενος χρήματα, δεῦρο ἀφίκετο. καὶ εἰ μὲν ὅπλα ἠθροικὼς ἐφαίνετ' ἐφ' ὑμᾶς, καὶ χάριν ἄν μοι εἴχετε, εἰ ἀπέκτεινα αὐτόν. ὃς δὲ χρήματα ἦλθε παρασκευασάμενος, ὡς τούτοις ὑμᾶς διαφθερῶν, καὶ πείσων, πάλιν κύριον αὐτὸν ποιῆσαι τῆς πόλεως, τούτῳ ἐγὼ τὴν δίκην ἐπιθεὶς πῶς ἂν δικαίως ὑφ' ὑμῶν ἀποθάνοιμι; καὶ γὰρ οἱ μὲν ὅπλοις βιασθέντες βλάπτονται μὲν, οὐ μέντοι ἄδικοί γε ἀναφαίνονται· οἱ δὲ χρήμασι παρὰ † τὸ δίκαιον διαφθαρέντες,

Margin notes: γεγενῆσθαι. — δίκαιον — μετὰ τῶν ἀργυρῶν τῶν χρυσῶν ἀναθ. κ. π. τούτων κτ. — ἐκποπόδεως — † τὸ βέλτιστον

A Enimuero nos istos reos agimus, vt improbissimos ac facinorosissimos homines, quiq; insigniter rempublicam hanc contemserint. Vos re cognita, quo digni esse supplicio videbuntur, hoc eos adficite. Huiusmodi magistratuum erat oratio. Ceterum reliqui percussores se patrasse cædem hanc negabāt, vno excepto, qui rem ingenue fatebatur, seque hoc quodam modo purgare incipiebat. Vos vero, Thebani, nō potest is contemnere, qui non ignorat, posse vos secum arbitratu vestro agere. Quo B autem iure fretus hunc hominem heic occiderim, dicam. Primum eam ob caussam id fecisse me scitote, quod existimarem a me fieri iustissime. Deinde, vt vos recte de caussa cognosceretis. Sciebam enim vos, quum Archias & Hypates iis similia sua cum factione patrarēt, quæ designauit Euphro; non exspectasse iudicij calculum, sed quamprimū fieri potuit, pœnas de eis sumsisse. Nam statuebatis eos, qui palam essent impij, palam proditores, ac tyrannidis vsurpatores, ab omnibus hominibus iam ca- C pitis damnatos esse. Ac Euphro quidē certe horum omnium reus erat. Nam quum templa reperisset ornata donariis aureis ac argenteis, omnibus his ea spoliauit. Proditor vero quis manifestior fuit Euphrone? qui quum Lacedæmoniis amicissimus esset, vos illis prætulit. Idem data & accepta a vobis fide, rursum vos deseruit, ac portum vestris aduersariis tradidit. Et qui non citra excusationem omnem tyrannus erat, qui seruos non modo libertate, sed etiam ciuitate donabat? Idem interficiebat, agebat in exsilium, facultatibus spoliabat non D iniustum aliquid designantes, sed quos ei collubitum erat, in quibus erant optimates. Præterea nobis infestissimorum Atheniensium ope recuperata ciuitate, præfecto vestro arma intulit. Quum autem eum vrbe non posset eiicere, coactis pecuniis huc venit. Quod si palam aduersus vos armatos collegisset, etiam mihi gratiam haberetis, quod eum interfecissem. Nunc quum pecunias paratas adtulerit, quibus vos corrumperet, ac permoueret, vt rursus eum Sicyone rerum summæ præficeretis: quonam pacto iure a vobis interfi- E ciar, qui talem hunc supplicio adfeci? Qui armis coacti sunt, læduntur illi quidem, non tamē esse iniusti videri possunt. At qui pecuniis præter ius & æquū sunt corrupti,

simul læduntur, simul turpitudine grauantur. Iam si mihi quidem hostis, vobis autem amicus erat: fateor ipse, factum a me esse improbe, quod apud vos eum interfecerim. Atqui vos deseruerat, quo pacto magis mihi, quam vobis, hostis erat? Fortasse quis profecto dixerit: At sponte sua huc venit. Ergo si quis eum extra vrbem vestram occidisset, laudem reperisset: nunc quum reuersus esset, facinora priora cumulaturus aliis, non iure cæsus dicetur? Vnde potest is, qui hoc ait, demonstrare proditores, transfugas, tyrannos, publicis apud Græcos fœderibus contineri? Præterea velim vobis in mentem reuocetis, decretum a vobis factum esse, quo conceditis, exsules comprehensos ex omnibus sociis vrbibus abduci ius esse. Iam qui, quum exsul esset, sine communi sociarum ciuitatum decreto in patriam reuersus sit; eumne quisquam iniuste cæsum dicere possit? Equidem vos aio, Thebani, si me occideritis, vlturos vicem eius, qui vobis infestissimus fuerit. Sin me iuste fecisse iudicaueritis, vlti videbimini non vos solum, sed etiam socios vestros vniuersos. His auditis Thebani iuste cæsum Euphronem pronuntiarunt. Verum ciues ipsius eum, vt virum bonum, Sicyonem adlatum in foro sepelierunt, ac vt patronum vrbis venerantur. Hoc modo magna pars hominum, vti quidem videtur, eos viros bonos esse statuit, qui bene sint de ipsis promeriti. Atque hactenus de Euphrone diximus. Quapropter vnde digressus sum, redeo. Nam interea, dum Thyamiam Phliasij muniunt, præsente adhuc Charete, Oropus ab exsulibus occupatus est. Huc Athenienses quum copias vniuersas deduxissent, & Charetem quoque reuocassent; rursum portus Sicyoniorum a ciuibus & Arcadibus capitur. Nemo sociorum suppetias Atheniensibus id temporis tulit, sed discessere; Oropo Thebanorum fidei credito, donec de caussa cognosceretur. Quumque Lycomedes animaduerteret, Athenienses queri de sociis, quod quum ipsis illorum caussa multum negotij facesseretur, nemo tamen vicissim eis opem ferret: † decies millibus auctor esse cepit, vt de societate cum illis agerent. Ac primo quidem difficile factu quibusdam Atheniensibus videbatur, quod quum Lacedæmo-

hoc est, Arcadum magistratui.

A ἅμα μὲν βλάπτονται, ἅμα δὲ αἰσχύνῃ περιπίπτουσιν. εἰ μὲν τοίνυν ἐμοὶ μὲν πολέμιος ἦν, ὑμῖν δὲ φίλος, κἀγὼ ὁμολογῶ μὴ καλῶς ἄν μοι ἔχειν τοῦτον παρ' ὑμῖν ἀποκτεῖναι. ὁ δὲ ὑμᾶς προδιδούς, τί ἐμοὶ πολεμιώτερος ἦν, ἢ ὑμῖν; ἀλλὰ νὴ Δία, εἴποι τις ἄν, ἑκὼν ἦλθε. κᾆτα εἰ μὲν ἀπεχόμενον τῆς πόλεως ὑμῶν ἀπέκτεινέ τις αὐτόν, ἐπαίνου ἂν ἐτύγχανε· νῦν δὲ ὅτι πάλιν ἦλθεν ἄλλα πρὸς τοῖς πρόσθεν κακὰ ποιήσων, οὐ δικαίως φησί τις αὐτὸν τεθνάναι; ποῦ ἔχων Ἕλλησι σπονδὰς ἀποδεῖξαι ἢ προδόταις, ἢ πάλιν αὐτομόλοις, ἢ τυράννοις; πρὸς δὲ τούτοις ἀναμνήσθητε, ὅτι καὶ ἐψηφίσασθε δήπου τοὺς φυγάδας ἀγωγίμους εἶναι ἐκ πασῶν τῶν συμμαχίδων. ὅστις δὲ ἄνευ κοινοῦ τῶν † συμμαχίδων δόγματος κατέρχηται φυγάς, τοῦτον ἔχοι τις ἂν εἰπεῖν ὅπως οὐ δίκαιόν ἐστιν ἀποθνήσκειν; ἐγώ φημι, ὦ ἄνδρες, ἀποκτείναντας μὲν ὑμᾶς ἐμέ, τετιμωρηκότας ἔσεσθαι ἀνδρὶ τῷ πάντων ὑμῖν πολεμιωτάτῳ· γνόντας δὲ δίκαια πεποιηκέναι, αὐτοὺς τετιμωρηκότας φανεῖσθαι ὑπέρ τε ὑμῶν αὐτῶν καὶ ὑπὲρ τῶν συμμάχων ἁπάντων. οἱ μὲν οὖν Θηβαῖοι, ταῦτα ἀκούσαντες, ἔγνωσαν δίκαια τὸν Εὔφρονα πεπονθέναι. οἱ μέντοι πολῖται † αὐτὸν ὡς ἄνδρα ἀγαθὸν κομισάμενοι, ἔθαψάν τε ἐν τῇ ἀγορᾷ, καὶ ὡς ἀρχηγέτην τῆς πόλεως σέβονται. οὕτως, ὡς ἔοικεν, οἱ πλεῖστοι ὁρίζονται τοὺς εὐεργέτας αὑτῶν ἄνδρας ἀγαθοὺς εἶναι. καὶ τὰ μὲν περὶ Εὔφρονος εἴρηται. ἐγὼ δὲ ἔνθεν εἰς ταῦτα ἐξέβην, ἐπάνειμι. ἔτι γὰρ τειχιζόντων τῶν Φλιασίων τὴν Θυαμίαν, καὶ τοῦ Χάρητος ἔτι παρόντος, ὁ Ὠρωπὸς ὑπὸ τῶν φευγόντων κατελήφθη. στρατευσαμένων δὲ πάντων Ἀθηναίων ἐπ' αὐτόν, καὶ τὸν Χάρητα μεταπεμψαμένων ἐκ τῆς Θυαμίας, ὁ μὲν λιμὴν αὖ ὁ τῶν Σικυωνίων πάλιν ὑπ' αὐτῶν τε τῶν πολιτῶν καὶ τῶν Ἀρκάδων ἁλίσκεται. τοῖς δ' Ἀθηναίοις οὐδεὶς τῶν συμμάχων ἐβοήθησεν, ἀλλ' ἀνεχώρησαν, Θηβαίοις παρακαταθέμενοι τὸν Ὠρωπὸν μέχρι δίκης. καταμαθὼν δ' ὁ Λυκομήδης μεμφομένους τοὺς Ἀθηναίους τοῖς συμμάχοις, ὅτι αὐτοὶ μὲν πολλὰ πράγματα εἶχον δι' ἐκείνους, ἀντεβοήθησε δ' αὐτοῖς οὐδείς, πείθει τοὺς μυρίους πράττειν περὶ συμμαχίας πρὸς αὐτούς. ὃ μὲν οὖν πρῶτον ἐδυσχέραινόν τινες τῶν Ἀθηναίων, ὅτι Λακεδαιμονίοις

Margin notes: † συμμαχων · † αὐτῶ

νίοις ὄντας φίλους, προσθέσθαι τοῖς ἐναντίοις αὐτῶν συμμάχους. ἐπεὶ δὲ λογιζόμενοι ηὕρισκον οὐδὲ μεῖον Λακεδαιμονίοις, ἢ σφίσιν ἀγαθὸν τὸ Ἀρκάδας μὴ προσδεῖσθαι Θηβαίων, οὕτω δὴ προσεδέχοντο τὴν τῶν Ἀρκάδων συμμαχίαν. καὶ Λυκομήδης ταῦτα πράττων, ἀπιὼν Ἀθήνηθεν, δαιμονιώτατα ἀποθνήσκει. ὄντων γὰρ παμπόλλων πλοίων, ἐκλεξάμενος τούτων ὃ ἐβούλετο, καὶ συνθέμενος τούτους ἀποβιβάσαι, ὅποι αὐτὸς κελεύοι, εἵλετο ἐνταῦθα ἐκβῆναι, ἔνθα οἱ φυγάδες ἐτύγχανον ὄντες. κἀκεῖνος μὲν οὕτως ἀποθνήσκει.

ὄντως

ἡ μέντοι συμμαχία † οὕτως ἐπεραίνετο. εἰπόντος δὲ Δημοτίωνος ἐν τῷ δήμῳ τῶν Ἀθηναίων, ὡς ἡ μὲν πρὸς τοὺς Ἀρκάδας φιλία καλῶς αὐτῷ δοκοίη πράττεσθαι, τοῖς μέντοι στρατηγοῖς προστάξαι ἔφη χρῆναι, ὅπως καὶ Κόρινθος σῶα ᾖ τῷ δήμῳ τῶν Ἀθηναίων· ἀκούσαντες ταῦτα οἱ Κορίνθιοι, πέμψαντες ταχὺ ἱκανοὺς φρουροὺς ἑαυτῶν πανταχόσε, ὅπου ἐφρούρουν Ἀθηναῖοι, εἶπον αὐτοῖς ἀπιέναι, ὡς οὐδὲν ἔτι δεόμενοι φρουρῶν. οἱ δ᾽ ἐπείθοντο. ὡς δὲ συνῆλθον οἱ ἐκ τῶν φρουρίων Ἀθηναῖοι εἰς τὴν πόλιν, ἐκήρυξαν οἱ Κορίνθιοι, εἴ τις ἀδικοῖτο Ἀθηναίων, ἀπογράφεσθαι, ὡς ληψομένους τὰ δίκαια. οὕτω δὲ τούτων ἐχόντων, Χάρης ἀφικνεῖται μετὰ τοῦ ναυτικοῦ πρὸς τὰς Κεγχρειάς. ἐπεὶ δ᾽ ἔγνω τὰ πεπραγμένα, ἔλεξεν, ὅτι ἀκούσας ἐπιβουλεύεσθαι τῇ πόλει, βοηθῶν παρείη. οἱ δ᾽ ἐπαινέσαντες αὐτόν, οὐδέν τι μᾶλλον ἐδέχοντο τὰς ναῦς εἰς τὸν λιμένα, ἀλλ᾽ ἀποπλεῖν ἐκέλευον· καὶ τοὺς ὁπλίτας καὶ τὰ δίκαια ποιήσαντες ἀπέπεμψαν. ἐκ μὲν δὴ τῆς Κορίνθου οἱ Ἀθηναῖοι οὕτως ἀπηλλάγησαν. τοῖς μέντοι Ἀρκάσιν ἠναγκάζοντο πέμπειν τοὺς ἱππέας ἐπικούρους διὰ τὴν συμμαχίαν, εἴ τις στρατεύοιτο ἐπὶ τὴν Ἀρκαδίαν. τῆς δὲ Λακωνικῆς οὐκ ἐπέβαινον ἐπὶ πολέμῳ. τοῖς δὲ Κορινθίοις ἐνθυμουμένοις, ὡς

κρατουμένους

χαλεπῶς ἔχοι αὐτοῖς σωθῆναι, † κεκρατημένοις μὲν καὶ πρόσθεν κατὰ γῆν, προσγεγενημένων δ᾽ αὐτοῖς Ἀθηναίων ἀνεπιτηδείων, ἔδοξεν ἀθροίζειν καὶ πεζοὺς καὶ ἱππέας μισθοφόρους. ἡγούμενοι δὲ τούτων, ἅμα μὲν τὴν πόλιν ἐφύλαττον, ἅμα δὲ τοὺς πολεμίους κακῶς ἐποίουν. εἰς μέντοι Θήβας ἔπεμψαν ἐπερωτήσοντας, εἰ τύχοιεν ἂν εἰρήνης ἐλθόντες.

ἐσομένης

ἐπεὶ δ᾽ οἱ Θηβαῖοι ἰέναι ἐκέλευον, ὡς † ἐσομένων,

A niorum eſſent in fœdere, aduerſariis ipſorum adiungere ſe deberent. Verum poſtea, quam ratiocinando comperere, nihilo minus ex re Lacedæmoniorum eſſe, quam ſua, Thebanorum auxiliis Arcades non egere: tamdem ſocietatem cum Arcadibus inierunt. Eius auctor rei Lycomedes, Athenis diſcedens, feliciſſime diem ſuum obit. Nam quum nauigia complura eſſent, electo de his, quod ipſi placuiſſet, pactoque inito, vt vbi vellet ipſe, exponeretur: iſtic e naui maluit egredi, vbi tum forte

Athenienſium & Arcadum fœdus.

B exſules erant, atque hoc modo extinctus eſt. Reabſe tamen hæc ſocietas inita fuit. Quum autem ad populum Athenienſem Demotio verba faceret, videri ſibi recte cum Arcadibus contractam amicitiam, verum dandam eſſe operam, vt & Corinthus Athenienſium populo ſalua eſſet: poſteaquam id inaudiſſent Corinthij, celeriter miſſis hinc inde ſatis magnis præſidiis, vbicumque in excubiis Athenienſes erant, eos abire iuſſerunt, quod iam non amplius opera præſidiariorum egerent. Parebant in hoc illi, quumque de

C caſtellis in vrbem confluxiſſent; edixere per præconem Corinthij, ſi quis Athenienſis de iniuria ſibi facta queri vellet, is vti nomen ſuum profiteretur. nec enim ius ei denegatum iri. Atque hoc rerum ſtatu Chares cum claſſe Cenchreas adpulit. Quumque quid actum eſſet, comperiſſet: adeſſe ſe dixit auxilij cauſſa, quod Corintho inſidias ſtrui accepiſſet. Illi collaudata ipſius voluntate, non tamen in portum naues admiſere; ſed vti cum eis diſcederet, hortabantur. Itidem milites Athe-

D nienſes, poſteaquam ſatis eis factum eſſet, dimiſerunt. Hoc modo Athenienſes Corintho diſceſſerunt. Vt autem auxiliares equitum copias Arcadibus mitterent, tenebantur ex cauſa fœderis, ſi quis Arcadiæ bellum intuliſſet: neque tamen agrum Laconicum, inferendi belli cauſa, inuadebant. Ceterum Corinthiis, qui ſecum ipſi perpenderent, difficulter ſe ſaluos eſſe poſſe, qui iam ante terra premerentur ac iam nouos aduerſarios Athenienſes nancti eſſent, viſum eſt, cogendas eſſe ſtipendia-

E rias equitum peditumq; copias. His quum ipſimet præeſſent, eadem opera ciuitatem ſuam præſidio muniebant, & hoſtes ſuos vexabant. Præterea Thebas mittunt interrogatum, pacemne poſſent impetrare, ſi eo veniſſent. Quumq; venire Thebani eos iuberent, quod impetraturi pacem eſſent:

Corinthij pacem a Thebanis petunt.

orabant Corinthij, prius vti conueniundi socios potestatem sibi facerent. Nam cupere se vna cum iis pacem facere, qui eam exposcerent: permissuros, vt illi bellum gererent, qui paci bellum præferrent. Quod quum itidem eis Thebani concederent, Corinthij Lacedæmonem profecti hac oratione sunt vsi: Venimus, Lacedæmonij,
» ad vos, qui amici vestri sumus; æquumque
» censemus esse, vt si quam in eo rationem
» salutis vestræ sitam perspicitis, si nos in bel-
» lo perseuerauerimus: eam nobis etiam cō-
» monstretis. Sin ad inopiam res vestras esse
» redactas, intelligitis: vna nobiscum pacem
» faciatis, si quidem id ex re vestra fuerit.
» Nec enim vlli sunt homines, quibuscum
» vsq; adeo salui esse cupiamus, ac vobiscum.
» At si vos rationem aliquam intelligitis,
» quamobrem vobis bellum expediat gere-
» re: precamur vos, vti nobis pacem facere
» per vos liceat. Nam si hoc tempore fueri-
» mus conseruati, fortasse rursus aliquando
» vobis vsui erimus. Sin iam pereamus, cer-
» tum est, non posse nos vmquam vobis de-
» inceps prodesse.

His auditis Lacedæmonij non modo dant hoc consilij Corinthiis, vt pacem facerent: sed aliis etiam sociis liberum relinquunt, vt si quidem eis secum bello incumbere non placeret, quiescendo se recrearent. Se tamen perstituros aiebant in bello, atque id facturos, quod Deo visum esset. Numquam certe concessuros, vt Messene, quam a maioribus suis accepissent, sibi eriperetur. Quibus auditis, Corinthij pacis constituendæ caussa Thebas profecti sunt. Ab eis petebant Thebani, vt in ipsorum etiam societatem iurarent. Verum respondebant Corinthij, societatem non esse pacem, sed belli commutationem. Quod si ita placeret ipsis, adesse se aiebant, vt condicionibus æquis pacem facerent. Quorum virtutem admirati Thebani, quod tametsi essent in periculo, nollent tamen aduersus bene de se meritos bellum gerere: pacem ipsis, & Phliasiis, & quotquot Thebas cum eis venerant, ea condicione concesserunt; vt singuli agro suo potirentur. Deinde sacramentis hæc confirmata sunt. Ac Phliasij quidem, posteaquam hæc pax constituta esset, confestim excessere Thyamia. Verum Argiui, quamquam iisdem condicionibus pacem se facturos iurauerāt, quia tamen impetrare non poterāt, vt Phliasiorum exsules in Tricarano, tamquam si essent in ciuitate sua, manerent: Thyamiam receptam præsidio muniebant, quod eum

Gratitudo Corinthiorum erga Lacedæmonios.

A ἐδεήθησαν οἱ Κορίνθιοι ἐᾶσαι σφᾶς ἐλθεῖν καὶ ἐπὶ τοὺς συμμάχους, ὡς μετὰ μὲν τῶν βουλομένων ποιησόμενοι τὴν εἰρήνην, † τοὺς τε [τοὺς †] πόλεμον αἱρησομένους ἐάσοντες πολεμεῖν. [πλ. αἱρημένους] ἐφέντων δὲ καὶ ταῦτα πράττειν τῶν Θηβαίων, ἐλθόντες εἰς Λακεδαίμονα οἱ Κορίνθιοι εἶπον· Ἡμεῖς, ὦ ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, πρὸς ὑμᾶς πάρεσμεν, ὑμέτεροι φίλοι· καὶ ἀξιοῦμεν, εἰ μέν τινα ὁρᾶτε σωτηρίαν ὑμῖν, ἐὰν διακαρτερῶμεν πολεμοῦντες, διδάξαι καὶ ἡμᾶς· εἰ B δὲ ἀπόρως γιγνώσκετε ἔχοντα τὰ ὑμέτερα, εἰ μὲν καὶ ὑμῖν συμφέρει, ποιήσασθαι μεθ' ἡμῶν τὴν εἰρήνην· ὡς οὐδὲ μετ' οὐδένων ἂν ἥδιον, ἢ μεθ' ὑμῶν σωθείημεν. εἰ μέντοι ὑμεῖς λογίζεσθε συμφέρειν † ἡμῖν πολεμεῖν, δεόμεθα ὑμῶν [ὑμῖν] ἐᾶσαι ἡμᾶς εἰρήνην ποιήσασθαι. σωθέντες μὲν γὰρ ἴσως ἂν αὖθις ἔτι ποτὲ ἐν καιρῷ ὑμῖν γενοίμεθα· ἐὰν δὲ νῦν ἀπολώμεθα, † δηλονότι οὐδέ ποτε ἔτι χρήσιμοι ἐσόμεθα. [δῆλον ὅτι] ἀκούσαντες δὲ ταῦτα οἱ Λακεδαιμόνιοι, τοῖς τε Κορινθίοις συνεβούλευον τὴν εἰρήνην ποιήσασθαι, καὶ τῶν C ἄλλων συμμάχων ἐπέτρεψαν τοῖς μὴ βουλομένοις σὺν ἑαυτοῖς πολεμεῖν ἀναπαύεσθαι. αὐτοὶ δ' ἔφασαν πολεμοῦντες πράξειν ὅ,τι ἂν τῷ θεῷ φίλον ᾖ· ὑφίσεσθαι δὲ οὐδέ ποτε, ἣν παρὰ τῶν πατέρων παρέλαβον Μεσσήνην, ταύτης στερηθῆναι. οἱ οὖν Κορίνθιοι ἀκούσαντες ταῦτα, ἐπορεύοντο εἰς τὰς Θήβας ἐπὶ τὴν εἰρήνην. οἱ μέντοι Θηβαῖοι ἠξίουν αὐτοὺς καὶ συμμαχίαν ὀμνύναι. οἱ δὲ ἀπεκρίναντο, ὅτι ἡ D μὲν συμμαχία οὐκ εἰρήνη, ἀλλὰ πολέμου μεταλλαγὴ εἴη. εἰ δὲ βούλοιντο, παρεῖναι ἔφασαν τὴν δικαίαν εἰρήνην ποιησόμενοι. ἀγασθέντες δὲ αὐτοὺς οἱ Θηβαῖοι, ὅτι καίπερ ἐν κινδύνῳ ὄντες, οὐκ ἤθελον τοῖς εὐεργέταις εἰς πόλεμον καθίστασθαι, συνεχώρησαν αὐτοῖς, καὶ Φλιασίοις, καὶ τοῖς ἐλθοῦσι μετ' αὐτῶν εἰς Θήβας τὴν εἰρήνην, ἐφ' ᾧτε ἔχειν τὴν ἑαυτῶν ἑκάστους. καὶ ἐπὶ τούτοις ὠμόσθησαν οἱ ὅρκοι. οἱ μὲν δὴ Φλιάσιοι, ἐπεὶ οὕτως ἡ ξύμβασις ἐγέ- E νετο, εὐθὺς ἀπῆλθον ἐκ τῆς Θυαμίας· οἱ δὲ Ἀργεῖοι, ὀμόσαντες ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς τούτοις εἰρήνην ποιήσασθαι, ἐπεὶ οὐκ ἠδύναντο καταπρᾶξαι, ὥστε τοὺς τῶν Φλιασίων φυγάδας μένειν ἐν τῷ Τρικαράνῳ ὡς ἐν τῇ ἑαυτῶν πόλει † ἔχοντες, [ὄντας,] παραλαβόντες ἐφρούρουν, φάσκοντες σφετέραν

καὶ

A [καὶ * τὴν γῆν ταύτην εἶναι], ἣν ὀλίγῳ πρότερον ὡς πολεμίαν οὖσαν ἐδῄουν. καὶ δίκας τῶν Φλιασίων † προσκαλουμένων, οὐκ ἐδίδοσαν. σχεδὸν δὲ περὶ τοῦτον τὸν χρόνον τετελευτηκότος ἤδη τοῦ προτέρου Διονυσίου, ὁ υἱὸς αὐτοῦ πέμπει βοήθειαν τοῖς Λακεδαιμονίοις δώδεκα τριήρεις, καὶ ἄρχοντα αὐτῶν Τιμοκράτην ἐπ' † δ' οὖν ἀφικόμενος, συνεξαιρεῖ αὐτοῖς Σελλασίαν· καὶ τοῦτο πράξας, ἀπέπλευσεν οἴκαδε. μετὰ δὲ τοῦτο οὐ πολλῷ ὕστερον καταλαμβάνουσιν οἱ Ἠλεῖοι Λασιῶνα, ὃ τὸ μὲν παλαιὸν ἑαυτῶν ὄντα, ἐν δὲ τῷ παρόντι συντελοῦντα εἰς τὸ Ἀρκαδικόν. B οἱ μέντοι Ἀρκάδες οὐ παρωλιγώρησαν, ἀλλ' εὐθὺς παραγγείλαντες ἐβοήθουν. ἀντιβοήθησαν δὲ καὶ οἱ τῶν Ἠλείων τριακόσιοι, καὶ ἔτι τετρακόσιοι. ἀντιστρατευομένων δὲ τὴν ἡμέραν ἐν ἐπιπεδεστέρῳ χωρίῳ τῶν Ἠλείων, τῆς νυκτὸς οἱ Ἀρκάδες ἀναβαίνουσιν ἐπὶ τὴν τοῦ ὑπὲρ τῶν Ἠλείων ὄρους κορυφήν· ἅμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ κατέβαινον ἐπὶ τοὺς Ἠλείους. C οἱ δέ, ἰδόντες ἅμα μὲν ἐξ ὑπερδεξίου προσιόντας, ἅμα δὲ πολλαπλασίους, ἐκ πολλοῦ μὲν ἀπελθεῖν ᾐσχύνθησαν, ὁμόσε δὲ ἦλθον, καὶ εἰς χεῖρας δεξάμενοι ἔφυγον· καὶ πολλοὺς μὲν ἄνδρας, πολλὰ δὲ ὅπλα ἀπώλεσαν. κατὰ δυσχωρίας ἀποχωροῦντες οἱ δὲ Ἀρκάδες, διαπραξάμενοι ταῦτα, ἐπορεύοντο ἐπὶ τὰς τῶν Ἀκρωρείων πόλεις. λαβόντες δὲ ταύτας, πλὴν Θραύστου, ἀφικνοῦνται εἰς Ὀλυμπίαν· καὶ περισταυρώσαντες τὸν Κρόνιον, ἐνταῦθα ἐφρούρουν, καὶ D ἐκράτουν τοῦ Ὀλυμπιακοῦ ὄρους. ἔλαβον δὲ καὶ Μαργανέας, ἐνδόντων τινῶν. οὕτω δὲ τούτων προκεχωρηκότων, οἱ μὲν Ἠλεῖοι αὖ παντάπασιν ἠθύμησαν· οἱ δὲ Ἀρκάδες ἔρχονται ἐπὶ τὴν πόλιν. καὶ μέχρι μὲν τῆς ἀγορᾶς ἦλθον, ἐκεῖ μέντοι ὑποστάντες οἵ τε ἱππεῖς † καὶ ἄλλοι τινὲς αὐτῶν, ἐκβάλλουσί τε αὐτούς, καὶ ἀπέκτειναν τινάς, καὶ τρόπαιον ἐστήσαντο. ἦν μὲν οὖν καὶ πρότερον διαφορὰ ἐν τῇ Ἤλιδι. οἱ μὲν γὰρ περὶ Χάροπόν τε, καὶ Θρασωνίδην, καὶ Ἄργειον, E εἰς δημοκρατίαν ἦγον τὴν πόλιν, οἱ δὲ περὶ Στάλκαν τε, καὶ Ἱππίαν, καὶ Στρατόλαν, εἰς ὀλιγαρχίαν. ἐπεὶ δὲ οἱ Ἀρκάδες μεγάλην δύναμιν ἔχοντες σύμμαχοι ἐδόκουν εἶναι τοῖς δημοκρατεῖσθαι βουλομένοις, ἐκ τούτου δὴ θρασύτεροι οἱ περὶ τὸν Χάροπον ἦσαν, καὶ συνθέμενοι τοῖς Ἀρκάσιν ἐπιβοηθεῖν, καταλαμβάνουσι τὴν ἀκρόπολιν.

[Margin: † προσκαλουμένων] [Margin: † οἱ αὖ] [Margin: † οἱ ἄλλοι αὐτῶν]

A agrum suum esse dicerent, quem paulo ante velut hosticum vastauerant. Quumque Phliasij prouocarent ad causæ disceptationem, denegatum hoc eis est. Atque hoc ferme tempore, quum iam Dionysius maior e viuis excessisset: filius eius naues duodecim, quibus Timocratem præfecerat, in subsidium Lacedæmoniis mittit. Is quum adpulisset, in expugnanda eos Sellasia iuuit; eaque re gesta, domum nauigauit. Non multo post, Lasionem Elei occupant, quod oppidum fuerat illud quidem B olim ipsorum in potestate: sed hoc tempore iuris Arcadici erat. Eam rem Arcades minime negligebant, sed mox concitatis suis opem ferebant. Contra prodibant cccc Elei, rursumque ccc. Quumque interdiu castra in campo nonnihil plano Elei hostibus opposuissent, noctu Arcades in verticem montis eius adscendunt, qui Eleis imminebat, ac prima luce aduersus Eleos descendunt. Illi quum simul eos & superiore de loco aduentantes viderent, & multo se plures: diu qui- C dem, quo minus discederent, pudore detinebantur, tamdem vero congressi cum Arcadibus, vix conserta cum illis manu fugam arripiunt. Quumque per difficilia loca discederent, multos & viros & arma desiderarunt. Arcades ea re gesta, versus sita in iugis collium oppida pergunt: quumque ea cepissent, excepta Thrausto, ad Olympiam accedunt. Vbi Saturni ædem vallo muniuissent, præsidium ibi collocant, ac monte Olympiaco potiuntur. Præterea Marganeas, nonnullis cedentibus, capiunt. Quibus ita succedentibus, D omnino deiectis Elei quidem animis erant, Arcades vero ad ipsam vrbem vsque accedunt. Quumque ad forum vsque penetrassent, istic Elei quidam equites, aliique se opponunt; expulsisque Arcadibus, & nonnullis interemtis, tropæum statuũt. Erat autẽ iam ante quoddam apud Elidem dissidiũ. Nam qui Charopo, Thrasonidæ, Argeo adhærebant, popularis ciuitatis status auctores erãt: e cõtrario Stalcę, Hippię, Stratolæ factio ad paucorũ imperium rẽpublicã reuocabat. Quum autem Arcades E qui magnas habebant copias, iis opitulari viderẽtur, qui populi potestatem in administratione probabãt: audacior ex eo Charopus cum suis erat, pactiq; cũ Arcadibus de summittendis auxiliis, arcem capiunt.

[Margin: Dionysius iunior. Ol. 103. an. 1. vide supra p. 626.]

[Margin: Eleorum cædes.]

Eamrem equites cum CCC non neglige-re, ſed ſtatim ſurſum pergere, vique aduerſarios ex arce propellere: quo factum, vt cum Argeo Charopoque plus minus CCCC ciues in exſilium eiicerentur. Non multo poſt, ſumtis hi ſecum Arcadibus quibuſdam, Pylum capiunt; quo quidem ad eos multi ex populo ab vrbe confluebant, quod iam oppidum egregium, & ab Arcadibus, quorum erat magna potentia, ſubſidia haberent: qui ſane deinceps etiam fines Eleorum ingreſſi ſunt, perſuaſi ab exulibus, futurum, vt vrbs deditionem faceret. Verum id temporis Achæi, Eleorum fœderati, vrbem eorum tutati ſunt: eoque factum, vt Arcades alia re nulla geſta, quam quod agrum vaſtaſſent, diſceſſerint. Vbi primum egreſſi fines Eleorum fuiſſent, certiores facti, Pellenenſes apud Elidem eſſe: noctu itinere longiſſimo confecto, Olurum Pellenenſium oppidum, capiunt. Nam rurſum Pellenenſes ad Lacedæmoniorum ſocietatem acceſſerant. Illi re cognita, & ipſi facto circuitu, qua quidem poterant, Pellenen reuertuntur. Deinde cum Arcadibus, qui Olurum tenebant, & vniuerſo cum Arcadum populo bellum gerunt, quamquam ipſi perpauci numero eſſent: neque deſtitere prius, quam Olurum expugnaſſent. Rurſus Arcades alia expeditione Elidem adoriuntur. Quumque inter Cyllenen ac vrbem ipſam caſtra haberent, ab Eleis inuaduntur; quorum & impetum ſuſtinuerunt Arcades, & vicerunt. Tunc Andromachus Eleorum præfectus, qui vt prœlium hoc iniretur, auctor fuerat, ſibi ipſi manus adtulit: reliqui in vrbem pedem retulerunt. Interfectus eſt & Soclidas Spartanus, qui huic pugnæ intererat. Nam hoc tempore Lacedæmoniis cum Eleis ſocietas erat. Quumque in vrbe ſua Elei premerentur, miſſis legatis petebant, vt Lacedæmonij bellum Arcadibus facerent. Exiſtimabant enim, hac potiſſimum ratione Arcades auocari poſſe, ſi vtrimque bello laceſſerentur. Itaque ciues ſuos Archidamus educit, & Cromnum capit, ibique relicto præſidio trium cohortium ex duodecim, quas habebat, domum redit. Arcades ita vti tum forte adhuc erant ab expeditione, qua Elidem inuaſerant, collecti;

A οἱ δὲ ἱππεῖς καὶ οἱ τριακόσιοι οὐκ ἠμέλησαν, ἀλλ' εὐθὺς ἐχώρουν ἄνω, καὶ ἐκκρούουσιν αὐτούς· ὥστ' ἔφυγον σὺν τῷ Ἀργείῳ καὶ Χαρόπῳ τῶν πολιτῶν περὶ τετρακοσίους. οὐ πολὺ δὲ ὕστερον οὗτοι παραλαβόντες τῶν ἀρκάδων τινὰς, καταλαμβάνουσι πύλον. καὶ πολλοὶ μέντοι πρὸς αὐτοὺς ἐκ τῆς πόλεως ἀπῄεσαν τοῦ δήμου, ἅτε χωρίον τε καλὸν καὶ μεγάλην ῥώμην τὴν τῶν ἀρκάδων σύμμαχον ἔχοντες. ἐνέβαλον δὲ ὕστερον καὶ εἰς τὴν χώραν τὴν τῶν ἠ-
B λείων οἱ ἀρκάδες ὑπὸ τῶν φευγόντων ἀναπειθόμενοι, ὡς ἡ πόλις προσχωρήσοιτο. ἀλλὰ τότε μὲν οἱ ἀχαιοὶ, φίλοι τοῖς ἠλείοις γενόμενοι, τὴν πόλιν αὐτῶν διεφύλαξαν· ὥστε οἱ ἀρκάδες οὐδὲν ἄλλο πράξαντες, ἢ δῃώσαντες αὐτῶν τὴν χώραν, ἀπῆλθον. εὐθὺς μέντοι ἐκ τῆς ἠλείας ἐξελθόντες, αἰσθόμενοι τοὺς πελληνέας ἐν ἤλιδι ὄντας, νυκτὸς μακροτάτην ὁδὸν ἐλθόντες καταλαμβάνουσιν αὐτῶν ὄλουρον. ἤδη γὰρ πάλιν προσκεχω-
C ρήκεσαν οἱ πελληνεῖς † τὴν τῶν λακεδαιμονίων συμμαχίαν. ἐπεὶ δ' ᾔσθοντο τὰ περὶ ὀλοῦρον, περιελθόντες αὖ καὶ οὗτοι, ὅποι ἐδύναντο, εἰς τὴν αὑτῶν πόλιν πελλήνην εἰσῆλθον. καὶ ἐκ τούτου δὴ ἐπολέμουν τοῖς ἐν ὀλούρῳ ἀρκάσι τε καὶ τῷ † ἑαυτῶν παντὶ δήμῳ, καὶ μάλα ὀλίγοι ὄντες. ὅμως δὲ οὐδὲ πρόσθεν ἐπαύσαντο, πρὶν ἐξεπολιόρκησαν τὸν ὄλουρον. οἱ δ' αὖ ἀρκάδες πάλιν ποιοῦνται ἄλλην στρατείαν εἰς τὴν ἦλιν. μεταξὺ δὲ κυλλήνης τε καὶ
D τῆς πόλεως στρατοπεδευομένοις αὐτοῖς ἐπιτίθενται οἱ ἠλεῖοι, ὑποστάντες δὲ οἱ ἀρκάδες ἐνίκησαν αὐτούς. καὶ Ἀνδρόμαχος μὲν ὁ ἠλεῖος ὕπαρχος, ὅσπερ αἴτιος ἐδόκει εἶναι συνάψαι τὴν μάχην, αὐτὸς αὑτὸν διέφθειρεν· οἱ δ' ἄλλοι εἰς τὴν πόλιν ἀπεχώρησαν. ἀπέθανε δὲ ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ παραγενόμενος καὶ Σωκλείδας ὁ σπαρτιάτης. ἤδη γὰρ τότε οἱ λακεδαιμόνιοι τοῖς ἠλείοις σύμμαχοι ἦσαν. πιεζόμενοι δὲ οἱ ἠλεῖοι ἐν τῇ ἑαυτῶν, ἠξίουν
E καὶ τοὺς λακεδαιμονίους, πέμποντες πρέσβεις, ἐπιστρατεύειν τοῖς ἀρκάσι, νομίζοντες οὕτως ἂν μάλιστα † ἀποβαλεῖν τοὺς ἀρκάδας, εἰ ἀμφοτέρωθεν πολεμοῖντο. καὶ ἐκ τούτου δὴ Ἀρχίδαμος στρατεύεται μετὰ τῶν πολιτῶν, καὶ καταλαμβάνει κρῶμνον. καταλιπὼν δ' ἐν αὐτῷ φρουρὰν τῶν δώδεκα λόχων τρεῖς, οὕτως ἐπ' οἴκου ἀνεχώρησεν. οἱ μέντοι ἀρκάδες, ὥσπερ ἔτυχον ἐκ τῆς εἰς ἦλιν στρατείας συνειλεγμένοι,

εἰς τὴν

αὐτῶν

ἀποκαλεῖν

βοηθή-

A βοηθήσαντες, περιεσταύρωσαν τὸν κρῶμνον διπλῷ σταυρώματι, καὶ ἐν ἀσφαλεῖ ὄντες, ἐπολιόρκουν τοὺς ἐν τῷ κρώμνῳ. χαλεπῶς δὲ ἡ τῶν λακεδαιμονίων πόλις φέρουσα ἐπὶ τῇ πολιορκίᾳ τῶν πολιτῶν, ἐκπέμπει στρατιάν. ἡγεῖτο δὲ καὶ τότε Ἀρχίδαμος. ἐλθὼν δὲ ἐδῄου καὶ τῆς ἀρκαδίας ὅσα ἐδύνατο, καὶ τῆς σκιρίτιδος, καὶ πάντα ἐποίει ὅπως, εἰ δύναιτο, ἀπαγάγοι τοὺς πολιορκοῦντας. οἱ δὲ ἀρκάδες οὐδέν τι μᾶλλον ἐκινοῦντο, ἀλλὰ ταῦτα πάντα παρεώρων. κατιδὼν δέ τινα λόφον ὁ Ἀρχίδαμος, δι' οὗ τὸ ἔξω σταύρωμα B περιεβέβληντο οἱ ἀρκάδες, ἐνόμισεν ἑλεῖν ἂν † τοῦτο, καὶ εἰ τούτου κρατήσειεν, οὐκ ἂν δύνασθαι μένειν τοὺς ὑπὸ * τοῦτο πολιορκοῦντας. κύκλῳ δὲ περιάγοντος αὐτοῦ ἐπὶ τοῦτο τὸ χωρίον, ὡς εἶδον οἱ προθέοντες πελτασταὶ τοῦ Ἀρχιδάμου τοὺς ἐπαρίτους ἔξω τοῦ σταυρώματος, ἐπιτίθενται αὐτοῖς, καὶ οἱ ἱππεῖς συνεμβαλεῖν ἐπειρῶντο. οἱ δ' οὐκ ἐνέκλιναν, ἀλλὰ συντεταγμένοι ἡσυχίαν εἶχον. οἱ δ' αὖ πάλιν ἐνέβαλλον. ἐπεὶ δὲ οὐδὲ τότε ἐνέκλιναν, ἀλλὰ καὶ ἐπῄεσαν, ἤδη οὔσης πολλῆς κραυ- C γῆς, ἐβοήθει † δὲ καὶ αὐτὸς Ἀρχίδαμος ἐκτραπόμενος κατὰ τὴν ἐπὶ κρῶμνον φέρουσαν ἁμαξιτὸν, εἰς δύο ἔχων, ὥσπερ ἐτύγχανεν ἄγων. ὡς δ' ἐπλησίασαν ἀλλήλοις, οἱ μὲν σὺν τῷ Ἀρχιδάμῳ κατὰ κέρας, ἅτε καθ' ὁδὸν πορευόμενοι, οἱ δ' ἀρκάδες ἀθρόοι συνασπιδοῦντες, ἐν τούτῳ οὐκ ἐδύναντο οἱ λακεδαιμόνιοι ἀντέχειν τῷ τῶν ἀρκάδων πλήθει, ἀλλὰ ταχὺ μὲν ὁ Ἀρχίδαμος ἐτέτρωτο τὸν μηρὸν διαμπὰξ, ταχὺ δὲ οἱ μαχόμενοι πρὸ αὐτοῦ ἀπέθνησκον, Πολυαινί- D δας τε καὶ Χίλων, ὁ τὴν ἀδελφὴν τὴν Ἀρχιδάμου ἔχων. καὶ οἱ πάντες δὲ αὐτῶν τότε ἀπέθανον οὐκ ἐλάττους τῶν τριάκοντα. ὡς δὲ κατὰ τὴν ὁδὸν ἀναχωροῦντες εἰς τὴν εὐρυχωρίαν ἐξῆλθον, ἐνταῦθα δὴ λακεδαιμόνιοι ἀντιπαρετάξαντο. καὶ μὴν οἱ ἀρκάδες ὥσπερ εἶχον συντεταγμένοι ἔστησαν, καὶ πλήθει μὲν ἐλείποντο, εὐθυμότεροι δὲ πολὺ εἶχον, ἐπεληλυθότες ἐπὶ ἀποχωροῦσι, καὶ ἄνδρας ἀπεκτονότες. οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι μάλα ἀθύμως εἶχον, τετρωμένον μὲν ὁρῶντες τὸν Ἀρχίδαμον, ἀκη- E κοότες δὲ τὰ ὀνόματα τῶν τεθνηκότων, ἀνδρῶν τε ἀγαθῶν, καὶ σχεδὸν τῶν ἐπιφανεστάτων. ὡς δὲ πλησίον ὄντων, ἀναβοήσας τις τῶν πρεσβυτέ-

† τοῦτον
* τοῦτον
† δὴ

suis opem ferunt, & Cromnum duplici vallo cingunt, eoque muniti Cromnios obsident. Heic quum Lacedæmoniorum vrbs grauiter molesteq; ferret, ciues Cromnios oppugnari, exercitum domo proficisci iubet, cui tum quoque Archidamus præficiebatur. Is cum copiis profectus, Arcadiam & Sciritidem, quantum poterat, populabatur: omniaque moliebatur, vt si fieri posset, obsidionem solueret. Verum Arcades se loco non mouebant, adeoque flocci pendebant hæc omnia. Tum Archidamus colle quodam conspecto, quo vallum exterius Arcades cinxerant, eum se posse capere putabat: quo quidem si potitus esset, non iam amplius eos, qui oppidum isto sub colle obsidebant, subsistere posse. Quumq; copias suas ad eum locum ambitu quodam circumduceret, posteaquam præcurrentes Archidami regis cetrati extra vallum † Eparitos videbant; in eos irruebant, simulque cum eis equites irrumpere conabātur. Illi minime fugam dabant, sed acie instructa subsistebant. Tunc alij rursus in eos impetum faciebāt. Sed quum tantum abesset, vt illi terga verterent, vt etiam in aduersos pergerent, magno iam coorto clamore: tum vero Archidamus ipse suis succurrebat, nonnihil deflectens versus eam viam, qua currus agi possunt & quę Cromnum ducit, militibus suis in binos instructis, quemadmodum forte tum copias ducebat. Vbi primum propius ad seinuicē accessere, Archidami milites in cornu exporrecti, quod ipsa in via incederent, Arcades vero conferti, & clupeos constipantes: tum vero Lacedæmonij Arcadum multitudini resistere non poterant, adeoque celeriter Archidamus femore traiecto vulnerabatur, interfectis etiā statim illis, qui ante ipsum propugnabāt, nimirum Polyænida & Chilone, quocum soror Archidami nupta erat. Denique non pauciores, quam XXX, ex eis interfecti sunt. Hinc vbi de via cedentes Lacedæmonij latiorem in locum peruenissent, tum vero aduersus hostes aciem rursus instruebant. Nihilominus Arcades ita, vti tum instructi erant, stabāt: ac numero quidem vincebantur, magis tamen viriles habebāt animos: quippe qui pedem referentes inuasissent, atque etiam quosdam occidissent. Ecōtrario Lacedæmonij perquam deiectis erant animis, qui vulneratum Archidamum cernerent, & interfectorum audiissent nomina, virorum fortium, ac prope clarissimorum. Tamdem quum propius ad seinuicem accessissent, & quidam ex se-

† gens Arcadica. Steph. epit.

nioribus exclamasset, Quamobrē pugnabimus, o viri? cur non potius induttiis factis rem componimus? perlubenter audita ea voce, induttiæ factæ sunt. Ita Lacedæmonij sublatis mortuorum cadaueribus discesserunt, & Arcades eo regressi, vnde primum in eos impetum fecerant, tropæum excitarunt. Interea vero, dum Cromnum Arcades obsidebant; Elei, qui erāt in vrbe, dum Pylum versus pergunt, forte in Pylios incidunt, qui repulsi a Thalamis fuerant. Itaque profecti ad eos equites Elei, quum primum illos conspicerent, occasionem non negligunt; sed confestim in eos irruentes, quosdam occidunt, ceteris in collem se recipientibus. Posteaquam deinde pedites Eleorum accessissent, ab his etiam illi de colle deiiciuntur: partimque sunt interfecti, partim viui hostium in potestatem venerunt, prope CC. Ex iis quotquot milites erant mercenarij, diuenditi sunt; exsules autem, iugulati. Hinc Pylios, quum nemo suppetias eis ferret, vna cum oppido capiunt, & Marganeas recipiunt. Aliquanto post Lacedæmonij rursus noctu Cromnū profecti, vallo potiuntur, ac statim Argiuos & Lacedæmonios obsessos euocant. Itaque quotquot ab eis haud procul abfuerant, seq; mature parauerant, egressi sunt: quotquot autem Arcades cōcursantes anteuerterunt, rursus in vrbem conclusi, & capti sunt; sic partientibus eos deinde hostibus, vt pars vna cederet Argiuis, alia Thebanis, Arcadibus alia, itemq; Messeniis. In vniuersum quidem, quotquot ex Spartanis eorumque finitimis capti sunt, plures fuere, quam centum. Posteaquam Arcades iam non amplius Cromni obsidione occupabantur, rursus aduersus Eleos se conuertebant, ac non solum Olympiam validiori præsidio muniebant: sed etiam adpetente anno Olympiaco, parabant se ad Olympia celebranda cum Pisatis, qui se primos templo pręfuisse aiebant. Quum iam mensis adesset, quo peraguntur Olympia, itidemque celebris illius cōuentus dies adpetiissent: Elei palā se parantes, arcessitis etiā Achæis, qua Olympiam itur, via pergebant. Existimabant autem Arcades, numquam illos venturos; ideoq; celebritatē eam vna cū Pisatis ipsi moderabantur. Erant iam absoluti equestres, ceteriq; cursus quinquertij; & qui lucta inter se decertabant, nō in stadio cursui destinato, sed inter hoc & aram congrediebantur.

Olymp. 104. an. 1.

Arcades Olympicū certamen gubernare nituntur.

A ρων εἶπε· τί δεῖ ἡμᾶς, ὦ ἄνδρες, μάχεσθαι, ἀλλ' οὐ † σπεισαμένους διαλυθῆναι; ἄσμενοι δὴ ἀκούσαντες, ἐσπείσαντο. καὶ οἱ μὲν λακεδαιμόνιοι τοὺς νεκροὺς ἀνελόμενοι ἀπῆλθον, οἱ δ' ἀρκάδες ἐπαναχωρήσαντες ἔνθα τὸ πρῶτον ἤρξαντο ἐπιέναι, τρόπαιον ἐστήσαντο. ὡς δ' οἱ ἀρκάδες περὶ τὸν κρῶμνον ἦσαν, οἱ ἐκ τῆς πόλεως ἠλεῖοι πρῶτον μὲν ἰόντες ἐπὶ τὴν πύλιν, † ἐπιτυγχάνουσι τοῖς πυλίοις ἀποκεκρουσμένοις ἀπὸ τῶν θαλαμῶν. καὶ παρελαύνοντες οἱ ἱππεῖς τῶν ἠ-
B λείων, ὡς εἶδον αὐτούς, οὐκ ἠμέλησαν, ἀλλ' εὐθὺς ἐμβάλλουσι. καὶ τοὺς μὲν ἀποκτιννύουσιν, οἱ δέ τινες αὐτῶν καταφεύγουσιν ἐπὶ γήλοφον. ἐπεὶ μέντοι ἦλθον οἱ πεζοί, ἐκκόπτουσι καὶ τοὺς ἐπὶ τῷ † γηλόφῳ. καὶ τοὺς μὲν αὐτῶν ἀπέκτειναν, τοὺς δὲ ζῶντας ἔλαβον, εἰς διακοσίους. καὶ ὅσοι μὲν ξένοι ἦσαν αὐτῶν, ἀπέδοντο· ὅσοι δὲ φυγάδες, ἀπέσφαξαν. μετὰ δὲ ταῦτα τούς τε πυλίους, ὡς οὐδεὶς αὐτοῖς ἐβοήθει, σὺν αὐτῷ τῷ χωρίῳ αἱροῦσι, καὶ τοὺς μαργανέας ἀναλαμβάνουσι. καὶ
C μὴν οἱ λακεδαιμόνιοι ὕστερον αὖ ἐλθόντες νυκτὸς ἐπὶ τὸν κρῶμνον, ἐπικρατοῦσι τοῦ σταυρώματος, καὶ τούς τε ἀργείους καὶ τοὺς πολιορκουμένους τῶν λακεδαιμονίων εὐθὺς ἐξεκάλουν. ὅσοι μὲν οὖν ἐγγύτατά τε ἐτύγχανον ὄντες καὶ ὠξυλάβησαν, ἐξῆλθον· ὁπόσους δ' ἔφθασαν πολλοὶ τῶν ἀρκάδων συμβοηθήσαντες, ἀπεκλείσθησαν ἔνδον, καὶ ληφθέντες διενεμήθησαν· καὶ ἓν μέρος ἔλαβον ἀργεῖοι, ἓν δὲ θηβαῖοι, ἓν δ' ἀρκάδες, ἓν δὲ μεσσήνιοι. οἱ δὲ σύμπαντες ληφθέντες σπαρτιατῶν
D τε καὶ περιοίκων, πλέονες τῶν ἑκατὸν ἐγένοντο. ἐπεί γε μὴν οἱ ἀρκάδες ἐσχόλασαν ἀπὸ τοῦ κρώμνου, πάλιν δὴ περὶ τοὺς ἠλείους εἶχον, καὶ τήν τε ὀλυμπίαν ἐρρωμενέστερον ἐφρούρουν, καὶ ἐπιόντος ὀλυμπιακοῦ ἔτους παρεσκευάζοντο ποιεῖν τὰ ὀλύμπια σὺν τοῖς πισάταις τοῖς πρώτοις φάσκουσι προστῆναι τοῦ ἱεροῦ. ἐπεὶ δ' ὅ, τε μὴν ἧκεν, ᾧ τὰ ὀλύμπια γίγνεται, αἵ τε ἡμέραι, ἐν αἷς ἡ πανήγυρις ἀθροίζεται, ἐνταῦθα δὴ οἱ ἠλεῖοι ἐκ τοῦ φανεροῦ συσκευασάμενοι, καὶ παρακαλέσαν-
E τες τοὺς ἀχαιούς, ἐπορεύοντο τὴν ὀλυμπιακὴν ὁδόν. οἱ δ' ἀρκάδες ἐκείνους μὲν οὐκ ἄν ποτε ᾤοντο ἐλθεῖν ἐπὶ σφᾶς, αὐτοὶ δὲ σὺν πισάταις διετίθεσαν τὴν πανήγυριν. καὶ τὴν μὲν ἱπποδρομίαν ἤδη ἐπεποιήκεσαν, καὶ τὰ δρομικὰ τοῦ πεντάθλου· οἱ δ' εἰς πάλην ἀφικόμενοι, οὐκέτι ἐν τῷ δρόμῳ, ἀλλὰ μεταξὺ τοῦ δρόμου καὶ τοῦ βωμοῦ ἐπάλαιον.

σπεισομ.

περιτυγχάνουσι

λόφῳ

οἱ γὰρ ἠλεῖοι παρῆσαν ἤδη σὺν τοῖς ὅπλοις εἰς τὸ τέμενος. οἱ δὲ ἀρκάδες πορρωτέρω μὲν οὐκ ἀπήντησαν, ἐπὶ δὲ τοῦ κλαδάου ποταμοῦ παρετάξαντο, ὃς παρὰ τὴν †ἄλτην καταρρέων εἰς τὸν ἀλφειὸν ἐμβάλλει. καὶ σύμμαχοι δὲ παρῆσαν αὐτοῖς ὁπλῖται μὲν ἀργείων εἰς δισχιλίους, ἀθηναίων δὲ ἱππεῖς περὶ τετρακοσίους. καὶ μὴν οἱ ἠλεῖοι τὰ ἐπὶ θάτερα τοῦ ποταμοῦ παρετάξαντο, σφαγιασάμενοι δὲ εὐθὺς ἐχώρουν. καὶ τὸ πρόσθεν χρόνον εἰς τὰ πολεμικὰ καταφρονούμενοι μὲν ὑπ' ἀρκάδων καὶ ἀργείων, καταφρονούμενοι δὲ ὑπὸ ἀχαιῶν καὶ ἀθηναίων, ὅμως ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ τῶν μὲν συμμάχων, ὡς ἀλκιμώτατοι ὄντες, ἡγοῦντο· τοὺς δὲ ἀρκάδας (τούτοις γὰρ πρώτοις συνέβαλον) καὶ εὐθὺς ἐτρέψαντο, καὶ ἐπιβοηθήσαντας δὲ τοὺς ἀργείους δεξάμενοι, καὶ τούτων ἐκράτησαν. ἐπεὶ μέντοι κατεδίωξαν εἰς τὸ μεταξὺ τοῦ βουλευτηρίου καὶ τοῦ τῆς ἑστίας ἱεροῦ, καὶ τοῦ πρὸς ταῦτα προσήκοντος θεάτρου, ἐμάχοντο μὲν οὐδὲν ἧττον, καὶ ἐώθουν πρὸς τὸν βωμόν· ἀπὸ μέντοι τῶν στοῶν τε, καὶ τοῦ βουλευτηρίου, καὶ τοῦ μεγάλου ναοῦ βαλλόμενοι, καὶ ἐν τῷ ἰσοπέδῳ μαχόμενοι, ἀποθνήσκουσιν ἄλλοι τε τῶν ἠλείων, καὶ αὐτὸς ὁ τῶν τριακοσίων ἄρχων Στρατόλας. τούτων δὲ πραχθέντων, ἀπεχώρησαν εἰς τὸ αὐτῶν στρατόπεδον. οἱ μέντοι ἀρκάδες, καὶ οἱ μετ' αὐτῶν, οὕτως ἐπεφοβοῦντο τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν, ὥστε οὐδὲ ἀνεπαύσαντο τῆς νυκτὸς ἐκκόπτοντες τὰ διαπεπονημένα σκηνώματα, καὶ ἀποσταυροῦντες. οἱ δ' αὖ ἠλεῖοι, ἐπεὶ τῇ ὑστεραίᾳ προσιόντες εἶδον καρτερὸν τὸ τεῖχος, καὶ ἐπὶ τῶν ναῶν πολλοὺς ἀναβεβηκότας, ἀπῆλθον εἰς τὸ ἄστυ, τοιοῦτοι γενόμενοι, οἵους τὴν ἀρετὴν θεὸς μὲν ἂν ἐμπνεύσας δύναιτο καὶ ἐν ἡμέρᾳ ἀποδεῖξαι, ἄνθρωποι δὲ οὐδ' ἂν ἐν πολλῷ χρόνῳ τοὺς μὴ ὄντας ἀλκίμους ποιήσειαν. χρωμένων δὲ τοῖς ἱεροῖς χρήμασι τῶν ἐν τοῖς ἀρκάσιν ἀρχόντων, καὶ ἀπὸ τούτων τοὺς ἐπαρίτους τρεφόντων, πρῶτοι μαντινεῖς ἀπεψηφίσαντο, τοῖς ἱεροῖς χρήμασι μὴ χρῆσθαι. καὶ αὐτοὶ τὸ γιγνόμενον μέρος εἰς τοὺς ἐπαρίτους ἐκ τῆς πόλεως ἐκπορίσαντες, ἀπέπεμψαν τοῖς ἄρχουσιν. οἱ δὲ ἄρχοντες, φάσκοντες αὐτοὺς λυμαίνεσθαι τὸ ἀρκαδικὸν, ἀνεκαλοῦντο εἰς τοὺς μυρίους τοὺς προστάτας αὐτῶν, καὶ ἐπεὶ οὐχ ὑπήκουον, κατεδίκασαν αὐτῶν, καὶ τοὺς ἐπαρίτους ἔπεμπον, ὡς ἄξοντας τοὺς καταχεκριμένους. οἱ μὲν οὖν μαντινεῖς, κλεί-

ἄλτιν

A Nam Elei armati iam ad delubrum peruenerant, quibus Arcades longius non occurrebāt: ſed ad Cladaum amnem aduerſus eos aciem ſtruebant. Is propter Alten fluens, in Alpheum ſeſe exonerat. Aderant autem Arcadibus auxiliares ſociorum copiæ, nimirum IICIↃ grauis armaturę pedites Argiui, & equites Athenienſes ferme quadringēti. Nec minus Elei ſuam aciem ex altera parte amnis hoſtibus opponebāt, mactataque hoſtia continuo pergebant. Quamquam autem ante id temporis bellicis in rebus non ſolum ab Arcadibus & Argiuis, ſed etiam Achæis & Athenienſibus cōtemnerentur: illo tamen die ſocios, vt omnium fortiſſimi, præcedebant; & B Arcadibus, quibuſcum primis manus conſerebant, cōfeſtim in fugam actis, etiam exceptos Argiuos, Arcadibus opem ferētes, ſuperabant. Atque vbi hos perſequuti erant ad eum vſq; locum, qui inter curiam, ac Veſtæ templum, theatrumque, quod eodem pertinet, interiacet: pugnabāt quidem illi nihilo minus, ac verſus aram propellebant hoſtes, ſed a porticibus, & curia, C magnoque fano telis petiti, tamdemque prœlio cum eis in planicie congreſſi cædebātur, occiſo cum aliis Eleis ipſo quadringentorū principe Stratola. Quibus pactis ad caſtra ſua pedem referūt. Arcades quidem certe, ac alij, qui cum eis erant, vſque adeo diem ſequentem formidabāt: vt nocte iam confecta tentoria demoliri, ſeque vallo munire non ceſſarent. Elei vero poſtridie accedentes, vbi murū ſatis firmum, ac multos iam fana conſcendiſſe viderent: ſuam in vrbem reuerſi ſunt, quum tales ſe D viros præſtitiſſent, quales quidem poſſit Deus inſpirata virtute efficere vel vno die: ſed homines ne longo quidem temporis ſpatio quiuerint illos, qui fortes non ſunt, fortes reddere. Ceterum quum Arcadum præfecti pecuniis ſacris vterentur, & iis Eparitos alerent: primi Mantinei facto decreto prohibuere, ne pecunia ſacra fas eſſet vti. Quumque partem ratam, quæ ipſorum nomine deberetur Eparitis, ex vrbe ſua coegiſſent: eam præfectis miſere. Verum illi, quum ab eis ſocietatem Arcadi- E cam labefactari dicerent, Mantineorum præſides ad magiſtratū, qui ex decies millibus conſtabat, in ius vocabant. Et quia Mantinei non parebāt, lata in eos damnationis ſententia, mittunt Eparitos, qui damnatos adducerēt. Verum Mantinei por-

Virtus Eleorum nec opinata.

Arcades ſacram pecuniam rapiunt.

tis suis occlusis, in vrbem illos non admittebant. Secundum ea nonnulli etiam ex istis decies millibus aiebant, non vsurpandas esse pecunias sacras, neque crimen illud violatæ religionis Deum posteris in omne deinceps æuum relinquendum esse. Posteaquam etiam publico in concilio sacrarum pecuniarum vsurpatio reiecta erat, mox Epariti, quotquot stipendio carere non poterant, dilabebantur: qui vero poterant, se mutuo cohortati Eparitorum in locum succedebant, ne in illorum ipsi, sed illi in ipsorum essent potestate. Præfecti autem, qui pecuniam sacram tractauerant, quum se animaduerterent, si rationes essent reddendæ, de vita periclitaturos: Thebas mittunt, ac Thebanos monent, ni expeditionem susciperent, periculum fore, ne rursus Arcades ad Lacedæmoniorum partes transirent. Itaque Thebani ad eam se militiam accingebant. Contra, qui optime Peloponeso cōsultum vellent, Arcadum communi persuadebant, vt missis legatis, dici Thebanis iuberent; ne Arcadiam armati, nisi arcessiti fuissent, ingrederentur. Neque tantum hæc Thebanis denuntiabant, sed etiam certis rationibus permoti statuebāt, bello sibi minime opus esse. Quippe caussam nullam putabant, quamobrem ipsi Iouis fano præessent: adeoque se iustius ac religiosius facturos arbitrabantur, magisq; gratificaturos Deo, si fanum Eleis restituerent. Quod quum Eleis etiam placeret, vtrisque visum est, pacem esse faciendam: eoq; factum, vt inter se fœdus inirent. Posteaquam in hoc præstitum esset sacramentum, iamque non solum alij omnes, sed ipsi quoque Tegeatę vna cum eo Thebano, qui Tegeæ ccc armaturæ grauis peditibus Bœotis præerat, iurassent: Arcades alij Tegeæ manentes, conuiuiis ac hilaritati vacabant, libationes instituebāt, pæanas decantabāt, quasi iam pace constituta. Thebani vero, præfectique Arcadum, quotquot a reddendis rationibus sibi metuebant, itemque Bœoti & Epariti, quotquot eadem erant in sententia; clausis Tegeæ portis, ac missis hinc inde lictoribus ad eos, qui agitabant conuiuia, præcipuos quosque capiunt. Et quoniam ex omnibus oppidis Arcades eo cōfluxerant, omnesque pacem exposcerent: multos capi necesse erat. Quo factum, vt illico tum carcer, tū domus vrbis publica cōpleretur. Posteaquā multi iam essent in vincula cōiecti, multi de muro desiliissent,

A σαντες τὰς πύλας, οὐκ ἐδέχοντο αὐτοὺς εἴσω. ἐκ δὲ τούτου ταχὺ δὴ καὶ ἄλλοι τινὲς ἔλεγον ἐν τοῖς μυρίοις, ὡς οὐ χρὴ τοῖς ἱεροῖς χρήμασι χρῆσθαι, οὐδὲ καταλιπεῖν εἰς τὸν ἀεὶ χρόνον τοῖς παισὶν ἔγκλημα τοῦτο † εἰς τοὺς θεούς. ὡς δὲ καὶ ἐν (πρὸς τοὺς) τῷ κοινῷ ἀπέδοξε μηκέτι χρῆσθαι τοῖς ἱεροῖς χρήμασι, ταχὺ δὴ οἱ μὲν οὐκ ἂν δυνάμενοι ἄνευ μισθοῦ τῶν ἐπαρίτων εἶναι, διεχέοντο· οἱ δὲ δυνάμενοι παρακελευσάμενοι αὐτοῖς, κατέστησαν εἰς τοὺς ἐπαρίτους, ὅπως μὴ αὐτοὶ ἐπ'

B ἐκείνοις, ἀλλ' ἐκεῖνοι ἐπὶ σφίσιν εἶεν. γνόντες δὲ οἱ τῶν ἀρχόντων διακεχειρικότες τὰ ἱερὰ χρήματα, ὅτι εἰ δώσοιεν εὐθύνας, κινδυνεύσοιεν ἀπολέσθαι, πέμπουσιν εἰς Θήβας καὶ διδάσκουσι τοὺς Θηβαίους, ὡς εἰ μὴ στρατεύσαιντο, κινδυνεύσοιεν οἱ Ἀρκάδες πάλιν λακωνίσαι. καὶ οἱ μὲν παρεσκευάζοντο, ὡς στρατευσόμενοι· οἱ δὲ τὰ κράτιστα τῇ Πελοποννήσῳ βουλευόμενοι, ἔπεισαν τὸ κοινὸν τῶν Ἀρκάδων, πέμψαντας πρέσβεις εἰπεῖν τοῖς Θηβαίοις, μὴ ἰέναι σὺν ὅπλοις εἰς τὴν

C Ἀρκαδίαν, εἰ μή τι καλοῖεν. καὶ ἅμα μὲν ταῦτα πρὸς τοὺς Θηβαίους ἔλεγον, ἅμα δὲ ἐλογίζοντο, ὅτι πολέμου οὐδὲν δέοιντο. τοῦ τε γὰρ ἱεροῦ τοῦ Διὸς προεστάναι, οὐδὲν προσδεῖσθαι ἐνόμιζον· ἀλλ' ἀποδιδόντες ἂν, καὶ δικαιότερα καὶ ὁσιώτερα ποιεῖν, καὶ τῷ θεῷ οἴεσθαι μᾶλλον ἂν οὕτω χαρίζεσθαι. βουλομένων δὲ ταῦτα καὶ τῶν Ἠλείων, ἔδοξεν ἀμφοτέροις εἰρήνην ποιήσασθαι· καὶ ἐγένοντο σπονδαί. γενομένων δὲ τῶν ὅρκων, καὶ ὀμοσάντων τῶν τε ἄλλων ἁπάντων, καὶ τῶν Τεγεατῶν, καὶ αὐτοῦ τοῦ

D Θηβαίου, ὃς ἐτύγχανεν ἐν τῇ Τεγέᾳ ἔχων ὁπλίτας τριακοσίους τῶν Βοιωτῶν, οἱ μὲν ἄλλοι Ἀρκάδες ἐν τῇ Τεγέᾳ αὐτοῦ † καταμένοντες, ἐδειπνοποιοῦντό τε καὶ εὐθυμοῦντο, καὶ σπονδὰς καὶ (ἐπικαταμένοντες) παιᾶνας, ὡς εἰρήνης γεγενημένης, ἐποιοῦντο. † οἱ δὲ Θηβαῖοι, καὶ τῶν ἀρχόντων οἱ φοβούμενοι (ὁ Θηβαῖος) τὰς εὐθύνας, σύν τε τοῖς Βοιωτοῖς καὶ τοῖς ὁμογνώμοσι τῶν ἐπαρίτων, κλείσαντες τὰς πύλας τοῦ τῶν Τεγεατῶν τείχους, πέμποντες ἐπὶ τοὺς συσκηνοῦντας, συνελάμβανον τοὺς βελτίστους.

E † ἅτε δὴ ἐκ πασῶν τῶν πόλεων παρόντων τῶν (ἅπ δὲ) Ἀρκάδων, καὶ πάντων εἰρήνην βουλομένων ἔχειν, πολλοὺς ἔδει τοὺς συλλαμβανομένους εἶναι. ὥστε ταχὺ μὲν αὐτοῖς τὸ δεσμωτήριον μεστὸν ἦν, ταχὺ δὲ ἡ δημοσία οἰκία. ὡς δὲ πολλοὶ οἱ εἰργμένοι ἦσαν, πολλοὶ δὲ κατὰ τοῦ τείχους ἐκπεπηδηκότες,

ἦσαν

ἦσαν· οἱ δὲ καὶ διὰ τῶν πυλῶν ἀφεῖντο, (οὐδεὶς γὰρ οὐδενὶ ὠργίζετο, ὅστις μὴ ᾤετο ἀπολεῖσθαι) ἀπορῆσαι δὴ μάλιστα ἐποίησε τόν τε θηβαῖον καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ ταῦτα πράττοντας, ὅτι μαντινέας, οὓς μάλιστα ἐβούλοντο λαβεῖν, ὀλίγους τινὰς πάνυ εἶχον. διὰ γὰρ τὸ ἐγγὺς τὴν πόλιν εἶναι, σχεδὸν πάντες ᾤχοντο οἴκαδε. ἐπεὶ δὲ ἡμέρα ἐγένετο, καὶ τὰ πεπραγμένα ἐπύθοντο οἱ μαντινεῖς, εὐθὺς πέμποντες εἰς τὰς ἄλλας ἀρκαδικὰς πόλεις, προηγόρευον ἐν τοῖς ὅπλοις εἶναι, καὶ φυλάττειν τὰς πόλεις. καὶ αὐτοὶ δὲ οὕτως ἐποίουν. καὶ ἅμα πέμψαντες εἰς τεγέαν, ἀπῄτουν ὅσους ἔχοιεν ἄνδρας μαντινεῖς· καὶ τῶν ἄλλων δὲ ἀρκάδων οὐδένα † ἀξιοῦν ἔφασαν οὔτε δεδέσθαι, οὔτε ἀποθνήσκειν πρὸ δίκης. † καί τινες ἐπαιτιῷντο, καὶ ἔλεγον ἀπαγγέλλοντες, ὅτι ἡ τῶν μαντινέων πόλις ἐγγυῷτο ἦ μὴν παρέξειν εἰς τὸ κοινὸν τῶν ἀρκάδων, ὁπόσους τις προσκαλοῖτο. ἀκούων οὖν ὁ θηβαῖος ἠπόρει τί ὅ τι χρήσαιτο τῷ πράγματι, καὶ ἀφίησι πάντας τοὺς ἄνδρας. καὶ τῇ ὑστεραίᾳ συγκαλέσας τῶν ἀρκάδων ὁπόσοι γε δὴ συνελθεῖν ἤθελησαν, ἀπελογεῖτο, ὡς ἐξαπατηθείη. ἀκοῦσαι γὰρ ἔφη, † ὅτι λακεδαιμόνιοί τε εἶεν σὺν τοῖς ὅπλοις ἐπὶ τοῖς ὁρίοις, προδιδόναι τε αὐτοῖς μέλλοιεν τὴν τεγέαν τῶν ἀρκάδων τινές. οἱ δὲ ἀκούσαντες † ἐκεῖνον μὲν, καίπερ γιγνώσκοντες ὅτι ἐψεύδετο περὶ σφῶν, ἀφίεσαν· πέμψαντες δὲ εἰς θήβας πρέσβεις, κατηγόρουν αὐτοῦ, ὡς δέον ἀποθανεῖν. τὸν δὲ Ἐπαμινώνδαν ἔφασαν (καὶ γὰρ στρατηγῶν τότε ἐτύγχανε) λέγειν, ὡς πολὺ ὀρθότερον ποιήσειεν ὅτε συνελάμβανε τοὺς ἄνδρας, ἢ ὅτε ἀφῆκε. ὃ γὰρ, ἡμῶν δι' ὑμᾶς εἰς πόλεμον † καταστάντων, ὑμᾶς ἄνευ τῆς ἡμετέρας γνώμης εἰρήνην ποιεῖσθαι, πῶς οὐκ ἂν δικαίως προδοσίαν τις ὑμῶν τοῦτο κατηγορείη; εὖ δ' ἴστε, ἔφη, ὅτι ἡμεῖς καὶ στρατευσόμεθα εἰς τὴν ἀρκαδίαν, καὶ σὺν τοῖς τὰ ἡμέτερα φρονοῦσι πολεμήσομεν. ὡς δὲ ταῦτα ἀπηγγέλθη πρός τε τὸ κοινὸν τῶν ἀρκάδων, † καὶ τὰς πόλεις, ἐκ τούτου ἀνελογίζοντο μαντινεῖς τε, καὶ τῶν ἄλλων ἀρκάδων οἱ κηδόμενοι τῆς πελοποννήσου, ὡσαύτως δὲ καὶ ἠλεῖοι καὶ ἀχαιοί, ὅτι οἱ θηβαῖοι δῆλοι εἶεν ὡς ἀσθενεστάτην βουλόμενοι τὴν πελοπόννησον εἶναι, ὅπως ὡς ῥᾷστα αὐτὴν καταδουλώσαιντο. τί γὰρ δὴ πολεμεῖν ἡμᾶς βούλονται, ἢ ἵνα

ἀξιοῦντες ἦσαν οὔτε

† εἴ τινας ἐπῃτιῶντο, ἔλεγον

ὡς

ἐκεῖνοι μ. κ. γιγν. ὅ. ἐψ. περ. σφ. ἀπήεσαν·

καταστάντων,

† κτ' πόλεις,

A quidam etiam per portas emitterentur; quod esset nemo, qui cuiquam succenseret, extra illos, qui se capite multandos existimabant: in maximam Thebanum, & alios, qui hæc vna cum ipso agebant, sollicitudinem coniecit, quod Mantinei, quos inprimis capere volebant, sanequam paucos comprehendissent. Nam plerique omnes domum se contulerant, quippe qui non procul a Tegea distarent. Quum illuxisset, & de iis, quæ gesta erant, Mantinei certiores facti essent: continuo missis B ad ceteras vrbes Arcadicas nuntiis, vt in armis essent, oppidaque sua præsidiis munirent, denuntiabant; quod quidem ipsi quoque faciebant. Simul Tegeam quosdam ire iubent, ac reddi sibi, quoscumque Mantineos haberent, postulabant. Præterea non æquum aiebāt esse, quemquam ex ceteris etiam Arcadibus aut vinciri, aut morte multari prius, quā de caussa cognitum esset. Quod si haberent, in quo culparent aliquos; per eosdem nuntios suos indicabant, sancte Mantineorum rempublicam spondere, se exhibituram in concilio C Arcadum publico, quotquot tamdem in ius aliquis vocare vellet. Hæc quum Thebanus ille audiret, quid hac in re ageret, ambigebat: adeoque captiuis omnibus dimissis, postridie cōuocabat Arcades, quotquot conuenire volebant; seq; purgabat, ac deceptum esse dicebat. Etenim se narrabat accepisse, Lacedemonios armatos in finibus adesse, ac nonnullos Arcades Tegeam illis prodere velle. Quæ quum illi audissent, dimittunt hominem, quamquam eum de Arcadibus mentiri scirent. Inde D legatis Thebas missis, sic eum accusabant, vt morte multandum statuerent. Dixisse tunc Epaminondam ferunt, qui Thebanorum id temporis imperator erat, rectius hominem fecisse tum, quū Arcades comprehēderet, quam quum dimitteret. Nam cur non, inquit, aliquis de proditione iure vos accuset; qui, quum nos vestri caussa bellum geramus, sine consensu nostro pacem fecistis? Enimuero scitote, inquit, suscepturos nos expeditionem in Arcadiam, ac bellum gesturos vna cum iis, qui partes E nostras sequuntur. Posteaquam hæc ad commune Arcadum, eorumque vrbes renuntiata fuissent: tum vero secum ipsi cogitare ceperunt Mantinei, aliique Arcades, qui de Peloponeso erant solliciti, itidemque Elei & Achæi, palam Thebanos id moliri, vt Peloponesi vires quammaxime atteremt, quo eam sine vlla difficultate in seruitutem redigerent. Nam cur tamdem bellum nos volunt gerere? num eam

Peloponesij se aduersus Thebanos coniungūt.

ob caussam, vt ipsi nosmet mutuo perdamus, & vtrique ipsorum indigeamus? Cur ad expeditionem accingūt se, quū nos dicamus, in hoc tempore nobis opera ipsorum non opus esse? An non manifestum est, eos idcirco se ad hanc expeditionem parare, vt aliquo nos dāno adficiant? Hinc Athenas suos mittunt, qui Athenienses ad ferendum opem cohortarentur. Præterea legatos ex Eparitis mittunt Lacedæmonem, ac Lacedæmonios hortātur, vt communibus auxiliis prohiberent, ne qui Peloponesum in seruitutem redigerent. Impetratum etiam inde de principatu, nimirū vt singuli suos intra fines aliis præessent. Interea dum hæc agebantur, domo Epaminondas proficiscebatur, ac secum Bœotos omnes, Euboënses, Thessalos multos, quos partim ab Alexandro, partim ab eius aduersariis acceperat, ducebat. Phocenses tamen non sequebantur, quum iis condicionibus initum fœdus esse dicerent; vt, si quis Thebanos inuaderet, opem ferrent: verum vt aduersus alios cū eis militatum irent, id in fœdere comprehendi negabāt. Et existimabat Epaminondas, suis a partibus futuros in Peloponeso Argiuos, Messenios, Arcades eos, qui rebus Thebanorum fauebant. Erant hi Tegeatæ, Megalopolitani, † Astheatæ, Palatini, & quotquot oppida propterea, quod essent exigua, & horum in medio sita, sequi eos cogebātur. (†al. Aseatæ,) Copias ergo celeriter Epaminondas eduxit, quumq; Nemeam ingressus esset, nonnihil istic commorabatur, quod interceptum se transeuntes Athenienses putaret. Nam magnum hoc quiddam fore ducebat, quod suorum quidem sociorum animos confirmare posset; hostium vero, ad desperationem adigere. Atque, vt breuiter dicam, omnino Thebanis emolumento futurum existimabat, quidquid Athenienses detrimenti accepissent. Interim dum ille hoc loco diutius hæret, Peloponesij omnes, quotquot cōsentiebant, apud Mantineam cōuenere. Quum autem audiisset Epaminondas, Athenienses mutato consilio non iam terra facturos iter, sed mari se parare, vt per Lacedæmonem Arcadibus opem ferrent: motis e Nemea castris, Tegeam profectus est. Atque equidem hanc illi expeditionem feliciter cessisse, nō possum dicere: quæ vero tum prouidētiæ, tum audaciæ facinora sunt, ea desiderari mihi in hoc viro minime posse videntur. Nā primum hoc non possum nō prædicare, quod intra Tegeatarum muros castra locauerit:

Epaminondæ encomium.

A ἡμᾶς μὲν ἀλλήλους κακῶς ποιῶμεν, ἐκείνων δ᾽ ἀμφότεροι δεώμεθα; ἢ τί λεγόντων ἡμῶν, ὅτι οὐ δεόμεθα αὐτῶν ἐν τῷ παρόντι, παρασκευάζονται ὡς ἐξιόντες; οὐ δῆλον, ὡς ἐπὶ τὸ κακόν τι ἡμᾶς ἐργάζεσθαι στρατεύειν παρασκευάζονται; ἔπεμπον δὲ καὶ Ἀθήναζε, βοηθεῖν κελεύοντες. † ἔπεμψαν δὲ καὶ εἰς Λακεδαίμονα πρέσβεις ἀπὸ τῶν Ἐπαρίτων, παρακαλοῦντες Λακεδαιμονίους, εἰ βούλοιντο κοινῇ διακωλύειν, αἴ τινες ἴωσι καταδουλωσόμενοι τὴν Πελοπόννησον. περὶ (ἐπορεύθησαν)
B μέντοι ἡγεμονίας αὐτόθεν διεπράττοντο, ὅπως ἐν τῇ ἑαυτῶν ἕκαστοι ἡγήσοιντο. ἐν ὅσῳ δὲ ταῦτ᾽ ἐπράττετο, Ἐπαμινώνδας ἐξῄει, Βοιωτοὺς ἔχων πάντας, καὶ Εὐβοέας, καὶ Θετταλῶν πολλοὺς παρά τε Ἀλεξάνδρου, καὶ τῶν ἐναντίων αὐτῷ. Φωκεῖς μέντοι οὐκ ἠκολούθουν, λέγοντες, ὅτι συνθῆκαι σφίσιν αὐτοῖς εἶεν, εἴ τις ἐπὶ Θήβας ἴοι, βοηθεῖν· ἐπ᾽ ἄλλους δὲ στρατεύειν, οὐκ εἶναι ἐν ταῖς συνθήκαις. ὁ μέντοι Ἐπαμινώνδας ἐλογίζετο, καὶ ἐν Πελοποννήσῳ σφίσιν ὑπάρχειν Ἀρ-
C γείους τε, καὶ Μεσσηνίους, καὶ Ἀρκάδων τοὺς τὰ σφέτερα φρονοῦντας. ἦσαν δὲ οὗτοι Τεγεᾶται, καὶ Μεγαλοπολῖται, καὶ † Ἀσθεᾶται, καὶ Παλαντιεῖς, καὶ εἴ τινες δὴ πόλεις, διὰ τὸ μικραί τε εἶναι, καὶ ἐν μέσαις ταύταις οἰκεῖν, ἠναγκάζοντο. ἐξῆλθε μέντοι ὁ Ἐπαμινώνδας διὰ ταχέων. ἐπεὶ δὲ ἐγένετο ἐν Νεμέᾳ, ἐνταῦθα διέτριβε, † νομίζων τοὺς Ἀθηναίους παριόντας λήψεσθαι, καὶ † οἰόμενος μέγα ἂν τοῦτο γενέσθαι τοῖς μὲν σφετέροις συμμάχοις, εἰς τὸ ἐπιρ- (ἀσεάται) (ἐλπίζων) († λογιζόμενος)
D ρῶσαι αὐτούς· τοῖς δὲ ἐναντίοις, εἰς τὸ εἰς ἀθυμίαν ἐμπεσεῖν. ὡς δὲ συνελόντι εἰπεῖν, πᾶν ἀγαθὸν εἶναι Θηβαίοις, ὅτι ἐλαττοῖντο Ἀθηναῖοι. ἐν δὲ τῇ διατριβῇ αὐτοῦ ταύτῃ συνῆλθον πάντες οἱ ὁμοφρονοῦντες εἰς τὴν Μαντίνειαν. ἐπεὶ μέντοι ὁ Ἐπαμινώνδας ἤκουσε, τοὺς Ἀθηναίους τὸ μὲν κατὰ γῆν πορεύεσθαι ἀπεγνωκέναι, κατὰ θάλατταν δὲ παρασκευάζεσθαι, ὡς διὰ Λακεδαίμονος βοηθήσοντας τοῖς Ἀρκάσιν, οὕτω † δὲ ἀφορμήσας ἐκ τῆς Νεμέας, ἀφικνεῖται (δὴ)
E εἰς τὴν Τεγέαν. εὐτυχῆ μὲν οὖν ἔγωγε οὐκ ἂν φήσαιμι τὴν † στρατείαν αὐτῷ γενέσθαι, ὅσα μέντοι προνοίας ἔργα καὶ τόλμης ἐστίν, οὐδέν μοι δοκεῖ † ἀνὴρ ἐλλείπειν. πρῶτον μὲν γὰρ ἔγωγε ἐπαινῶ αὐτόν, ὅτι τὸ στρατόπεδον ἐν τῷ τείχει τῶν Τεγεατῶν ἐποιήσατο· (στρατηγίαν) (ὁ ἀνὴρ)

ἔνθ᾽

A εἴθ' ἐν ἀσφαλεστέρῳ τε ἦν, ἢ εἰ ἔξω ἐστρατοπεδεύσατο, καὶ τοῖς πολεμίοις ἐν ἀδηλοτέρῳ ὅ,τι πράττοιτο. καὶ παρασκευάζεσθαι δὲ, εἴ του ἐδεῖτο, ἐν τῇ πόλει ὄντι εὐπορώτερον ἦν. τῶν δὲ ἑτέρων ἔξω στρατευομένων, ἐξῆν ὁρᾶν, εἴτε τι ὀρθῶς ἐπράττετο, εἴτε τι ἡμάρτανον. καὶ μὴν οἰόμενος κρείττων τῶν ἀντιπάλων εἶναι, ὁπότε ὁρῴη χωρίοις πλεονεκτοῦντας αὐτοὺς, οὐκ ἐξήγετο ἐπιτιθέμενος. ὁρῶν δὲ οὔτε πόλιν προσχωροῦσαν αὐτῷ οὐδεμίαν, τόν τε χρόνον † ἐξήκοντα, ἐνόμισε πρακτέον τι εἶναι. εἰ δὲ μὴ, B ἀντὶ τῆς πρόσθεν εὐκλείας πολλὴν ἀδοξίαν προσεδέχετο. ἐπεὶ οὖν κατεμάνθανε περὶ μὲν μαντίνειαν † τοὺς ἀντιπάλους πεφυλαγμένους, μεταπεμπομένους δὲ Ἀγησίλαόν τε καὶ πάντας τοὺς λακεδαιμονίους, καὶ ᾔσθετο ἐξεστρατευμένον τὸν Ἀγησίλαον, καὶ ὄντα ἤδη ἐν πελλήνῃ δειπνοποιησάμενος, παραγγείλας, ἡγεῖτο τῷ στρατεύματι εὐθὺς ἐπὶ σπάρτη. καὶ εἰ μὴ κρὴς θείᾳ τινὶ μοίρᾳ προσελθὼν ἐξήγγελλε τῷ Ἀγησιλάῳ προσιὸν τὸ στράτευμα, ἔλαβεν ἂν C τὴν πόλιν ὥσπερ νεοττιὰν, παντάπασιν ἔρημον τῶν ἀμυνουμένων. ἐπεὶ μέντοι προπυθόμενος ταῦτα Ἀγησίλαος ἔφθη εἰς τὴν πόλιν ἀπελθὼν, διαταξάμενοι οἱ σπαρτιᾶται ἐφύλαττον καὶ μάλα ὀλίγοι ὄντες. οἵ τε γὰρ ἱππεῖς αὐτοῖς πάντες ἐν ἀρκαδίᾳ ἀπῆσαν, καὶ τὸ ξενικὸν, καὶ τῶν λόχων † δέκα ὄντων οἱ τρεῖς. ἐπεὶ δὲ ἐγένετο Ἐπαμινώνδας ἐν τῇ πόλει τῶν σπαρτιατῶν, ὅπου μὲν ἔμελλον ἔν τε ἰσοπέδῳ μάχεσθαι, καὶ ἀπὸ τῶν οἰκιῶν βληθήσεσθαι, οὐκ D εἰσῄει ταύτῃ, οὐδὲ ὅπου γε μηδὲν † πλείονες μάχεσθαι τῶν ὀλίγων, πολλοὶ ὄντες· ἔνθεν δὲ πλεονεκτεῖν ἂν ἐνόμιζε, τοῦτο λαβὼν τὸ χωρίον κατέβαινε, καὶ οὐκ ἀνέβαινεν εἰς τὴν πόλιν. τό γε μὴν ἐντεῦθεν γενόμενον, ἔξεστι μὲν τὸ θεῖον αἰτιᾶσθαι, ἔξεστι δὲ λέγειν, ὡς τοῖς ἀπονενοημένοις οὐδεὶς ἂν ὑποσταίη. ἐπεὶ γὰρ ἡγεῖτο Ἀρχίδαμος οὐδὲ ἑκατὸν ἔχων ἄνδρας, καὶ διαβὰς (ὅπερ ἐδόκει τι ἔχειν κώλυμα) † ἐπορεύετο ἐπὶ τοὺς ἀντιπάλους, E ἐνταῦθα δὴ οἱ πῦρ πνέοντες, οἱ νενικηκότες τοὺς λακεδαιμονίους, οἱ τῷ παντὶ πλέονες, καὶ πρὸς τούτοις, ὑπερδέξια χωρία ἔχοντες, οὐκ ἐδέξαντο τοὺς περὶ τὸν Ἀρχίδαμον, ἀλλ' ἐκκλίνουσι. καὶ οἱ μὲν πρῶτοι τῶν Ἐπαμινώνδου ἀποθνήσκουσιν. ἐπεὶ μέντοι ἀγαλλόμενοι τῇ νίκῃ ἐδίωξαν

προβαίνοντα, | τοὺς δήμους | δώδεκα | πλέον | ἐπορεύετο πρὸς ὄρθιον ἐπὶ τοὺς

quo loco erant tutiora, quam si foris ea locasset; ac quid ageret, minus ab hostibus sciri poterat. Præterea si qua re opus esset, eam facilius in vrbe parare poterat. Hostes vero quum castra extra oppida haberent, perspici poterat, siue quid recte gererent, seu perperam. Et quia superiorem se hostibus esse putabat: quoties eos locorum commoditates habere videbat, non educebat suos, vt illos inuaderet. Posteaquam vero nullam ad se vrbem deficere cerneret, ac tempus elabi: gerendum aliquid esse putabat, quod quidem nisi faceret, pro hactenus parta gloria magnã infamiam exspectabat. Itaque quum factus esset certior, hostes apud Mantineam magna cum cura se muniuisse, ac Agesilaum omnesque Lacedæmonios arcessere, iamque adeo cum copiis Agesilaum domo profectum apud Pellenen esse, animaduerteret: sumta cœna, denuntiatoque militibus itinere, recta Spartam copias ducit. Quod nisi diuino quodam fato Cretensis quidam ad Agesilaum contendens, ei copias Epaminondæ aduentare nuntiasset: cepisset Spartã, quasi quemdam nidum, omnino a defensoribus desertam. Quum autem Agesilaus his ante compertis, conatum hostis in adeũda vrbe præcepisset: Spartani dispositis hinc inde suis, quamquam perpauci essent, vrbem tamen custodiebant. Nam & equites eorum iam in Arcadiam discesserãt, & copiæ mercenariæ, & ex decem cohortibus tres. Posteaquam Epaminondas Spartam venisset, non vrbem illac ingrediebatur, vbi vel pugnam hostes in planicie commissuri erant, vel tela de ædificiis deiecturi, vel vbi nihilo plus in pugna multi, quam pauci erãt effecturi: sed loco quodam occupato, quo se superiorem fore putabat, ita in vrbem descendit, non adscendit. Ceterum quod deinde accidit, partim numini potest adscribi, partim dici, desperatis neminem posse resistere. Nam quum Archidamus vix centum viros duceret, ac non solum traiecisset, id quod impediri potuisse quodam modo videbatur, sed etiam † in locum arduũ versus hostes pergeret: tum illi, qui spirabant ignem, qui Lacedæmonios deuicerant, qui rebus omnibus superiores erant, ac præterea loco erant excelsiore, non excepere militum, quos Archidamus secum habebat, impetum; sed terga dedere, atque adeo primi, qui apud Epaminondam erãt, occisi sunt. Quum autem exsultarent Lacedæmonij ob victoriam,

Epaminondæ stratagema. Plut. Agesil. p. 1124.

Εὐδύνου δὲ Θεσπιέως, ὡς Καλλισθένης φησίν, ὡς δὲ Ξενοφῶν, Κρητός τινος ἐξαγγείλαντος Ἀγησιλάῳ. Plut. p. 1124.

Epaminondas Spartã accedit.

† Lectio marginis.

Plut. Agesil. p. 1125.

ideoq; persequerētur intempestiuius: rursus & ipsi quosdam amisere: Nam descripti diuinitus erant, vti quidem videtur, cōcessæ ipsis victoriæ certi quidam fines. Archidamus eo loco, quo victoria potitus fuerat, tropæum excitauit; & eos, qui ex hostibus istic interemti erant, per inducias reddidit. Epaminondas autem secum ipse perpendens futurum, vt Arcades Lacedęmonem opis ferendæ caussa cōcurrerent: nolebat simul cum ipsis, & Lacedęmoniis vniuersis, posteaquam conuenissent, pugnare: præsertim quum res ipsis feliciter cessisset, suis male. Quamobrem rursus quamcelerrime Tegeam cōtendens, graui armaturæ quiescendi spatium concessit: equitatum Mantineam misit, rogatum, vti labores eos constanter ferret; simul monitum, consentaneum esse, pecora Mantineos vniuersa iam extra vrbem habere, itemque viros omnes, præsertim id temporis, quo frumentum in vrbem conueheretur. Itaque suscipiebant iter hoc equites. Interea profecti Eleusine Atheniensium equites, apud Isthmum cœna sumpta, quū Cleonas transiissent: forte ad Mantineam accedebant, & castra intra muros ipsis in ædificiis habebant. Quum autem pateret iam aduentare hostes, Mantinei Atheniensium equitum opem implorare, si quid illi possent. Dicere pecora vniuersa foris esse, itemq; operas, & multos tum pueros, tū prouectioris ætatis homines ingenuos. Quibus Athenienses auditis, quamquam necdum vel se prandio, vel equos pabulo refecissent, tamen opem ferebant. Atque heic quis eorum virtutem non admiretur? qui quum hostes se longe maiores habere copias cernerent, & aduersum quemdam casum in vrbe Corintho pertulissent; nihil horum ad animum reuocarunt, ac ne id quidem, quod simul aduersus Thebanos ac Thessalos, equites hominum opinione longe præstantissimos, prœlio congressuri essent: sed turpe ducentes, si postea, quam aduenissent, nulla re sociis essent adiumēto, quamprimum cōspexissent hostes; manus cum eis conseruerunt, quum quidem gloriam maiorum tueri cuperēt. Hoc modo commisso prœlio, Mantineis omnia, quæ foris habebant, salua præstitere. Ceciderunt ex eis quidam viri fortes, cuiusmodi scilicet ipsi quoque interemerunt. Quippe nemo erat vtrimque, cui tam exiguum telum esset, quo se mutuo non contingerent. Deinde cadauera suorum Athenienses tollunt, hostium cadaueribus quibusdam per inducias redditis. Atque heic

Præclarū facinus equitum Atheniensiū.

A οἱ ἔνδοθεν πορρωτέρω τοῦ χωρίου, οὗτοι αὖ ἀποθνήσκουσι. περιεγέγραπτο γάρ, ὡς ἔοικεν, ὑπὸ τοῦ θείου, μέχρις ὅσου ἡ νίκη ἐδέδοτο αὐτοῖς. καὶ ὁ μὲν δὴ Ἀρχίδαμος τρόπαιόν τε ἵστατο ἔνθα ἐπεκράτησε, καὶ τοὺς ἐνταῦθα πεσόντας τῶν πολεμίων ὑποσπόνδους ἀπεδίδου. ὁ δ' Ἐπαμινώνδας λογιζόμενος, ὅτι οἱ Ἀρκάδες βοηθήσαιεν εἰς τὴν Λακεδαίμονα, ἐκείνοις μὲν οὐκ ἐβούλετο καὶ πᾶσι Λακεδαιμονίοις ὁμοῦ γενομένοις μάχεσθαι, ἄλλως τε καὶ εὐτυχηκόσι, τῶν δ' ἀποτετυχηκό-
B των. πάλιν δὲ πορευθεὶς ὡς ἐδύνατο τάχιστα εἰς τὴν Τεγέαν, τοὺς μὲν ὁπλίτας ἀνέπαυσε, τοὺς δ' ἱππέας ἔπεμψεν εἰς τὴν Μαντίνειαν, δεηθεὶς αὐτῶν προσκαρτερῆσαι, καὶ διδάσκων, ὡς πάντα μὲν εἰκὸς ἔξω εἶναι τὰ τῶν Μαντινέων βοσκήματα, πάντας δὲ τοὺς ἀνθρώπους, ἄλλως τε καὶ σίτου συγκομιδῆς οὔσης. καὶ οἱ μὲν ᾤχοντο. οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἱππεῖς ὁρμηθέντες ἐξ Ἐλευσῖνος, ἐδειπνοποιήσαντο μὲν ἐν Ἰσθμῷ, διελθόντες δὲ καὶ τὰς Κλεωνάς, ἐτύγχανον προσι-
C όντες εἰς τὴν Μαντίνειαν, καὶ κατεστρατοπεδευσάμενοι † ἐντὸς τείχους ἐν ταῖς οἰκίαις. ἐπεὶ δὲ δῆλοι ἦσαν προσελαύνοντες οἱ πολέμιοι, ἐδέοντο οἱ Μαντινεῖς τῶν Ἀθηναίων ἱππέων βοηθῆσαι, εἴ τι δύναιντο. ἔξω γὰρ εἶναι καὶ τὰ βοσκήματα πάντα, καὶ τοὺς ἐργάτας, πολλοὺς δὲ καὶ παῖδας καὶ γεραιτέρους τῶν ἐλευθέρων. ἀκούσαντες δὲ ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι ἐκβοηθοῦσιν, ἔτι ὄντες ἀνάριστοι καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ ἵπποι. ἐνταῦθα δὴ τούτων αὖ τὴν ἀρετὴν τίς οὐκ ἂν ἀγασθείη; οἳ καὶ πολὺ
D πλείονας ὁρῶντες τοὺς πολεμίους, καὶ δυστυχήματος γεγενημένου ἐν Κορίνθῳ τοῖς ἱππεῦσιν, οὐδὲν τούτου ἐπελογίσαντο, οὐδὲ ὅτι καὶ Θηβαίοις ἅμα καὶ Θετταλοῖς τοῖς κρατίστοις ἱππεῦσιν εἶναι δοκοῦσιν ἔμελλον μάχεσθαι· ἀλλ' αἰσχυνόμενοι, εἰ παρόντες μηδὲν ὠφελήσαιεν τοὺς συμμάχους, ὡς εἶδον τάχιστα τοὺς πολεμίους, συνέρραξαν, ἐρῶντες ἀνασώσασθαι τὴν πατρῴαν δόξαν. καὶ μαχόμενοι, αἴτιοι μὲν ἐγένοντο σωθῆναι πάντα τὰ ἔξω τοῖς Μαντινεῦσιν· αὐτῶν δ' ἀπέθανον
E ἄνδρες ἀγαθοί, καὶ ἀπέκτειναν δὲ δηλονότι τοιούτους. οὐδὲν γὰρ οὕτω βραχὺ ὅπλον ἑκάτεροι εἶχον, ᾧ οὐκ ἐξικνοῦντο ἀλλήλων, καὶ τοὺς μὲν φίλους νεκροὺς ἀνείλοντο, τῶν δὲ πολεμίων ἦν οὓς ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν. ὁ δ' αὖ

ἐντὸς τοῦ τείχους

Ἐπαμι-

A Ἐπαμινώνδας, ἐνθυμούμενος, ὅτι ὀλίγων μὲν ἡμερῶν ἀνάγκη ἔσοιτο ἀπιέναι, διὰ τὸ ἐξήκειν τῇ στρατείᾳ τὸν χρόνον· εἰ δὲ καταλείψει ἐρήμους οἷς ἦλθε συμμάχους, ἐκεῖνοι πολιορκήσοιντο ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων· αὐτὸς δὲ λελυμασμένος παντάπασι τῇ ἑαυτοῦ δόξῃ ἔσοιτο, ἡττημένος μὲν ἐν Λακεδαίμονι σὺν πολλῷ ὁπλιτικῷ ὑπ' ὀλίγων, ἡττημένος δὲ ἐν Μαντινείᾳ ἱππομαχίᾳ, αἴτιος δὲ γεγενημένος διὰ τὴν ἐς Πελοπόννησον στρατείαν τοῦ συνεστάναι Λακεδαιμονίους, καὶ Ἀρκάδας, καὶ Ἀχαιούς, B καὶ Ἠλείους, καὶ Ἀθηναίους· ὥστε οὐκ ἐδόκει αὐτῷ δυνατὸν εἶναι ἀμαχεὶ παρελθεῖν, λογιζομένῳ ὅτι, εἰ μὲν νικῴη, πάντα ταῦτα ἀναλύσοιτο· εἰ δὲ ἀποθάνοι, καλὴν τὴν τελευτὴν ἡγήσατο ἔσεσθαι, πειρωμένῳ τῇ πατρίδι ἀρχὴν Πελοποννήσου καταλιπεῖν. τὸ μὲν οὖν αὐτὸν τοιαῦτα διανοεῖσθαι οὐ πάνυ μοι δοκεῖ θαυμαστὸν εἶναι (φιλοτίμων γὰρ ἀνδρῶν τὰ τοιαῦτα διανοήματα) τὸ μέντοι στράτευμα παρεσκευακέναι, ὡς πόνων τε μηδένα ἀποκάμνειν μήτε νυ- C κτὸς, μήτε ἡμέρας, κινδύνου τε μηδενὸς ἀφίστασθαι, σπάνιά τε τὰ ἐπιτήδεια ἔχοντας ὅμως πείθεσθαι ἐθέλειν, ταῦτά μοι δοκεῖ θαυμαστότερα εἶναι. καὶ γὰρ ὅτε τὸ τελευταῖον παρήγγελλεν αὐτοῖς παρασκευάζεσθαι, ὡς μάχης ἐσομένης, προθύμως μὲν ἐλευκοῦντο οἱ ἱππεῖς τὰ κράνη, κελεύοντος ἐκείνου· ἐπεγράφοντο δὲ καὶ τῶν Ἀρκάδων ὁπλῖται, ῥόπαλα ἔχοντες, ὡς Θηβαῖοι· πάντες δὲ ἠκονῶντο καὶ λόγχας καὶ μαχαίρας, καὶ ἐλαμπρύνοντο τὰς ἀσπίδας. ἐπεὶ μέντοι D οὕτω παρεσκευασμένους ἀπήγαγεν, ἄξιον αὖ κατανοῆσαι, ἃ ἐποίησε. πρῶτον μὲν γὰρ, ὥσπερ εἰκὸς, συνετάττετο. τοῦτο δὲ πράττων, σαφηνίζειν ἐδόκει, ὡς εἰς μάχην παρεσκευάζετο. ἐπεί γε μὴν ἐτέτακτο αὐτῷ τὸ στράτευμα ὡς ἐβούλετο, τὴν μὲν συντομωτάτην πρὸς τοὺς πολεμίους οὐκ ἦγε, πρὸς δὲ τὰ πρὸς ἑσπέραν ὄρη τῆς Τεγέας καὶ ἀντιπέραν ἡγεῖτο. ὥστε δόξαν παρεῖχε τοῖς πολεμίοις, μὴ ποιήσεσθαι μάχην ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. καὶ γὰρ δὴ ὡς πρὸς τῷ ὄρει E ἐγίνετο, ἐπεὶ ἐξετάθη αὐτῷ ἡ φάλαγξ, ὑπὸ τοῖς ὑψηλοῖς ἔθετο τὰ ὅπλα· ὥστε εἰκάσθη στρατοπεδευομένῳ. τοῦτο δὲ ποιήσας, ἔλυσε μὲν τῶν πλείστων πολεμίων τὴν ἐν ταῖς ψυχαῖς πρὸς μάχην παρασκευὴν, ἔλυσε δὲ τὴν ἐν ταῖς συντάξεσιν.

Epaminondas secum cogitabat, intra dies paucos sibi abeũdum esse necessario, quod huic expeditioni destinatum tempus effluxisset. Iam si eos, quibus opitulaturus aduenerat, desereret; futurum, vt ab hostibus illi obsiderentur; ipse gloriam omnem prorsus amitteret; qui apud Lacedæmonem cum grauis armaturæ multis peditibus a paucis victus esset, rursus ad Mantineam equestri prœlio superatus, denique caussam per susceptam hanc in Peloponesum expeditionem præbuisset, ob quam Lacedemonij, Arcades, Achæi, Elei, Athenienses, se consociassent. Quare fieri non posse putabat, vt sine pugna discederet; præsertim quum se potientem victoria denuo ratiocinaretur aboliturum hæc vniuersa: sin mortem oppeteret, præclarum se vitæ finem consequuturum existimabat, in conatu relinquendi patriæ suæ Peloponesi imperium. Atq; huiusmodi quædam ipsum animo volutasse, mirum mihi quidem non videtur. Nam eiusmodi cogitationes in eos cadunt, qui honoris ac laudis cupidi sunt. Illa mihi magis admiranda videntur, quod exercitum sic consuefecerit; vt laborem nullum defugeret, non interdiu, non noctu: periculum nullum formidaret: quoties commeatus adesset exiguus, nihilo minus dicto audiens esset. Nã quum postremum denuntiasset suis, vti se ad pugnam compararent: magna cum animorum alacritate galeas equites ipso iubente nitidas reddebant, ac nõnulli etiam Arcades grauis armaturæ pedites nomina dabant, gestãtes clauas perinde, ac si Thebani essent: vniuersi denique tum hastas, tum gladios acuebant, & clupeos detergebant, vt fulgerent. Hoc modo paratos quũ abduxisset, operæ pretium est considerare, quid deinceps fecerit. Primum, vt par erat, aciem struebat. Id quum faceret, indicare scilicet certo volebat, quod ad prœlium se compararet. Posteaquam copias ex animi arbitratu instruxisset, nõ via maxime compẽdiaria ducebat in hostem: sed ad Tegeæ montes, solem occidentem versus, & e regione sitos, pergebat. Quo factũ, vt iniiceretur hostibus opinio, minime ipsum eo die dimicaturum. Etenim posteaquam ad montem accessisset, iamque phalãx eius esset explicata: subsistere militem sub locis eminentib. in armis iubet, adeoq; castra munientis speciem exhibebat. Atq; hac re maxima ex parte in hostibus, quem in animis pugnandi ardorem conceperãt, extinxit: itemq; aciei adparatum dissoluit.

Magnanimitas Epaminondæ.

Eiusdem ad exercitum auctoritas.

Deinde quum cohortes, quæ vtroq; progrediebantur in cornu, ad frontem adduxisset, aciemq; cuneatam eorum, quos circum se habebat, firmam reddidisset: tum vero suis arma sumere iussis præcedebat ipse, milites sequebantur. Eos quum præter opinionem suam aduentare viderent hostes, nemini amplius otioso esse licebat. Alij se ad ordines cursu conferebant, alij se instruebāt, alij frænabant equos, alij loricas induebant. Omnes denique magis cladem accepturi, quam illaturi videbantur. Epaminondas contra, copias suas instar triremis aduerso quasi rostro ductitabat, existimans se, vbicumq; tamdem impressione facta perrumperet aciem hostilem, vniuersum exercitum facile profligaturum. Nam cum parte copiarum longe robustissima prœlium cōmittere parabat, infirma longius remota: quod sciret hanc, si quidem vinceretur, suis trepidationem, hostibus vires addituram. Accedebat id etiam, quod hostes equitatum suum instar phalangis grauis armaturæ peditum, densam in aciem instruxerant, peditibus nullis intermistis. At Epaminondas etiam equitum cuneum firmum fecerat, & pedites equis carentes iuxta eos collocarat. Existimabat enim fore, vt posteaquam equitatus perrupisset, hostium totus exercitus victus esset. Nam perdifficile est reperire, qui subsistere velint, quum suorum nonnullos terga dare conspiciunt. Iam ne Athenienses a læuo cornu succurrerent sibi proximis, quibusdam in collibus aduersus eos tum equites, tum grauis armaturæ pedites constituit; vt his etiam metum incuteret, quasi a tergo irruituri in ipsos essent, si quidem aliis vellent suppetias ferre. Atque hoc modo cum hoste confligens, spe sua minime frustratus est. Etenim illa parte, qua hostes adoriebatur, victoria potitus, vniuersum hostilem exercitum in fugam coniecit. Verum postea, quam ipse cecidit, nō iam amplius ceteri victoria recte vti potuere. Nam quum aduersa phalanx fugeret, grauis armaturæ pedites neminem occidebant: neque de loco, quo prœlium commissum erat, progrediebantur. Itidem quum equitatus hostilis fugam arripuisset, ne quidem equites persequendo quemquam vel equitem, vel grauis armaturæ peditem interficiebant: sed quasi si fuissent ipsi victi, trepide per fugientes hostes elabebantur. Pedites autem, qui equos dimiserant, & cetrati, posteaquam vna cum equitibus vicissent; læuum ad latus se conferebant, quasi iam superiores facti essent.

Pugna ad Mantineā. olymp. 104. an. 2.

Plut. Agesil. p. 112.

Thebani victoria vti nesciūt

A ἐπεί γε μὴν παραγαγὼν τοὺς † ἐπὶ κέρως πορευομένους λόχους εἰς μέτωπον, ἰσχυρὸν ἐποιήσατο τὸ περὶ ἑαυτὸν ἔμβολον, τότε δὴ ἀναλαβεῖν παραγγείλας τὰ ὅπλα, ἡγεῖτο· οἱ δ' ἠκολούθουν. οἱ δὲ πολέμιοι ὡς εἶδον παρὰ δόξαν ἐπιόντας, οὐδεὶς αὐτῶν ἡσυχίαν ἔχειν ἐδύνατο· ἀλλ' οἱ μὲν ἔθεον εἰς τὰς τάξεις, οἱ δὲ παρετάττοντο, οἱ δὲ ἵππους ἐχαλίνουν, οἱ δὲ θώρακας ἐνεδύοντο· πάντες δὲ πεισομένοις τι μᾶλλον, ἢ ποιήσουσιν ἐῴκεσαν. ὁ δὲ † τὸ στράτευμα ἀντί-

B πρῳρον ὥσπερ τριήρη προσῆγε, νομίζων, ὅπῃ ἐμβαλὼν διακόψειε, διαφθερεῖν ὅλον τὸ τῶν ἐναντίων στράτευμα. καὶ γὰρ δὴ τῷ μὲν ἰσχυροτάτῳ παρεσκευάζετο ἀγωνίζεσθαι, τὸ δὲ ἀσθενέστατον πόρρω ἀπέστησεν, εἰδὼς ὅτι ἡττηθὲν ἀθυμίαν ἂν παράσχοι τοῖς μεθ' αὐτοῦ, ῥώμην δὲ τοῖς πολεμίοις. καὶ μὴν τοὺς ἱππέας οἱ μὲν πολέμιοι αὐτοὶ παρετάξαντο ὥσπερ ὁπλιτῶν † φάλαγγος βάθος ἐξῆς, καὶ ἔρημον πεζῶν ἀνίππων. ὁ δ' Ἐπαμινώνδας αὖ καὶ τοῦ ἱππικοῦ ἔμβολον ἰσχυ-

C ρὸν ἐποιήσατο, καὶ ἀνίππους πεζοὺς συνέταξεν αὐτοῖς, νομίζων τὸ ἱππικὸν ἐπεὶ διακόψειεν, ὅλον τὸ ἀντίπαλον νενικηκὼς ἔσεσθαι. μάλα γὰρ χαλεπὸν εὑρεῖν τοὺς ἐθελήσοντας μένειν, ἐπειδάν τινας φεύγοντας τῶν ἑαυτοῦ ὁρῶσι. καὶ ὅπως μὴ ἐπιβοηθῶσιν οἱ Ἀθηναῖοι ἀπὸ τοῦ εὐωνύμου κέρατος ἐπὶ τὸ ἐχόμενον, κατέστησεν ἐπὶ γηλόφων τινῶν ἐναντίους αὐτοῖς καὶ ἱππέας καὶ ὁπλίτας, φόβον βουλόμενος καὶ τούτοις παρέχειν, ὡς, εἰ βοηθήσαιεν, ὄπισθεν οὗτοι ἐπικείσοιντο αὐτοῖς.

D τὴν μὲν δὴ συμβολὴν οὕτως ἐποιήσατο, καὶ οὐκ ἐψεύσθη τῆς ἐλπίδος. κρατήσας γὰρ ᾗ προσέβαλεν, ὅλον ἐποίησε φεύγειν τὸ τῶν ἐναντίων. ἐπεί γε μὴν ἐκεῖνος ἔπεσεν, οἱ λοιποὶ οὐδὲ τῇ νίκῃ ὀρθῶς ἔτι ἐδυνάσθησαν χρήσασθαι, ἀλλὰ φυγούσης μὲν αὐτοῖς τῆς ἐναντίας φάλαγγος, οὐδένα ἀπέκτειναν οἱ ὁπλῖται, οὐδὲ προῆλθον ἐκ τοῦ χωρίου, ἔνθα ἡ συμβολὴ ἐγένετο. φυγόντων δ' αὐτοῖς καὶ τῶν ἱππέων, ἀπέκτειναν μὲν οὐδὲ οἱ ἱππεῖς διώκοντες οὔτε ἱππέας οὔθ' ὁπλίτας,

E ὥσπερ δὲ ἡττώμενοι, πεφοβημένως διὰ τῶν φευγόντων πολεμίων διέπεσον. καὶ μὴν οἱ ἄνιπποι καὶ οἱ πελτασταὶ † συνενοηκότες τοῖς ἱππεῦσιν, ἀφίκοντο μὲν ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου ὡς κρατοῦντες·

ἐπὶ κέρως

τῷ στρα- πώματι

φάλαγγα

συννενικηκότες

ἐκεῖ δ'

ἐκεῖ δὲ ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων οἱ πλεῖστοι αὐτῶν ἀπέ- A
θανον. τούτων δὲ πραχθέντων, τοὐναντίον ἐγεγέ-
νητο οὗ ἐνόμιζον πάντες ἄνθρωποι ἔσεσθαι. συνε-
γρ. σχεδ. ληλυθυίας γὰρ σχεδὸν ἁπάσης τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἀν-
τιτεταγμένων, οὐδεὶς ἦν ὅστις οὐκ ᾤετο, εἰ μά-
χη ἔσοιτο, τοὺς μὲν κρατήσαντας ἄρξειν, τοὺς δὲ
κρατηθέντας ὑπηκόους ἔσεσθαι. ὁ δὲ θεὸς οὕτως ἐ-
ποίησεν, ὥστε ἀμφότεροι μὲν ὡς νενικηκότες
τρόπαιον ἐστήσαντο, τοὺς δὲ ἱσταμένους οὐδέτεροι
ἐκώλυον· νεκροὺς δὲ ἀμφότεροι μὲν ὡς νενικη-
κότες ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν, ἀμφότεροι δὲ ὡς B
ἡττημένοι ὑποσπόνδους ἀπελάμβανον. νενι-
κηκέναι δὲ φάσκοντες ἑκάτεροι, οὔτε χώρα, οὔτε
πόλει, οὔτ᾽ ἀρχῇ οὐδέτεροι οὐδὲν πλέον ἔχον-
τες ἐφάνησαν, ἢ πρὶν τὴν μάχην γενέσθαι. ἀκρισία
δὲ καὶ ταραχὴ ἔτι πλείων μετὰ τὴν μάχην ἐγένε-
το, ἢ πρόσθεν, ἐν τῇ Ἑλλάδι. ἐμοὶ μὲν δὴ μέ-
τούτου χρι τοῦδε γεγράφθω. τὰ δὲ μετὰ ταῦτα ἴσως ἄλ-
λῳ μελήσει.

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΙΣΤΟ-
ΡΙΩΝ ΤΕΛΟΣ.

A Verum istic maxima pars eorum ab Athe-
niensibus est interemta. His ita gestis, con-
tra quam vniuersi homines arbitrarentur,
accidit. Nam quum tota fere Græcia con- Euentus
uenisset, castraque opposita haberet: ne- pugnæ
mo non existimabat futurum, vt, si prœlio nec opi-
decerneretur, victores imperarent, pare- natus.
rent victi. Verum Deus illum euentum
dedit, vt tropæum vtrique statuerent, qua-
si qui vicissent: nec statuentes alteros im-
pedirent alteri. Mortuos autem vtrique
tamquam victores per indutias reddebāt
B & vtrique tamquam victi per indutias re-
cipiebant. Quumque victoria se potitos v-
triq; dicerent, non tamen vel obtenta re-
gione aliqua, vel oppido, vel imperio, con-
dicionem suam facere meliorem, quam ea
fuisset ante pugnam commissam, videbā-
tur. Confusio quidem certe, rerumque
perturbatio maior in Græcia post pugnam
exstitit, quam prius fuerat. Atque hacte-
nus mihi quidem hæc scripta sunto. Quæ
vero sequuntur, alij curæ fortassis erunt.

*XENOPHONTIS HISTO-
riarum finis.*